

T.C.

DOKUZ EYLÜL ÜNİVERSİTESİ

EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

YABANCI DİL OLARAK TÜRKÇE ÖĞRETİMİ ANABİLİM DALI

YABANCI DİL OLARAK TÜRKÇE ÖĞRETİMİ PROGRAMI

YÜKSEK LİSANS TEZİ

**ÇOCUKLARA YABANCI DİL OLARAK TÜRKÇE VE İNGİLİZCE
ÖĞRETİMİNDE KULLANILAN OKUMA METİNLERİNİN
DEĞERLER EĞİTİMİ BAKIMINDAN İNCELENMESİ**

RUMEYSA RABİA YENGEÇ

İzmir

2025

DOKUZ EYLÜL ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
YABANCI DİL OLARAK TÜRKÇE ÖĞRETİMİ ANABİLİM DALI
YABANCI DİL OLARAK TÜRKÇE ÖĞRETİMİ PROGRAMI
YÜKSEK LİSANS TEZİ

ÇOCUKLARA YABANCI DİL OLARAK TÜRKÇE VE İNGİLİZCE
ÖĞRETİMİNDE KULLANILAN OKUMA METİNLERİNİN DEĞERLER
EĞİTİMİ BAKIMINDAN İNCELENMESİ

RUMEYSA RABİA YENGEÇ

DANIŞMAN

Prof. Dr. Kuthan KAHRAMANTÜRK

JÜRİ ÜYESİ
Prof. Dr. Kuthan KAHRAMANTÜRK

JÜRİ ÜYESİ
Prof. Dr. Şerif Ali BOZKAPLAN

JÜRİ ÜYESİ
Doç. Dr. Dilek ALTINKAYA NERGİS

İzmir
2025

ETİK İLKE VE KURALLARA UYGUNLUK BEYANNAMESİ

Yüksek lisans tezi olarak sunduğum “Çocuklara Yabancı Dil Olarak Türkçe ve İngilizce Öğretiminde Kullanılan Okuma Metinlerinin Değerler Eğitimi Bakımından İncelenmesi” adlı çalışmanın içerdiği fikri izinsiz başka bir yerden almadığımı; çalışmamın hazırlık, veri toplama, analiz ve bilgilerin sunumu olmak üzere tüm aşamalarında ve bölümlerinin yazımında bilimsel etik ilke ve kurallara uygun davrandığımı, tez yazım kurallarına uygun olarak hazırlanan bu çalışmada kullanılan her türlü kaynağa eksiksiz atıf yaptığımı ve bu kaynaklara kaynakçada yer verdiğimi, ayrıca bu çalışmanın Dokuz Eylül Üniversitesi tarafından kullanılan bilimsel intihal tespit programıyla tarandığını ve *intihal içermediğini* beyan ederim. Herhangi bir zamanda aksinin ortaya çıkması durumunda her türlü yasal sonuca razı olduğumu bildiririm.

05/02/2025

Rumeysa Rabia YENGEÇ

DOKUZ EYLÜL ÜNİVERSİTESİ EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
YÜKSEK LİSANS/DOKTORA TEZ ÇALIŞMASI ORJİNALLİK RAPORU

Tarih: 15.01.2025

Tez Başlığı:

Çocuklara Yabancı Dil Olarak Türkçe ve İngilizce Öğretiminde Kullanılan Okuma Metinlerinin Değerler Eğitimi Bakımından İncelenmesi

Yukarıda başlığı belirtilen tez çalışmamın a) Kapak sayfası, b) Giriş, c) Ana bölümler ve d) Sonuç kısımlarından oluşan toplam **35** sayfalık kısmına ilişkin, **15.01.2025** tarihinde tez danışmanım tarafından Dokuz Eylül Üniversitesi Kütüphane ve Dokümantasyon Daire Başkanlığı'nın sağladığı İntihal Tespit Programından (Turnitin-Tez İntihal Analiz Programı) aşağıda belirtilen filtreleme tiplerinden biri (uygun olanı işaretleyiniz) uygulanarak alınmış olan orijinallik raporuna göre, tezin benzerlik oranı % **12** dir.

- <http://www.kutuphane.deu.edu.tr/turnitin-tez-intihal-analiz-programi/> adresindeki Tez İntihal Analiz Programı

Kullanım Kılavuzunu okudum

Filtreleme Tipi 1(Maksimum %15)

Filtreleme Tipi 2(Maksimum %30)

☒ Kabul/Onay ve Bildirim sayfaları hariç, ☒ Kaynakça hariç, ☐ Alıntılar dâhil, ☐ Altı (6) kelimedenden daha az örtüşme içeren metin kısımları hariç.	☐ Kabul/Onay ve Bildirim sayfaları hariç, ☐ Kaynakça dâhil, ☐ Alıntılar dâhil.
EK 1- İntihal Tespit Programı Raporu İLK SAYFA Çıktısı. ☒ EK 2- İntihal Tespit Programı Raporu (Tümü) Cd İçinde. ☐	

Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Tez Çalışması Orijinallik Raporu Uygulama Esasları'nı inceledim ve yukarıda belirtilen azami benzerlik oranlarına göre tez çalışmamın herhangi bir intihal içermediğini; aksinin tespit edileceği muhtemel durumda doğabilecek her türlü hukuki sorumluluğu kabul ettiğimi ve yukarıda vermiş olduğum bilgilerin doğru olduğunu beyan ederim.

Gereğini saygılarımla arz ederim.

Adı Soyadı : Rumeysa Rabia Yengeç
 Öğrenci No :
 Anabilim Dalı : YABANCI DİL OLARAK TÜRKÇE ÖĞRETİMİ
 Programı : YABANCI DİL OLARAK TÜRKÇE ÖĞRETİMİ
 Statüsü : Yüksek Lisans Doktora

ÖĞRENCİ

DANIŞMAN

(Adı Soyadı, İmza, Tarih)

(Unvan, Adı Soyadı, İmza, Tarih)

15.01.2025

15.01.2025

Rumeysa Rabia Yengeç

Prof. Dr. Kuthan Kahramantürk

Açıklamalar

- 1: Bu formu teslim etmeden önce sizden istenen bilgileri uygun kutucuğu () işaretleyerek doldurunuz.
- 2: Kullanıcı şifre vb. konusunda sorun yaşanması durumunda Üniversitemiz Merkez Kütüphanesinde bulunan Turnitin yetkilisine başvurunuz.
- 3: Yüksek Lisans/Doktora Tez Çalışması Orijinallik Raporu" formu tezin ciltlenmiş ve elektronik nüshalarının içerisinde ekler kısmında yer alır.
- 3: Tez savunmasında düzeltme alınması durumunda bu form güncellenerek yeniden hazırlanır.
- 4: Turnitin-Tez İntihal Analiz Programına yükleme yapılırken Dosya Başlığı (document title) olarak **tez başlığının tamamı**, Yazar Adı (author's first name) olarak **öğrencinin adı**, Yazar Soyadı (author's last name) olarak **öğrencinin soyadı** bilgisini yazınız.

TEŞEKKÜR

Her şeyden önce, akademik çalışmalarım sırasında öğreticiliği ve desteğiyle yoluma ışık tutan, dil konusunda öğrenme isteğimi her zaman destekleyen ve bilgi birikimi ile benim gibi nice gence olduğu gibi bana da bu yolda yol gösteren tez danışmanım sayın Prof. Dr. Kuthan KAHRAMANTÜRK'e içten bir teşekkürü borç bilirim.

Eğitim hayatım boyunca bana birçok değerli bilgi öğreten lisans ve yüksek lisans hocalarıma, özellikle de yüksek lisans sürecinde ders aldığım ve çok şey öğrendiğim hocalarım sayın Prof. Dr. Şerif Ali BOZKAPLAN'a, sayın Prof. Dr. Kâmil İŞERİ'ye, sayın Doç. Dr. Funda UZDU YILDIZ'a teşekkür ederim.

Tez sürecinde sürekli yanımda olan eşime ve beni hep destekleyen aileme teşekkür ederim. En çok da bu günlere gelmeme yardım eden, tüm hayatım boyunca benimle birlikte olan ve tez sürecinde sürekli desteğini hissettiğim sevgili anneannem Haliye KURU AKÇAM'a ve merhum dedem Halil AKÇAM'a teşekkür ederim.

İÇİNDEKİLER

ÖZET	vii
ABSTRACT.....	ix
BÖLÜM I.....	1
GİRİŞ.....	1
1.1. Problemin Durumu.....	1
1.2. Araştırmanın Amacı ve Önemi	1
1.3. Araştırma Soruları.....	2
1.4. Araştırma Modeli	2
BÖLÜM II	3
KAVRAMSAL ÇERÇEVE	3
2.1. Dil Kavramı	3
2.2. Değer Kavramı ve Değerler Eğitimi	4
2.2.1. Değer Kavramı.....	4
2.2.2. Değerler Eğitimi.....	5
2.2.3. Değerler Eğitimi Yaklaşımları	7
2.3. Yabancı Dil Öğretimi.....	7
2.3.1. Dilin Dört Becerisi	9
2.3.2. Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimi.....	10
2.3.2.1. PIKTES Projesi	11
BÖLÜM III	15
BULGULAR.....	15
3.1. Yabancı Dil Olarak İngilizce Öğretimi Materyallerinde Yer Alan Kavramların, Değerler Eğitimi Bakımından Karşılaştırılması.....	15
3.1.1. Paylaşmak	15
3.1.2. Yardımlaşma ve İş Birliği	22

3.1.3. Farklılıklara Saygı.....	28
3.1.4.Doğaya Saygı	34
3.1.5.Ailevi Değerler.....	43
3.2. Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimi Materyallerinde Yer Alan Kavramların, Değerler Eğitimi Bakımından Karşılaştırılması.....	48
3.2.1.Yardımlaşma ve İş Birliği	48
3.2.2.Farklılıklara Saygı.....	54
3.2.3.Doğaya Saygı	55
3.2.4.Ailevi Değerler.....	62
BÖLÜM IV	68
KARŞILAŞTIRMA	68
4.1. Yapılan İncelemeler Sonucunda Ortaya Çıkan Benzerlik ve Farklılıklar	68
4.1.1. Paylaşmak Değerinin İncelemesi	68
4.1.2. Yardımlaşma ve İş Birliği Değerinin Karşılaştırılması.....	70
4.1.3. Farklılıklara Saygı Değerinin Karşılaştırılması	72
4.1.4. Doğaya Saygı Değerinin Karşılaştırılması.....	75
4.1.5. Ailevi Değerlerin Karşılaştırılması	78
BÖLÜM V	81
SONUÇ VE ÖNERİLER.....	81
5.1. Sonuç.....	81
5.1.1.Paylaşmak Değeri	81
5.1.2.Yardımlaşma ve İş Birliği Değeri	82
5.1.3.Farkındalıklara Saygı Değeri	82
5.1.4.Doğaya Saygı Değeri	83
5.1.5.Ailevi Değerler.....	83
5.2.Öneriler	84
KAYNAKÇA.....	86
EKLER.....	91

EK 1. ÖĞRENCİNİN AKADEMİK ÖZGEÇMİŞİ 91

ÖZET

ÇOCUKLARA YABANCI DİL OLARAK TÜRKÇE VE İNGİLİZCE ÖĞRETİMİNDE KULLANILAN OKUMA METİNLERİNİN DEĞERLER EĞİTİMİ BAKIMINDAN İNCELENMESİ

Tüm dünyada çocuklara yabancı dil öğretiminde önemli ölçüde bir artış vardır. Erken yaşta dil öğreniminin kalıcı olduğu vurgulandıkça, çeşitli dillerin öğretimi artmıştır. Yabancı çocuklara Türkçe öğretimi de bu doğrultuda önem kazanmaktadır. Bu öğrenim ve öğretim süreçleri içerisinde değerler eğitiminin yeri büyüktür. Dil öğrenimi ile aktarılan kültür öğeleri içerisinde en çok değerlere yer verilmektedir. Değerler eğitimi, her birey için topluma uyum sağlama ve aidiyet gösterme açısından oldukça önemlidir. Bu eğitimin erken yaşlarda başlanması ve dil öğretimine dahil edilmesi, öğrenilen değerlerin her alanda uygulanabilmesi açısından önemlidir. Erken yaşlardan itibaren başlayan değerler eğitiminin önemi, Çarboğa tarafından “kültürel, ahlaki, ulusal ve evrensel değerlerin bireylere aktararak birey ve toplumun ideal bir yapıya kavuşturulmasını amaçladığından, son yıllarda giderek önem kazanan bir eğitim olgusu haline gelmiş ve ülkemizin eğitim programları ve politikalarıyla birlikte tüm ülkelerde de giderek artan bir alan olmuştur” şeklinde ifade edilmiştir (Çarboğa, 2019).

Bu bağlamda bakıldığında Türkçenin ve İngilizcenin yabancı dil olarak çocuklara öğretimi materyallerinde değerler eğitiminin okuma metinlerinde sıklıkla görüldüğü anlaşılmaktadır. Bu çalışma, yabancı çocuklara Türkçe öğretimi sırasında kullanılan okuma metinlerinin değerler eğitimi açısından yabancı dil olarak İngilizce öğretimi için hazırlanmış okuma metinleri ile karşılaştırılmasını amaçlamaktadır. Bu karşılaştırma ile, yabancı dil olarak Türkçe ve İngilizce öğrenen çocukların bu metinlerde değerler eğitimi bağlamında karşılaştıkları benzerlikler ve farklılıkların tespit edilmesi hedeflenmektedir.

Araştırma süresince yabancı dil olarak Türkçe ve İngilizce öğretiminde kullanılan okuma metinleri incelenecek, üzerinde durulan değerler tespit edilecektir. Elde edilen verilerin ardından her iki yayındaki benzerlik ve farklılıklar ele alınacaktır. Ortaya çıkan benzerlik ve farklılıkların yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde ne şekilde kullanılabilmesi ve öğrencilerin bu bilgileri nasıl daha kolay elde edebileceği üzerinde durulacaktır. Bu araştırma süresince kullanılacak yabancı dil olarak Türkçe öğretimi kaynağı, PIKTES projesinin Türkçenin yabancı dil olarak öğretimi faaliyetleri

kapsamında, yabancı öğrenciler için destekleyici materyal olarak hazırlanmış olan "Aslı Hikâye Serisi" kitaplarıdır. Kullanılacak İngilizce kaynak ise, Cambridge yayınevi tarafından basımı yapılan "Cambridge Primary Reading Anthologies" setidir.

Yapılacak karşılaştırma ile değerler eğitiminin çocuklara aktarımı üzerinde durularak öğretici ve öğrencilerin fayda sağlayabileceği kısımlarının belirlenmesi hedeflenmektedir.

Anahtar Sözcükler: değerler eğitimi, yabancılara Türkçe öğretimi, dil öğrenimi

ABSTRACT

EXAMINATION OF READING TEXTS USED IN TEACHING BOTH TURKISH AND ENGLISH AS A FOREIGN LANGUAGE TO CHILDREN IN TERMS OF VALUES EDUCATION

There has been a significant increase in foreign language teaching to children worldwide. As the lasting impact of early language learning is emphasized, the teaching of various languages has grown. Teaching Turkish to foreign children has also gained importance in this context. Within these teaching and learning processes, values education holds a significant place. Among the cultural elements conveyed through language learning, values are given the most emphasis. Values education is crucial for every individual in terms of adapting to society and demonstrating a sense of belonging. Starting this education at an early age and integrating it into language teaching is important for the application of the learned values in all areas. The importance of values education starting from an early age has been expressed by Çarboğa as "since it aims to transfer cultural, moral, national, and universal values to individuals, thereby making the individual and society achieve an ideal structure, it has become an increasingly important educational phenomenon in recent years and has grown as a field in all countries along with our country's educational programs and policies" (Çarboğa, 2019).

In this context, it is understood that values education frequently appears in reading texts in the materials used for teaching Turkish and English as foreign languages. This study aims to compare the reading texts used in teaching Turkish to foreign children with those used in teaching English as a foreign language in terms of values education. With this comparison, the study aims to identify the similarities and differences that children learning Turkish and English as foreign languages encounter in these texts in the context of values education.

Throughout the research, the reading texts used in teaching Turkish and English as foreign languages will be examined, and the values emphasized in these texts will be identified. After obtaining the data, the similarities and differences between the two will be discussed. The study will focus on how these similarities and differences can be used in teaching Turkish as a foreign language and how learners can more easily acquire this information. The source to be used for teaching Turkish as a foreign language during this research is the "Aslı Story Series" books, which were prepared as supporting material for foreign students within the PIKTES project's activities in teaching Turkish as a foreign language. The English source to

be used is the "Cambridge Primary Reading Anthologies" set, published by Cambridge University Press.

By making this comparison, the aim is to focus on the transfer of values education to children and to identify the parts that could benefit both teachers and learners.

Keywords: values education, teaching Turkish to foreigners, language learning

BÖLÜM I

GİRİŞ

1.1. Problemin Durumu

Dil aktarımı ve öğretimi esnasında karşılaşılan en önemli sorunlardan biri, kültürel aktarımdır. Bir dilden diğerine yapılan aktarım sırasında kültürel öğeler anlamlarını kaybedebilmekte ve kültürel değerlerin öğrenci tarafından anlaşılması zorlaşabilmektedir.

Bu bağlamda, özellikle küçük yaştaki öğrencilerin öğrenim kitaplarında yer alan kültürel öge ve değerlerin aktarımında değerlendirme yapılması gerekmektedir. Yabancı dil olarak Türkçe öğretimi için hazırlanmış çocuk kitapları ve ders kitaplarında yer alan değerler ile aynı tür kitapların yabancı dil olarak İngilizce için hazırlanmış olanları arasında yadsınamayacak farklılıklar bulunmaktadır. Bazı durumlarda bu aktarımlarda zorluk yaşanabilmektedir.

Bu çalışmanın problem durumunu, yabancı dil olarak Türkçe ve İngilizce öğretmek üzere hazırlanmış çocuk kitapları ve ders içi materyali olarak hazırlanmış ders kitaplarında yer alan değerlerin, değerler eğitimi ve kültürel aktarım bakımından karşılaştırılması oluşturmaktadır. Bu konunun ele alınması, öğreticinin her iki dili de anadili farklı olan bir öğrenciye aktarmasını kolaylaştıracak ve değerler eğitiminin dil ile desteklenmesini sağlayacaktır. Bu çalışmanın yapılmasında amaç, karşılaştırmalarla öğreticiye yol göstermek ve öğrenmenin oluşmasına alan sağlamaktır.

1.2. Araştırmanın Amacı ve Önemi

Bu çalışmanın yürütülmesinde temel amaç, Türkçe'nin küçük yaştaki yabancılara öğretimi esnasında karşılaşılan değerler eğitimi problemini ortadan kaldıracak çözümler üretilmesidir. Yürütülecek karşılaştırma ile öğreticilerin her iki dilde de çıkarım yapma ve benzerlik kurma becerilerini geliştirerek, öğretmenin basitleştirilmesi hedeflenmektedir. Aynı zamanda bu çalışma ile öğrencilerin çıkarım yapma ve bireysel öğrenme becerilerini geliştirmelerine yardımcı olmak amaçlanmaktadır.

Çalışma sürecinde ilkökul ve ortaokul düzeyinde (A1, A2, B1, B2) kitaplar ele alınacak, her iki dildeki kaynaklardan veri toplama işlemi gerçekleştirilecektir. Toplanan veriler, araştırma soruları göz önünde bulundurularak karşılaştırılacak ve her iki dilde işlenen ve göz

ardı edilen değerler belirlenecektir. Ortaya çıkan veriler ile genel benzerlik ve farklılıklar listelenecektir.

1.3. Araştırma Soruları

Çocuklara yabancı dil olarak Türkçe ve İngilizce kitaplarında yer alan değerler eğitimi neleri kapsamaktadır?

Çocuklara yabancı dil olarak Türkçe ve İngilizce ğretiminde okuma metinleri değerler eğitimi açısından karşılaştırıldığında ortaya çıkan benzerlik ve farklılıklar nelerdir?

Çocuklara yabancı dil olarak Türkçe ve İngilizce ğretiminde okuma metinleri değerler eğitimi açısından karşılaştırıldığında ortaya çıkan benzerlik ve farklılıklar, öğreticiler tarafından ne Şekilde kullanılabilir?

1.4. Araştırma Modeli

Bu çalışmada yabancı dil olarak Türkçe ve yabancı dil olarak İngilizce okuma metinlerinden yola çıkılarak her iki dildeki değerler eğitiminin okuma metinleri aracılığıyla aktarımı araştırma konusu edilecektir.

“Nitel araştırma, incelediği probleme ilişkin sorgulayıcı, yorumlayıcı ve problemin doğal ortamındaki biçimini anlama uğraşı içinde olan bir yöntemdir (Guba ve Lincoln, 1994; Klenke, 2016). Bir problemin çözümüne ilişkin gözlem, görüşme ve doküman analizi gibi nitel veri toplama yöntemlerini kullanan nitel araştırma, daha önceden bilinen veya fark edilmemiş problemlerin algılanmasına, probleme ilişkin doğal olguların gerçekçi bir Şekilde ele alınmasına yönelik öznel-yorumlayıcı bir süreci ifade etmektedir (Seale, 1999)” (Baltacı, 2019).

BÖLÜM II

KAVRAMSAL ÇERÇEVE

2.1. Dil Kavramı

Dil kavramı, çalışma içeriği bakımından oldukça önemlidir. Dil, iletişimi sağlayan bir araçtır ve kültürel öğeleri yansıtır. Türk Dil Kurumu sözlüğüne göre dil “*insanlar arasında anlaşmayı sağlayan, uzlaşmaya dayalı olarak oluşturulmuş sesli veya görsel işaretler sistemi; lisan, zeban*” ve “*Düşünce ve duyguları bildirmeye yarayan herhangi bir anlatım aracı*” olarak tanımlanmaktadır. Dil, duygu ve düşünceleri ifade eder. Bireyler ve toplumlar dilsiz var olamazlar.

Her toplumun kendine ait bir dili vardır ve o toplumda yaşayan insanlar aynı dili konuşmaktadır. Her dilin de konuşulduğu topluma ait özellikleri yansıtması kaçınılmazdır. Dil, aynı zamanda toplum içerisinde ve toplumlar arasında bir kültürel iletişim aracıdır. Dil ve toplum ilişkisine yönelik Toğrul (2024) şu şekilde bir anlatım kullanmaktadır:

Dil ve toplum konusunda Küzeci (2018, s. 109) milletlerle dillerinin isimlerinin aynı olmasına (İngiliz- İngilizce, Türk- Türkçe, Arap- Arapça vb. gibi) değinerek bir toplumun dilinin olmamasının imkânsız olduğunu vurgular. Ona göre dili olmayan toplumlar, tarih sahnesinden silinmeye mahkûmdur. Toplumlar dillerine sahip çıktıkları sürece var olmuşlardır. (Toğrul, 2024)

Bu bağlamda dil, toplumların ve bireylerin kimlik yapısını oluşturan bir olgudur. Kültürel değerlerin yanı sıra dile özgü kelimelerin de aktarımında önemli bir rol oynar. İngilizcede ve Türkçede var olan aile kelimelerini karşılaştırdığımızda, Türkçede bu alanda daha fazla kelime olması da bundandır. Örneğin İngilizcede “dayı”, “amca” ve “enişte” kelimelerinin hepsine karşılık olarak “*uncle*”; “teyze”, “hala” ve “yenge” kelimelerine karşılık olarak ise “*aunt*” kelimesi kullanılmaktadır. Türkçede her bir aile ferdi için farklı bir unvan veya kelime kullanılması, aslında Türk kültüründe aile kavramının ne kadar önemsendiğinin de bir işaretidir. Kültürel olarak önem verilen aile değerinin, dile yansımalarının güzel bir örneğidir.

2.2. Değer Kavramı ve Değerler Eğitimi

2.2.1. Değer Kavramı

Çalışmaya konu olan değerler eğitimi kavramının açıklanması, çalışmanın anlaşılabilirliği açısından büyük önem taşımaktadır. Ancak değerler eğitimi kavramını açıklamadan önce, “değer” kavramı üzerinde durulmalıdır. Değer kavramı, Eski Türkçede kullanılan ve “pay, hisse, kismet” anlamlarına gelen *teğir* sözcüğünden türemiştir. Türkçede etimolojik açıdan “karşılık olmak” kavramını ifade etmektedir. Ancak bizim çalışmamız içerisindeki anlamıyla değer, Türk Dil Kurumu sözlüğünde “*Bir ulusun sahip olduğu sosyal, kültürel, ekonomik ve bilimsel değerlerini kapsayan maddi ve manevi öğelerin bütünü*” olarak açıklanmaktadır. Çalışma içerisindeki anlamıyla değer, kişinin düzenli şekilde yaptığı veya toplum tarafından iyi ve doğru olduğu kabul edilen eylemlerin bütünü olarak da tanımlanabilir.

Değer kavramının tanımının ilk kimin tarafından yapıldığı bilinmese de 20. yüzyılda bu alanda birçok çalışma olduğu bilinmektedir. Bu alanda değerleri bireyin eylemlerini rasyonel bir temele oturtmak ve ahlaki bir yargı oluşturmak için bir araç olarak tanımlayan Immanuel Kant’ın değerler üzerine yoğun çalışmalarını görmek mümkündür. Kant’ın görüşleri üzerine yapılan bir çalışmada, değer üzerine açıklamaları şu şekilde ifade edilmektedir:

Bu bakımdan Kant, eylemin iyi Etik ve Ahlâk; Benzerlikler, Farklılıklar ve İlişkiler • 237 niyetle yapılmış olmasını bu eylemin iyi olarak nitelendirilmesi için yeterli görmüştür. Bununla birlikte eylemin doğru olması da gerekmektedir ve büyük önem taşımaktadır. Neticede eylemin iyi ya da iyiliğe yönelmesi ile birlikte doğru olması kritik bir şarttır (Kılavuz, 2003, s.27-30) (Mahmutoğlu, 2009).

Bu alanda kavram tanımlaması yapan bir başka isim de Max Weber’dir. Weber ve değer kavramı üzerine 2016 yılında yayınlanan makalede Aksan, değer kavramını “Tamamen farklı anlamlar taşıyabilen değer kavramı, genel olarak istatistikî ve iktisadi açıdan nicel bir miktarı anlatırken tutum araştırmalarında insanların etik ya da uygun davranışlar hakkında neyin doğru, neyin yanlış, neyin istenilir, neyin bayağı olduğu konusunda taşıdıkları fikirleri gösterir.” diyerek açıklamıştır (bkz. Aksan, 2016).

Değer kavramının kullanıldığı konsept ve çerçeveye göre farklı anlamlar taşıdığını görmek mümkündür. Bu çalışmada işlenecek şekliyle değer, toplumsal olarak iyi ve doğru kabul edilen ve bireylerin davranışlarını etkileyen kültürel öğeler bütünü olarak tanımlanabilir. Benzer bir

açıklama, *Değerler Eğitime Genel Bir Bakış (An Overview of Values Education)* isimli makalede yapılmaktadır:

Toplumun bir arada tutan sevgi, saygı, dostluk, cesaret, yardımlaşma, temizlik, doğruluk gibi değerler toplum için vazgeçilmezlerdir. Değerlere uygun hareket eden bireylerde toplum gözünde değerlidirler. Değerler toplum yaşantımızı belirleme yönünden de çok önemlidirler öyle ki seçeceğimiz meslek, kişilik yapımızı, hatta nasıl bir anne baba olacağımıza kadar değerlerimiz belirlemektedir. (bkz. Timur, Aydoğan, Aydın, Şimşek, 2023)

2.2.2. Değerler Eğitimi

Çalışmanın ana konusu olan değerler eğitimi ise değer kavramının açıklanmasından çok toplumsal olarak değer olarak kabul edilen yardımseverlik, çevre bilinci, hayvan sevgisi, empati gibi yargıların öğrenci bireylere aktarımı olarak kabul edilebilir. Bu değerlerin aktarımı her yazında farklılık gösterdiği gibi her kültürde farklı değerleri de içerebilmektedir. Örneğin yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde Türk kültürüne ait büyüklere saygı, el öpme gibi kavramlar yer alırken, yabancı dil olarak İngilizce öğretmeyi amaçlayan metinlerde bu değerleri bulmak mümkün olmaz. Aile teması ve ailevi değerler, her iki metin türünde bulunsa da her birinin işlenişi ve içeriği farklı olacaktır.

Bugünkü anlamıyla değerler eğitimi üzerine çalışmalar 20. yüzyılda başlamış olsa da aslında bu kavramın daha çok ahlak eğitimi” kavramıyla çok daha öncelere gittiği görülmektedir. Ahlak eğitimi kavramının tüm dünyada 20. yüzyıl öncesinde din öğretileri ile ilişkilendirildiği görülmüştür. Türk toplumlarında da ahlak eğitimi, ilk olarak mekteplerde din öğretileri içerisinde verilmiştir. Değerler eğitiminin temellerini oluşturan ahlak eğitiminin okullarda yerleşik bir program olarak sunulması, çok daha sonralara kadar gerçekleşmemiştir. 1968 yılında Sosyal Bilgiler ismiyle sunulan derste toplumun değerleri önemsenmiş, 2005 yılında sunulan ve 2017 yılında yenilenen ders programında ise değerler ünitelere paylaştırılmıştır. Günümüzde ise Sosyal Bilgiler dersi dışındaki derslerde de bu gibi değerler dolaylı olarak sunulmaktadır (Yıldırım, Demirel, 2019). Ayrıca Türkiye’de Millî Eğitim Bakanlığı tarafından 2010 yılında başlatılan uygulamada, okullarda ilk derste değerler eğitimi yapılması kararlaştırıldığı da bilinmektedir ancak şu anda bu plan uygulanmamaktadır.

Değerler eğitimi kavramına dair farklı tanımlama ve uygulamalar görmek mümkündür. Arzu Arıkan’ın *Okulöncesi Dönemde Değerler Eğitimi* isimli kitabında, değerler eğitimi “Değerler eğitimi, bireylerin ahlaki, toplumsal ve kişisel gelişimlerine yönelik değerlerin bir

bütün olarak ve yaşam boyu desteklenmesini amaçlayan bir eğitim sürecidir.” diyerek ele almaktadır (Arıkan, 2019).

Kadir Ulusoy’un 2010 yılında yaptığı araştırmada yer aldığı şekliyle değerler eğitimi, değerler hakkında öğretim yapma çabasıdır ve genelde bu amaçlar çocuklara yardım etmeyi kapsar (Ulusoy, 2010). Aynı çalışmada aşağıdaki ifadeleri görmek de mümkündür:

Kirschenbaum’a (1994: 14) göre değer eğitimi, değer geliştirmeye yardımcı olur. Kişinin tatmin edici hayat kurmasına hizmet eder. Değer eğitiminin doğasında başkalarına yardımcı olma vardır. Daha geniş anlamıyla, eğitim kurumlarında oluşturulan bilgi, beceri, tutum ve değerlerin aktarılması aracılığıyla diğer bireylere yardım etmeye çalışır. Değer eğitiminin; genç bireylerin ve bütün insanların daha karakterli bir yaşam sürmesi ve hayatından memnun kalmasını sağlamak, toplumun iyiliğine katkı sağlamak “insanları ve diğer yaşam grupları için şefkat ve iyilik istemek” üzere iki hedefi vardır (Ulusoy, 2010).

Buna göre değerler eğitiminin temelinde değerlerin bireylere aktarımı olduğu kadar, toplumun iyiliğine katkı sağlamak da vardır denilebilir.

Değerler eğitimi üzerine yapılan çalışmalarda farklı tanımlamalar ve örnekler görmek mümkündür. Son yapılan çalışmalardan Ezgi Beşir’e ait yüksek lisans tezinde, değerler eğitimine ilişkin tanımlar aşağıdaki gibi verilmektedir:

Değerler eğitimi ile ilgili yapılan çalışmalarda bu kavrama ilişkin farklı tanımlar ortaya konulmuştur. Değerler eğitimi en basit tanımıyla çocuğa değerlerin aktarılması ve kazandırılması sürecidir (Deniz & Karagöl, 2018, s. 246). Değerler eğitimi bireylere değerleri edinmesi, benimsemesi ve karakterinin temel ögesi olarak davranış haline getirebilmesi için verilen ve bireyin hayatı boyunca devam eden bir eğitimidir (Yaman, 2014, s. 18). Değerler eğitimi sosyal yaşamın oluşmasında büyük öneme sahip olan, bireylerin 16 birbirleriyle bağ kurmasını, birleşmesini, mutluluğunu, huzurunu sağlayan, insani, ahlaki ve manevi değerlerin bütün bireylere aktarılması sürecidir (MEB, 2010, akt. Kapkın vd., 2018, s. 185). “Değerler eğitimi; adalet, sorumluluk, dürüstlük gibi temel değerlerin öğretimini kapsayan, bireylerin kişisel ve sosyal açıdan sorumluluklar geliştirmesine destek olan bir eğitim olarak tanımlanabilir (Beşir, 2024).

2.2.3. Değerler Eğitimi Yaklaşımları

Değerler eğitimi kavramı ile birlikte bu kavramı tanımlamaya ve uygulamaya yönelik olarak belirli akım ve yaklaşımlar ortaya çıkmıştır. Bu tanımlamaları yapan kişilerin başında Kirschenbaum gelir. “Kirschenbaum (1995)’a göre değer eğitiminde bugüne kadar değer gerçekleştirme, karakter eğitimi, vatandaşlık eğitimi, ahlak eğitimi olmak üzere dört önemli hareket ortaya çıkmıştır” (Akbaş, 2008).

Değer gerçekleştirme kavramı, öğrencilerin kendi değerlerini keşfetmelerini ve bu değerleri kendi günlük yaşantılarında kullanmalarını ifade etmektedir.

Karakter eğitimi, bireylerin, ya da bizim çalışma konumuzda öğrencilerin, etik değerleri benimseyerek erdemli ve ahlaklı bir karakter geliştirmelerini amaçlamaktadır. Bu alandaki değerlerin içerisinde saygı, dürüstlük, sorumluluk bilinci gibi değerler de yer almaktadır.

Vatandaşlık eğitimi öğrencilerin sorumluluk sahibi ve toplumsal bilince sahip bireyler olmalarına odaklanmaktadır. Ayrıca bu alanda yer alan demokratik ve toplumsal değerlerin de aktarılması amaçlanmaktadır.

Son olarak, ahlak eğitimi öğrenci bireylerin ahlaki değerleri anlamalarını ve etik ilkelerin geliştirilmesini amaçlar. Bu yaklaşımda bireylerden, ahlaki ve etik değerlere uygun davranışlar sergilemeleri beklenmektedir.

Değerler eğitimi yapılırken öğretici bir yaklaşım sunulabileceği gibi, yaşantısal bir yaklaşımda sunulabilir. Öğrenciler bazı değer kavramlarının tanımlarından çok o değer kendi yaşantılarında tutacağı yer ve uygulaması ile öğreneceklerdir. Bu sebeple yaşantısal faktörlerin ve empati becerisinin bu öğrenme yaklaşımında rolü büyüktür.

2.3. Yabancı Dil Öğretimi

Yabancı dil öğretimi, bireylerin ana dilinden farklı bir dili öğrenmesi ve aktif kullanmasına yardımcı olma olgusudur. Türk Dil Kurumu kişinin ana dilini “*Çocuğun ailesinden veya içinde yaşadığı topluluktan edindiği dil*” şeklinde tanımlamaktadır. Yabancı dil ise yine Türk Dil Kurumu Sözlüğüne göre “*Ana dilin dışında olan dillerden her biri*” olarak açıklanmaktadır. Dil öğretimini belli bir çerçevede sunmak ve evrensel hale getirmek için, Avrupa Konseyi tarafından Avrupa Dilleri Ortak Çerçeve Programı (CEFR) hazırlanmıştır. Bu program aynı zamanda yabancı dil öğrencilerinin başarılarını değerlendirmeyi amaçlayan bir kılavuzdur.

Şahin (2022), Avrupa Dilleri Ortak Çerçeve Metni çerçevesinde oluşturulan konseyin dil politikasının amaçlarını aşağıdaki gibi açıklamaktadır:

1. Avrupa içerisinde yer alan dil ve kültür çeşitliliği ve zengin miras, korunmalı ve geliştirilmelidir. Bahsi geçen miraslar ortak bir kaynaktır ve bu çeşitlilik iletişimin önünde bir engel olmaktan çıkarılarak karşılıklı bir şekilde zenginleşme ve anlayış hâline getirilmelidir. Bunun için eğitim sahasında ciddi bir çabaya gereksinim duyulmaktadır.
2. Avrupa'da insan hareketliliğini artırmak, ortak bir anlayış ve iş birliğini güçlendirmek, ön yargı ve ayrımcılığın üstesinden gelebilmek için, farklı ana dile sahip Avrupalılar arasında iletişim ve etkileşimin 14 kolaylaştırılması gerekmektedir. Bu, ancak modern Avrupa dillerini daha iyi bilmekle mümkün olacaktır.
3. Üye ülkelerin modern dil öğretimi ve öğreniminde ulusal ilkeleri kabul ettiği ya da geliştirdiği takdirde mevcut ilkelerindeki iş birliği ve eşgüdümde uygun düzenlemeleri yaparak Avrupa düzeyinde daha büyük bir yaklaşma elde edebileceklerdir. (CEFR, 2001; MEB, 2009) (Şahin, 2022).

Yabancı dil öğretimi yalnızca dilbilgisi ve sözcüklerin aktarılması değildir. Bir dilin öğrenimi ve öğretimi süresince o dilin yapı ve kurallarının yanı sıra kültürel öğelerinin aktarımı da kaçınılmazdır. Çalışmaya konu olan değerler de yabancı dil öğretimi aracılığıyla aktarılmaktadır. Her dil kendi kültür unsurlarını içinde barındırdığından, bunlar dil aracılığıyla yabancı dil öğrencisine geçecektir.

Şahin (2022), çalışmasında yabancı dil öğretimini şu şekilde açıklamaktadır:

Yabancı dil öğretimi, öncelikle yeni bir bakış açısı kazandırmak, öğrenciyi yeni bir dünyanın içerisinde kendini bulmasını sağlamak, yeni insanlarla ve yeni bir kültürle tanıştırmaktır. Yabancı dil öğretimi aynı zamanda bir kültür öğretimidir. Yabancı dil öğretilirken beraberinde kültürel öğelerin aktarımının da büyük önemi vardır (Şahin, 2022).

2.3.1. Dilin Dört Becerisi

Dil, dört temel beceriden oluşmaktadır ve bu becerilerin desteklenmesi ile yabancı dil öğrenimi gerçekleşmektedir. Bu beceriler dinleme, konuşma, okuma ve yazmadır.

Dinleme becerisi, dil öğrencisinin ilk edindiği beceridir. Bebeklikten itibaren edinilen bu beceri, ana dil öğreniminin temelini oluşturur. Bireyler ana dili dinleme yoluyla edinir. Dinleme, yabancı dil öğreniminde de önemli bir yer tutar. “Dinleme; sözlü iletişim sürecinde etkili anlama ve uygun şekilde yanıt verme yeteneğidir (Johnson, 1951)” (Akbaba, 2024). Öğrenmenin gerçekleşmesi için dinleme bilinçli yapılan bir süreç olmalıdır. Dinlediğini anlamlandırabilen birey, yabancı dil öğreniminde ilerleyebilir.

Dilin dört temel becerisinden biri olan konuşma, iletişimin temel araçlarından biridir. Konuşma bireyin aklından geçeni dil aracılığıyla karşı tarafa aktarmasıdır. “Konuşma, dilin anlatmaya yönelik becerisidir. Konuşma becerisi insan doğduğundan itibaren başlar ve dinleme becerisi ile beraber edinilir. İnsan ömrünün ilk yıllarında edinilen konuşma okul yıllarına kadar çevreden edinildiği ölçüde konuşulur. Okul yılları ile daha sistemli bir hal kazanır” (Akbaba, 2024). Konuşma becerisi, yabancı dilde edinilmesi zaman alan bir beceridir.

Okumak, Türk Dil Kurumu Sözlüğünde “*Bir metni sadece harf ve işaretlere bakıp anlamak veya metni seslendirmek olarak*” tanımlanmaktadır. Okuma becerisi, genellikle bireylerin erken çocukluk dönemini tamamlamasından sonra edinilir. “Okuma çeşitli simgelerle yazıya dökülmüş ifadeleri anlama çabasıdır. Yani insanların konuştukları dilin yazıya dökülmesi ile ortaya çıkmış bir beceridir. Okuma insanların sonradan kazandığı beceridir. Buna rağmen diğer becerilerin gelişmesini de sağlayan çok boyutlu bir beceridir” (Şahin, 2016).

Son olarak yazma, bireyin kendini ifade yöntemlerinden biridir. Dillerin oluşması ve kalıcılığı ancak yazma ile mümkün olabilir. Her toplum kendi kültürünü ve dilini yazılı olarak kalıcı hale getirir. Alfabelerin ortaya çıkışı da bu kapsamdadır. Bu kapsamda yazma, kültür aktarımı açısından toplumlar için de büyük önem taşır.

Yazma, bilgi veya duygu aktarımı gibi birçok nedenle yapılabilir. “Yazma becerisi kazandırılması doğru eğitimle mümkün olan bir alandır. Yazmada doğru teknik ve yöntemlerin öğrenciye benimsetilmesi ve kullanılması, bireyin kendini harfler aracılığıyla doğru ve etkili bir şekilde ifade etmesini sağlar” (Akbaba, 2024).

Yılmaz'ın 2019 yılında yapmış olduğu çalışmasında, dört temel dil becerisinin (dinleme, konuşma, okuma ve yazma) yabancı dil öğretimindeki yeri şu şekilde açıklanmaktadır:

Yabancı dil öğretim sürecinin 4 temel becerisi (dinleme, konuşma, okuma ve yazma), dilbilgisi olarak adlandırdığımız, bir dilin temel yapısını oluşturan kurallarla harmanlanarak daha etkili bir hale gelebilir. Yani bir dilin gramer yapısını bilmek, dil becerilerinin öğrenilmesini ve kullanılmasını kolaylaştırmaktadır. Her ne kadar dilbilgisi öğretiminin gereksiz olduğu konusunda birçok tartışma ortaya atılsa da, dilbilgisi öğrenmeyi gereksiz olduğunu söylemek yanlıştır. Dilbilgisinin, yabancı dilin dört temel becerisini en etkili biçimde kullanmak için kullanılan en temel araç olduğu unutulmamalıdır (Yılmaz, 2019).

2.3.2. Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimi

Yabancı dil olarak Türkçe Öğretimi, son yıllarda giderek önemi artan bir olgu haline gelmiştir. Bu alanda yapılan çalışmalar artmış, üniversitelerin aynı isimle yüksek lisans ve doktora bölümleri açılmıştır. Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminin artmasının temel sebebi, Türkiye’de öğrenim gören anadili farklı olan yabancıların sayısında önemli oranda bir artış olmasıdır. Özellikle 2013 yılında başlayan Suriye İç Savaşı sonrasında göç ile gelen yabancıların Türkiye’ye yerleşmesi ve Türkiye’nin yurt dışından öğrenci kabul edişini arttırması bunun önemli bir sebebidir. 2022 Rusya-Ukrayna Savaşı ile de Türkiye’de öğrenim gören yabancıların arttığını söylemek mümkündür. Bunun yanı sıra yurt dışında Türkçe’nin yabancı dil olarak popülerlik kazanması da bu artışın sebeplerinden biridir. Özellikle Türkiye Maarif Vakfı tarafından yurt dışında açılan Türkçe kursları da bu tanınırlığın artmasının sebeplerinden biridir.

Aslında yabancı dil olarak Türkçe öğretimi, tarihsel olarak çok daha eskilere uzanmaktadır. Türk toplulukları Kavimler Göçünden beri göçebe bir toplum olduğundan gittikleri her yere kendi dil ve kültürlerini götürmüşlerdir. Bu sebeple yabancı dil olarak Türkçe öğretiminin bu zamanlarda başladığı söylenebilir. Bu alanda ilk yazılı örneğin, içerisinde bir miktar Çince barındırması bakımından Orhun Abideleri olduğunu söylemek mümkündür. Karahanlılar Dönemi’nde Kaşgarlı Mahmut’un Araplara Türkçe öğretme hedefi

ile yazdığı *Divanu Lüğati't-Türk* adlı eseri de yine Yabancı dil olarak Türkçe öğretimi kaynakları arasında bir ilk olarak gösterilebilir (Ağar, 2011, s. 2) (Toğrul, 2024).

2.3.2.1. PIKTES Projesi

Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminin günümüzde öne çıkmasının nedenlerinden biri, okullardaki Suriyeli mülteci öğrenci oranlarının artmasıdır. Bu kapsamda Milli Eğitim Bakanlığı ve Avrupa Birliği ortaklığında “Türk Eğitim Sisteminde Çocuklar İçin Kapsayıcı Eğitimin Desteklenmesi Projesi” (PIKTES) isimli proje, 2019 yılında hazırlanarak hayata geçirilmiştir. Bu proje kapsamında özellikle erken yaştaki öğrencilerin Türkçe'nin dilbilgisi kurallarını ve Türk dilinin inceliklerini öğrenmeleri hedeflenmektedir. Aynı zamanda bu proje ile Suriyeli çocukların Türk eğitim sistemine dahil edilmesi ve zorunlu eğitime katılması amaçlanmaktadır.

PIKTES Projesi kapsamında, özellikle Suriyeli çocuklara yönelik olarak yabancı dil olarak Türkçe öğretimi materyalleri hazırlanmıştır. Bu materyaller ihtiyaçlara göre ve yaş farkları göz önünde bulundurularak hazırlanmıştır. Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretimi Programı'nda dört temel dil becerisi kapsamında kazanımlar ve hangi dil düzeyindeki öğrenciye nasıl beceriler kazandırılacağı konusunda geniş bir kaynak sunumu mevcuttur.

Bu program Diller İçin Avrupa Ortak Çerçeve Metni'ne uygun olarak ve tüm düzeyler gözetilerek hazırlanmıştır. Bu öğretim programın kullanıcılarına yol gösterici olarak hedeflendiği maddeler şu şekilde sıralanmıştır:

- Öğretim hedefleri
- Öğretici ve öğrencilerin ihtiyaçlarını belirleme
- İçerik belirleme ve tanımlama
- Uygun materyal hazırlama ve seçme
- Öğretim yöntem ve tekniklerini belirleme
- Ölçme ve değerlendirme (Toğrul, 2024).

Proje kapsamında hazırlanan öğretim materyalleri içerisinde üç ayrı seviyesi bulunan “Yabancı Öğrenciler İçin Türkçe Çalışma Kitabı”, ilkokul, ortaokul ve lise için ayrı seviyelerde hazırlanmış olan “Yabancı Öğrenciler İçin Türkçe Alıştırma Kitabı” ve yine seviyeli olarak hazırlanmış olan “Yabancı Öğrenciler İçin Çek-Kopar Çalışma Soruları” hazırlanmıştır. Bunların yanı sıra yabancı öğrencilere dil öğreniminde yardımcı olacak “Türkçeyi Yabancı Dil Olarak Öğrenenler İçin Temel Düzey Resimli Sözlük” hazırlanmıştır.

Bu sözlük 6-12 yaş ve 13 ve üzeri yaş olarak iki farklı seviyede sunulmuştur. “Hayat Boyu Türkçe” ders kitabı seti, “İYEP Yabancı Öğrenciler İçin Türkçe” ve “İYEP Yabancı Öğrenciler İçin Matematik” kitapları da öğrencilere sunulmuştur. Bunlara ek olarak videolu içerikler, kelime kartları, yardımcı ders sunuları ve öğretmen el kitabı da hazırlanmıştır. Ayrıca proje kapsamında üç ayrı hikâye kitabı serisi hazırlanmış ve bunlar seviyelendirilerek sunulmuştur.

Proje kapsamında hazırlanan hikâye setlerinden ilki, “Salih Hikâye Serisi”dir. Bu seri on kitaptan oluşmaktadır ve daha çok yabancı dil olarak Türkçe öğrenmeye yeni başlamış öğrencilere uygundur. Seride 10 adet kitap bulunmaktadır. Seride yer alan kitaplar aşağıdaki gibidir:

- Salih Okula Başlıyor
- Salih Evde
- Salih Köyde
- Salih’in Bayram Ziyareti
- Salih Oyun Oynuyor
- Salih Hasta
- Salih Tabiat ve Hayvan Müzesinde
- Salih’in Bir Günü
- Salih Çarşıda
- Salih’in Seyahat Günlüğü

Proje kapsamındaki setlerden bir diğeri, “Aslı Hikâye Serisi”dir. Bu seri de bir önceki gibi 10 kitaptan oluşmaktadır. Seri, Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretimi Programı’nda yer alan 6-12 yaş seviyesi ve A1-A2 dil düzeyi esas alınarak hazırlanmıştır. Seri içerisinde her kitap bir sonrakinin devamı niteliğinde olacak şekilde ilerlemektedir. 3. sınıf öğrencisi Aslı ve onun çevresinde olan olayları konu alır. Serinin ilk kitabında Aslı’nın sınıfına yeni bir Suriyeli öğrenci gelmesinden bahsedilir. Daha sonra seri boyunca Aslı’nın ailesi ve arkadaşlarıyla yaşadıkları okura aktarılır. Bu seri aynı zamanda çalışma evrenini oluşturan seridir. Seride yer alan kitapların isimleri sırasıyla aşağıdaki gibidir:

- Aslı’nın Yeni Arkadaşları
- Aslı Uçurtma Şenliğine Gidiyor
- Aslı’nın Hayvan Dostları
- Aslı’nın Mevsimler Hayali
- Aslı’nın Uzay Yolculuğu

- Aslı'nın Sürprizi
- Aslı Tiyatroya Gidiyor
- Aslı Kütüphanede
- Aslı Trafik Kurallarını Öğreniyor
- Aslı Yıl Sonu Gösterisinde

PIKTES Projesi kapsamında hazırlanan hikâye serilerinden bir diğeri ise “Yabancı Öğrenciler İçin Türkçe Hikayeler” serisidir. Bu seri A1, A2, B1 ve B2 olarak seviyelendirilmiştir ve her seviyede 5 adet kitap bulunmaktadır. Bu seride bulunan hikayelerin hedef kitlesi, 13 yaş ve üzeri öğrencilerdir. Seride yer alan kitaplar, seviyeleri ile birlikte aşağıda sunulmuştur:

A1 Seviye Hikayeler:

1. Saklambaç
2. Kayıp Bavul
3. Bisiklet
4. Her Zamanki Kafe
5. Acil

A2 Seviye Hikayeler:

1. Gizemli Harita
2. Peribacaları
3. Denizden Gelen Mektup
4. Çikolatalı Gofret
5. Komşumuz Ahmet Amca

B1 Seviye Hikayeler:

1. Altın Bilezik
2. Cevapsız Arama
3. Baraka
4. Hırsız Kim?
5. Köstekli Saat

B2 Seviye Hikayeler:

1. Kumların Altındaki Sır
2. Yıl Sonu Pikniği
3. Ağrı Dağı'na Tırmanış
4. Kral Mezarları
5. Ateş Böcekleriyle Dans

BÖLÜM III

BULGULAR

3.1.Yabancı Dil Olarak İngilizce Öğretimi Materyallerinde Yer Alan Kavramların, Değerler Eğitimi Bakımından Karşılaştırılması

Bu çalışmada, çocuklara yabancı dil olarak İngilizce öğretmek için hazırlanan ve Cambridge Yayınevi tarafından basılan Cambridge Primary Reading Anthologies kitap serisinden yararlanılacaktır. Kitap serisinin 1, 3, 5 ve 6. kitapları incelenerek bu çalışmada incelenecek değerler belirlenmiştir. Çalışmanın ana kaynağını oluşturan seri, A1-B2 seviyelerini kapsamaktadır.

3.1.1.Paylaşmak

Cambridge Primary Reading Anthologies setinde yaygın şekilde geçen değerlerden biri “paylaşmak”tır. Bu değer, çeşitli yerlerde vurgulanmıştır.

Paylaşmak kavramının tanımı, Türk Dil Kurumu Sözlüğüne göre “*İki veya daha çok kimse bir şeyi kendi aralarında belirli oranda dağıtmak; bölüşmek, üleşmek*” olarak yapılmaktadır. Bu kavram ile ilgili Şahin (2017) çalışmasında “Paylaşmak; kişinin kendinde mevcut olan özelliklerini, objelerinin bir kısmını veya bir miktarını başkasına verebilmektir. Paylaşmak, insanın en güzel vasıflarından biri olup, yardımseverlik ile ilintili bir değerdir. Özellikle çocukların yetiştirilmesinde paylaşma duygusu mutlaka çocuklara aşılanmalı, anlatılmalıdır.” tanımını yapmıştır. Ayrıca yine aynı çalışmada paylaşma değeri ve eğitimi, aşağıdaki gibi aktarılmaktadır:

Paylaşma değerinin eğitimi verilirken çocuk ile doğru iletişimi kurabilmek onu anlayabilmek, onun duygu ve düşüncelerini, hüznelerini, mutluluklarını, heyecanlarını paylaşabilmek, ailelerin yapması gereken önemli hususlardan biridir. Çünkü çocuklar, başkalarının içinde bulunduğu üzüntüyü gördüklerinde, bazen ne yapacaklarını şaşırırlar, bazen de korkup endişeye kapılırlar ya da ağlarlar. Bu duygusallıklar örnek davranışlarla yönlendirilirse, çocuklar başka olaylarda ne yapacaklarını şaşırmayacak, yardımda bulunabileceklerdir. (Şahin, 2017)

Cambridge Primary Reading Anthologies 1 kitabı içerisinde yer alan “A Class for Kities” (Kedicikler Sınıfı) isimli metinde bu değer aşağıdaki gibi işlenmiştir:

(...) “Good morning, class,” says Ms. Romero.
“Please take out your books.”

The students take out their books.
On no! Eunice forgot her books today.
She is sad. She hides her paws behind her paws.

Moe has an idea. He raises his hand.
“Ms. Romero, can I share my book with Eunice?”
What a good idea! That is very kind, Moe. (...) (Steinberg, 2020, s. 20)

Yukarıda yer alan metnin Türkçe çevirisi tarafımda yapılmıştır ve aşağıda yer almaktadır:

*“Günaydın, sınıf,” dedi Bayan Romero.
“Lütfen kitaplarınızı çıkartın.”*

*Öğrenciler kitaplarını çıkarttılar.
Olamaz! Eunice bugün kitaplarını getirmeyi unutmuş.
Çok üzüldü. Yüzünü patilerinin arkasına sakladı.*

*Moe'nun bir fikri vardı. Elini kaldırdı.
“Bayan Romero, kitabımı Eunice ile paylaşabilir miyim?”
Ne kadar da iyi bir fikir! Bu çok nazik bir hareket, Moe.*

Yukarıda yer alan metinde geçen “paylaşma” teması, net şekilde işlenmiş ve öğrencilere paylaşmanın iyi bir şey olduğu vurgusu yapılmıştır. Bununla birlikte bu kitabın A1 seviyesindeki öğrenciler için hazırlandığı göz önünde bulundurularak dilin basit yapıları kullanılmış, temel seviyede kelimeler tercih edilmiştir. Ayrıca bu seviyedeki bir kitabın küçük

yaştaki öğrencilere hitap etmesi planlandığından, değer aslında kedi yavrusu olan ancak okula giden öğrenciler üzerinden işlenmiştir. “She hides her paws behind her paws.” (Yüzünü patilerinin arkasına sakladı.) cümlesinde yer alan “pati” vurgusu, öğrencilerin sevimli bir kedi hayal etmesine olanak sağlayarak, öğrencilerin hikâyeye adapte olmasını sağlayacaktır.

Hikâye sonunda öğrenciler, örnekte yer alan “paylaşmak” kavramını daha iyi anlayacak ve bu kavramı bir değer olarak uygulamaya başlayacaklardır. Küçük yaştaki öğrencilerin hikayeleştirme yoluyla öğrenmelerinin sağlanması, kalıcı öğrenme olmasına imkân sağlayacaktır.

Aynı kitapta yer alan ve Oscar Wilde tarafından yazılıp Lily Pane tarafından uyarlanan “The Selfish Giant” (Bencil Dev) isimli hikâyede de “paylaşmak” teması işlenmiş ve bu değerın önemi birden fazla kez vurgulanmıştır. Hikâye aşağıda verilmiştir:

The Selfish Giant

The giant’s garden is big and beautiful. Can you hear that music? The birds are singing. Can you smell the flowers? There are many flowers in the giant’s garden.

Some children walk by the giant’s castle. They see the giant’s garden. They want to play there!

The giant is not home. The children start to play in the garden. It’s fun! They play there all day. Every day the children come to the garden and play. They are happy.

One day giant returns to his castle. The children are playing in his garden. The giant is angry. He shouts at the children. “Go away! This is MY garden. You cannot play here!” The children are scared. They run away. “My garden is MY garden!” says the giant.

The giant builds a very tall wall. He makes a sign that says:

“THIS IS MY GARDEN. DO NOT ENTER.”

The children are sad. The giant’s garden is their favourite place to play.

Spring comes but it doesn’t come to the giant’s garden. The birds don’t sing. The flowers don’t Bloom. The children don’t come. They are scared. They are scared of the giant.

Summer asks, “Where are the children?” Bu not children come.

It’s autumn now. There is fruit in many gardens. But there is no fruit in the giant’s garden. Autumn says, “No fruit for the giant. He is selfish.”

Winter comes. The giant’s garden is cold and gray. Winter stays for many years. The giant is lonely in his cold, dark castle. He is sad.

One day, a bird wakes the giant up. It is singing. The giant looks out the window. HE is surprised. He sees a little hole in the wall. There are children in his garden again! They are climbing trees. There are flowers. There are birds. Spring is in the garden, too!

The giant sees a little boy. The boy wants to climb a tree, but he can’t. He is too small. The giant goes outside to the garden. The children and Spring see the giant. They run away! But the little boy is not scared. He stays.

The giant helps the little boy climb up the tree. The boy is happy. The giant is happy, too.

The children see the giant smiling. They are no longer scared. They return to the garden. Spring return to the garden, too.

The giant takes an ax and breaks the wall. “It’s your garden now, children,” says the giant.

Evey day, the children play in the giant’s garden. The giant plays there, too. The garden is beautiful again. Spring is always there. (Wilde. Pane, 2020, s. 47-51, Adapt.)

Yukarıda yer alan hikâyenin çevirisi tarafımca yapılmış olup aşağıda verilmiştir:

Bencil Dev

Devin bahçesi büyük ve güzelmiş. Sesleri duyabiliyor musunuz? Kuşlar şarkı söylüyor. Çiçekleri koklayabiliyor musunuz? Devin bahçesinde birçok çiçek varmış.

Çocuklardan bazıları devin şatosunun yanından geçiyorlarmış. Devin bahçesini görmüşler ve orada oynamak istemişler.

Dev evde değilmiş. Çocuklar bahçede oynamaya başlamışlar. Çok eğlenceliymiş! Tüm gün orada oynamışlar. Her gün çocuklar bahçeye gelip oyun oynuyorlarmış. Çok mutluymuşlar.

Bir gün, dev şatosuna dönmüş. Çocuklar bahçesinde oyun oynuyorlarmış. Dev çok sinirlenmiş. Çocuklara bağırmış. “Gidin buradan! Burası BENİM bahçem. Burada oynayamazsınız!” Çocuklar korkup kaçmışlar. “Benim bahçem, BENİM bahçemdir!” demiş dev.

Dev çok uzun bir duvar inşa etmiş. Bir de tabela yaptırmış. Üzerinde “BURASI BENİM BAHÇEM. GİRMEYİN.” yazıyormuş.

Çocuklar üzölmüşler. Dev'in bahçesi onların en sevdikleri oyun yeriyymiş.

İlkbahar gelmiş ama dev'in bahçesine gelmemiş. Kuşlar şarkı söylemiyormuş. Çiçekler açmıyormuş. Çocuklar gelmiyormuş. Devden korkuyorlarmış.

Yaz, “Çocuklar nerede?” diye sormuş. Ama hiçbir çocuk gelmemiş.

Sonbahar zamanıymış. Birçok bahçede meyveler varmış. Ama dev'in bahçesinde hiç meyve yokmuş. “Deve meyve yok. O bencil biri.” demiş Sonbahar.

Kış gelmiş. Dev'in bahçesi soğuk ve griymiş. Kış uzun yıllar boyunca kalmış. Dev, soğuk ve karanlık şatosunda yalnız ve üzgünmiş.

Bir gün, bir kuş dev'i uyandırmış. Kuş şarkı söylüyormuş. Dev pencereden dışarı bakmış. Duvarda küçük bir delik görmüş. Bahçesinde yeniden çocuklar varmış! Ağaçlara tırmanıyorlarmış. Çiçekler ve kuşlar varmış. İlkbahar da bahçedeymiş!

Dev küçük bir çocuğu görmüş. Çocuk ağaca tırmanmak istiyormuş ama yapamıyormuş. Çok küçükmüş. Dev dışarı çıkmış. Çocuklar ve İlkbahar devir görmüşler ve kaçmışlar. Ama küçük çocuk korkmuyormuş. Kaçmamış.

Dev, küçük çocuğa ağaca tırmanmasında yardım etmiş. Çocuk mutluymuş. Dev de mutluymuş.

Çocuklar, dev'in gülümsediğini görmüşler. Artık korkmuyorlarmış. Bahçeye geri dönmüşler. İlkbahar da bahçeye geri dönmüş.

Dev bir balta almış ve duvarı yıkmış. “Artık burası sizin bahçeniz, çocuklar,” demiş dev.

Her gün, çocuklar devin bahçesinde oynuyorlarmış. Dev de orada oyun oynuyormuş. Bahçe yeniden güzelmiş ve İlkbahar her zaman oradaymış.

Örnekte verilen hikâyede yer alan dev, çocuklarla bahçesini paylaşmadığı için mutsuz olmuş ve yalnız kalmıştır. Mevsimler bile ondan korkup kaçmış, bahçesinde çiçekler ve meyveler yetişmemiştir. Ancak dev, bahçeyi paylaşmaya karar verdiği zaman bahçesi güzelleşmiş ve mutlu olmuştur.

Bu örnekte öğrencilerin paylaşmak kavramını daha net şekilde anlaması ve bencil olmanın muhtemel zararlarının, öğrencilere kavratılması amaçlanmıştır. Örnekte yer alan metin küçük yaştaki öğrenciler için sadeleştirilmiştir. Kullanılan dil hikâye diline uygun ve basittir. Küçük yaştaki öğrenciler için temel dil bilgisi yapıları ve basit sözcükler kullanılmıştır. Paylaşmak teması, paylaşılmadığında ortaya çıkan olumsuz sonuçları da içerecek şekilde işlenmiştir.

Aynı seride yer alan Cambridge Primary Reading Anthologies 5 kitabında yer alan “The Twisted Tale of Golden Goose” (Altın Kazın Karmaşık Hikayesi) isimli tiyatro oyununda “paylaşmak” değerinin işlenişine bir örnektir. Özellikle işlendiği kısım, aşağıdaki sahnede belirtilmiştir:

(...) Scene 9

Narrator: Dobby Works hard all day and collects two full sacks of wood. He then sits down and is just about to eat when the old man appears.

(Enters Old Man.)

Old Man: Good evening, Dobby. Would you mind sharing your lunch with a hungry old man?

Dobby: *(taking food from his backpack)* No, not at all, but it’s only bread and water. Wait! I can’t believe it – chicken and tomato pizza with extra cheese!

(He takes out a bottle.) No way, it’s an orange creamsicle smoothie!

Old Man: *(eating and drinking)* This is really delicious. Thank you for your hospitality.

Dobby: You’re welcome! This is the best pizza my mother has ever made!

Old Man: Oh, by the way, I left something for you inside the trunk of the big oak tree over there.

Dobby: Really?

Narrator: Dobby runs to the old oak tree and finds a golden goose in its roots. He turns around to thank the old man, but he has already left. (...) (Milne, 2020, s. 54)

Yukarıda yer alan oyunun Türkçe çevirisi tarafımda yapılmıştır ve aşağıda yer almaktadır:

(...) Sahne 9

Anlatıcı: Dobby tüm gün çok çalışır ve iki çuval odun toplar. Yaşlı adam ortaya çıktığında tam da oturup yemeğini yemek üzeredir.

(Yaşlı Adam girer.)

Yaşlı Adam: İyi akşamlar, Dobby. Yemeğini yaşlı ve aç bir adam ile paylaşır mısın?

Dobby: (sırt çantasından yemeğini çıkartarak) Tabi ki, ne demek, ancak yalnızca ekmek ve su var. Bekle! İnanamıyorum – ekstra peynirli tavuklu ve domatesli pizza!

(Şişeyi çıkartır.) Yok artık, portakal kokteyli!

Yaşlı Adam: (yiyerek ve içerek) Çok lezzetli! Misafirperverliğin için teşekkür ederim.

Dobby: Rica ederim! Bu, annemin bugüne kadar yaptığı en iyi pizza!

Yaşlı Adam: Ah, bu arada, şuradaki büyük meşe ağacının içine senin için bir şey bıraktım.

Dobby: Gerçekten mi?

Anlatıcı: Dobby yaşlı meşe ağacına doğru koşar ve köklerinde altın bir kaz bulur. Yaşlı adama teşekkür etmek için arkasını döner ancak yaşlı adam çoktan gitmiştir. (...)

Verilen örnekte anlatılan hikâyede, Dobby'nin kardeşleri yemeklerini yaşlı adamla paylaşmayı reddetmişler ve karşılıklarına ayı çıktığı için yemeklerini de düşürmüşlerdir. Dobby

ise yemeğini paylaşmayı seçmiş, bu sayede basit bir yemek olan ekmek ve su, lezzetli bir pizzaya ve portakal kokteyline dönüşmüştür. Bu oyunda işlenen “paylaşmak” teması, paylaşmanın kişiye sağladığı faydalar yönünden işlenmiş ve bir şey paylaşıldığında daha güzel sonuçlarla karşılaşılabileceği öğrencilere ifade edilmiştir.

Oyunda geçen dil bilgisi yapıları, bundan önce verilen örneklere göre daha ileri seviye olsa da temel yapılar kullanılmıştır. Örneğin alındığı kitap B1 seviye için hazırlanmış bir kitap olduğundan oyunun içeriği daha fazla kelime bilgisi ile desteklenmiş, yeni kelimelerin öğretimi hedeflenmiştir. Kelimelerin yanı sıra içerik ve konu anlamında da daha geniş bir anlatımla karşılaşmak mümkündür. Öğrencilerin yaşlarının küçük olduğu göz önünde bulundurularak, anlaşılır ve net ifadeler kullanıldığı görülmüştür.

3.1.2. Yardımlaşma ve İş Birliği

Yardımlaşma kavramını birçok yazında görmek mümkündür. Yabancı dil olarak İngilizce öğretimi kitaplarında da yardımlaşma kavramı işlenmekte ve öğrencilere bu değer öğretimi amaçlanmaktadır. Cambridge Primary Reading Anthologies kitap serisinin farklı kitaplarında bu değeri görmek mümkündür.

Yardımlaşma kavramının işlenişine bir örnek, aslında bir Rus halk hikayesi olan ve kitap için uyarlaması yapılan “The Giant Turnip” (Dev Turp) isimli metindir. Bu metin, Cambridge Primary Reading Anthologies 1 kitabında yer almaktadır ve aşağıda verilmiştir:

The Giant Turnip

Peter lives on a farm. One day, his grandfather visits. “I have a gift for you,” Peter’s grandfather tells him. He gives Peter a seed. “This is a turnip seed,” his grandfather says. “Plant it now. Then, wait until fall.” Peter plants the seed in the soil.

Now it is fall. Peter wakes up. The morning air is cold. “It’s time to harvest my turnip,” Peter thinks.

Peter goes out to see the turnip. He can’t believe his eyes. The turnip is very big. Peter pulls at the turnip. He pulls very hard.

Peter calls his sister, Karen. Peter pulls the turnip. Karen pulls Peter. They pull and pull, but they can't pull out the turnip.

Karen calls the goat. The goat pulls Karen. Karen pulls Peter. Peter pulls the turnip. They pull and pull, but they can't pull out the turnip.

The goat calls the dog. The dog pulls the goat. The goat pulls Karen. Karen pulls Peter. Peter pulls the turnip. They pull and pull, but they can't pull out the turnip.

The dog calls the chick. The chick pulls the dog. The dog pulls the goat. The goat pulls Karen. Karen pulls Peter. Peter pulls the turnip. They pull and pull, but they can't pull out the turnip.

The chick calls the mouse. The mouse pulls the chick. The chick pulls the dog. The dog pulls the goat. The goat pulls Karen. Karen pulls Peter. Peter pulls the turnip. They pull and pull and pull. Finally, out comes the giant turnip

“Nice job, everyone!” Peter says. “Now, let' all eat this delicious turnip!” (Edgar, Adapt., 2020, 83-85)

Yukarıda verilen hikâyenin Türkçe çevirisi tarafımca yapılmıştır ve aşağıda yer almaktadır:

Dev Turp

Peter bir çiftlikte yaşamaktadır. Bir gün dedesi ziyarete gelir. “Senin için bir hediyem var,” der Peter'in dedesi. Ona bir tohum verir. “Bu bir turp tohumu,” der dedesi. “Şimdi toprağa ek ve sonbahara kadar bekle.” Peter tohumu toprağa eker.

Sonbahar gelir. Peter uyanır. Sabah havası soğuktur. “Turpumu hasat etmenin zamanı geldi,” diye düşünür Peter.

Peter turpa bakmak için dışarı çıkar. Gözlerine inanamaz. Turp çok büyüktür. Peter turpu çekmeye başlar. Çok sert çeker.

Peter kız kardeşi Karen'ı çağırır. Peter, turpu çeker. Karen, Peter'ı çeker. Çekerler de çekerler ancak turpu bir türlü topraktan çıkartamazlar.

Karen, keçiyi çağırır. Keçi, Karen'ı çeker. Karen, Peter'ı çeker. Peter, turpu çeker. Çekerler de çekerler ancak turpu bir türlü topraktan çıkartamazlar.

Keçi, köpeği çağırır. Köpek, keçiyi çeker. Keçi, Karen'ı çeker. Karen, Peter'ı çeker. Peter, turpu çeker. Çekerler de çekerler ancak turpu bir türlü topraktan çıkartamazlar.

Köpek, civcivi çağırır. Civciv, köpeği çeker. Köpek, keçiyi çeker. Keçi, Karen'ı çeker. Karen, Peter'ı çeker. Peter, turpu çeker. Çekerler de çekerler ancak turpu bir türlü topraktan çıkartamazlar.

Civciv, fareyi çağırır. Fare, civcivi çeker. Civciv, köpeği çeker. Köpek, keçiyi çeker. Keçi, Karen'ı çeker. Karen, Peter'ı çeker. Peter, turpu çeker. Çekerler, çekerler, çekerler... Sonunda dev turpu topraktan çıkartmayı başarırlar!

“İyi iş, çocuklar!” der Peter. “Haydi, şimdi gidip bu lezzetli turpu yiyelim!”

Yukarıda verilen halk hikayesinde görüldüğü üzere, tüm metinde yardımlaşma teması hakimdir. İlk olarak Peter tek başına turpu çıkartmaya çalışmış ancak başarılı olamamıştır. Ardından kız kardeşi Karen'ı çağırılmış ancak Karen ona yardım etmesine rağmen turpu yerinden çıkartamamıştır. Daha sonra her gelen başka birini çağırılmış ve herkes birbirine yardım etmiştir. En sonunda herkesin yardımı ile turp yerinden çıkartılmıştır. Yardımlaşma ile sonuca daha kolay ulaşıldığı çocuklara aktarılmaya çalışılmıştır. Ayrıca bu metinde, Türk atasözlerinden “Bir elin nesi var, iki elin sesi var.” deyişine de uygun bir anlam vardır. Hikayedeki karakterlerin yardımlaşması arttıkça başarılarının da arttığı ve sonunda hedefe ulaştıkları ifade edilmiştir.

Aynı seride yer alan Cambridge Primary Reading Anthologies 3 kitabında yer alan “Together Under the Moon” (Birlikte Ayın Altında) isimli hikâyeden bir kesit, yardımlaşma kavramına örnek olarak aşağıda verilmiştir:

Together Under the Moon

What a busy day, and it was only 9 a.m.! Li Ming woke up early and went to the market with her mother. Then, she helped clean the house and prepare the beds. (...) (Kilen, 2020, s. 5)

Verilen metnin çevirisi aşağıda yer almaktadır:

Birlikte Ayın Altında

Ne kadar da yoğun bir gündü, halbuki saat daha sabah 9'du! Li Ming, o gün erkenden kalkmış ve annesi ile birlikte pazara gitmişti. Ardından evi temizlemeye ve yatakları hazırlamaya yardım etmişti. (...)

Yukarıda verilen paragrafta, hikayedeki çocuğun erken kalkmak, ailesine yardım etmek gibi olumlu davranışlar sergilediği aktarılmıştır. Çocuğun ev işlerine katkı sağladığı ve aile içerisinde ev işlerinin yardımlaşma ile yürütüldüğü anlatılmaktadır. Bu bağlamda küçük yaştaki öğrencilerde yardımlaşma kavramının aile içerisinde de olabileceği algısı oluşturmak amaçlanmakta ve öğrenciler, olumlu davranışlara teşvik edilmektedir.

Bir başka örnek takım çalışması ve yardımlaşma teması ile ilgili olarak, Cambridge Primary Reading Anthologies 5 kitabında yer almaktadır. Metinden gerekli kısımlar alıntılanmış, çevirileri tarafımda yapılmış ve aşağıda verilmiştir:

Everybody's Park (Herkesin Parkı)

It was the big day: the day work was to begin on the new community park. Paola and James were getting gloves while their parents gathered tools. The abandoned lot had been there for years, but it had gotten worse and worse. (...)

Büyük gün gelmişti: yeni parkta çalışmalar başlayacaktı. Aileleri araç gereçleri toplarlarken, Paola ve James de eldivenleri getiriyorlardı. Terk edilmiş park alanı senelerdir oradaydı ancak giderek kötüleşiyordu. (...)

(...) James and Paola told James's mom their idea. "Cleaning it up would take some work, and we could do that," she said. "But the equipment would cost money."

The next day, James and Paola were hanging out at the playground, talking about how they might raise money to buy the equipment. Ben and Ahmed overheard them and were curious. "We want to build a park, but can't figure out how to raise the money," Paola said.

Ben suggested a lemonade stand. Ahmed said, “What about a car wash?”

Ada, who had been listening, interrupted. “We could gather all the toys and clothes we’ve grown out of and have a garage sale!”

Every weekend they tried of one the ideas. (...)

(...) James ve Paola, James’in annesine fikirlerinden bahsettiler. “Orayı temizlemek zaman alacak ancak bunu yapabiliriz,” dedi annesi. “Ama ekipmanlar pahalı olacaktır.”

Ertesi gün James ve Paola oyun alanında oturuyor ve ekipman almak için gerekli parayı nasıl toplayabileceklerini konuşuyorlardı. Ben ve Ahmed onları duydu ve meraklandı. “Bir park inşa etmek istiyoruz ancak parayı nasıl toplayabileceğimizi bilmiyoruz,” dedi Paola.

Ben, limonata standı kurmayı önerdi. Ahmet, “Araba yıkamaya ne dersiniz?” dedi.

O sırada konuşmaları dinleyen Ada araya girdi: “Bize olmayan kıyafetlerimiz ile artık kullanmadığımız oyuncaklarımızı toplayıp bir ikinci el satışı düzenleyebiliriz!”

Her hafta sonu bu fikirlerden birini denediler. (...)

(...) They had the money and all the plans, so it was time to get started. At first it wasn’t much fun. The kids helped pick up the trash and pull weeds and vines, while their parents moved the larger trash and cut down a rusted piece of fence. (...)

(...) Tüm para ve planlar hazırды, başlama zamanı gelmişti. İlk başta çok da eğlenceli değildi. Yetişkinler büyük çöpleri taşıyıp lüflenmiş çitleri keserken, çocuklar da çöpleri toplamaya ve yabancı otlar ve asmaları temizlemeye yardım ediyorlardı. (...)

(...) For weeks they worked laying out the park. They built benches, birdhouses, and boxes for plants. (...)

(...) Haftalarca parkı düzenlemek için çalıştılar. Banklar, kuş evleri ve bitkiler için saksılar yaptılar. (...)

(...) When they were done, there was one more box in the truck, and Paola's mom asked Ben to get it. Ben and Ahmed opened it and found several colourful hammocks. "Where did these come from?" asked Ben. "Mrs. Parson donated these. She brought them from Mexico!" explained Paola's mom. (...) (Kilen, 2020, s. 5-9)

(...) İşleri bittiğinde kamyonette bir kutu daha kalmıştı. Paola'nın annesi Ben'den kutuyu getirmesini istedi. Ben ve Ahmed kutuyu açtılar ve içinde birçok renkli hamak buldular. "Bunlar da nereden çıktı?" diye sordu Ben. "Bayan Parson bunları bağışladı. Bunları Meksika'dan getirmiş!" diye açıkladı Paola'nın annesi. (...)

Verilen örnekteki cümlelere bakıldığında hem çocuklar hem de yetişkinler arasında bir yardımlaşma olduğu görülmektedir. Hep birlikte mahallelerine park yapmak için çalışmışlardır. Bunun için birlikte çalışmanın yanı sıra fikir üretimi ve planlamayı da yardımlaşarak yapmışlardır. Son verilen paragraftan anlaşıldığı üzere, çalışmaya katılmayan şehir sakinleri de çeşitli bağışlarda bulunarak bu yardımlaşma ve takım çalışmasına destek sağlamışlardır.

Yukarıda yer alan metinde geçen yardımlaşma teması, Türk kültüründe yer alan "imece" kavramına çok benzemektedir. Nazan Bektaş Karabatak, imece geleneğini aşağıdaki gibi açıklamıştır:

İmece geleneği, Türk toplumunda, fertler arasında eski zamanlardan günümüze uygulanan bir yardımlaşma usûlü olmuştur. Toplumumuzda imece kavramı ile yardımlaşma kavramı çoğunlukla yan yana kullanılmıştır. Çünkü imece geleneğinde işlerin ortak görülmesi, yardımlaşma esası vardır. Daha çok kırsal alanlarda görülen imece usûlünde amaç köy işlerinin, köyün ihtiyaçlarının, ortak ihtiyaçların (yani toplu ihtiyaçların), kişilerin ihtiyaçlarının el birliğiyle, ortak bir emekle gerçekleştirilmesidir. Böylelikle işler daha çabuk, sırayla, örgütlenerek, eşit şartlarda, karşılıklı yardımlaşmayla bitirilmiş olur (Karabatak, 2018).

Bu bağlamda metinde verilen yardımlaşma temasının bir nevi imece usulü olduğu belirlenmiştir. Bu benzerlik, Türk kültürüne hâkim öğrencilere yardımlaşma kavramını öğretmede kullanılabilir ve tümdengelim yöntemi ile öğrencilerin çıkarım yaparak yardımlaşma kavramını keşfetmeleri sağlanabilir.

3.1.3. Farklılıklara Saygı

Farklılıklara saygı teması, okullarda giderek yaygınlaşan bir olgudur ve üzerinde fazlaca durulması gereken bir kavramdır. Erişilebilirliğin yaygınlaştırılmaya çalışıldığı bu dönemde, küçük yaştaki öğrencilerin farklılıklara saygı kavramını benimsemesi oldukça önemlidir.

Farklılıklara saygı eğitim programında öğretim ortamındaki mekânın düzenlenmesi, materyallerin seçimi, kullanımı çok önemlidir. Eğitim ortamı çocukların pozitif kimliklerini ortaya çıkaracak ve farklılıklara karşı empati geliştirebileceği bir ortam olmalıdır. Bunun için onlara kendi kişilikleri ile pozitif bir uzlaşım imkânı verilecek ortamlar kurulmalıdır (Derman-Sparks, 1989: 16) (Topçubaşı, 2016).

Erişilebilirlik kavramının tanımı Cihan Erçetin, Büşra Durmaz ve Çiğdem Aksoy (2022) tarafından “Erişilebilirlik evrensel olarak kabul edilmiş, ulusal ve ulus üstü yasal belgelerle garanti edilmiş herkes için temel bir haktır (Çağla, 2012; Maudinet, 2003).” şeklinde açıklanmıştır.

Farklılıklara saygı teması genellikle erişilebilirlik ve engelli bireylere saygı teması üzerinden işlenmiştir. Bunun bir örneği, Cambridge Primary Reading Anthologies 5 kitabında yer alan “Everybody’s Park” (Herkesin Parkı) isimli hikâyede aşağıdaki gibi işlenmiştir:

(...) Throughout the work, Ada’s dad had been digging a shallow path through the space. While the kids swung in their hammocks, admiring all they had done, Paola’s dad pulled up in his company’s cement truck, and Ada’s mom pulled up their van. “What’s that for?” James asked, pointing to the cement truck. “Ada!” Paola said. “We’re making a path so Ada can use the park, too!”. The door on the van opened, and Ada came out on a special ramp for her wheelchair. All the friends rushed to greet her.

“This is so cool!” she exclaimed. (...) (Kilen, 2020, s. 5-9)

Alıntının çevirisi tarafımca yapılmış ve aşağıda verilmiştir:

(...) Tüm çalışma boyunca Ada'nın babası boşluğa alçak bir patika kazıyordu. Çocuklar tüm yaptıklarıyla gurur duyarak hamaklarda sallanırken Paola'nın babası şirketine ait bir çimento kamyonu ile yanaştı ve Ada'nın annesi minibüslerini getirdi. "Bu ne için?" diye sordu James, çimento kamyonunu göstererek. "Ada! dedi Paola. "Ada'nın da parkı kullanabilmesi için bir yol yapıyoruz!" Minibüsün kapısı açıldı ve ada tekerlekli sandalyesi ile özel rampasına çıktı. Tüm arkadaşları onu karşılamak için koştular.

"Bu harika!" diye haykırdı Ada. (...)

Verilen örnekte erişilebilirlik temasına belirgin şekilde yer verilmiştir. Erişilebilirlik için rampa gerekliliği de vurgulanmıştır. Farklılıklara saygı duyan bireyler, hikâyede yer alan engelli karakter için çaba göstermiş ve onu desteklemişlerdir. Bu hikâyede farklılıklara saygı teması, çocuk karakterler üzerinden işlendiğinden öğrencileri empati yapmaya ve çevresindeki farklılıkları düşünmeye itecektir. Bununla birlikte düşünen öğrencilerin fikirlere uyum sağlayarak daha kolay öğrenmeleri sağlanacaktır.

Farklılıklara saygı teması ile ilgili olarak bir başka örnek, aynı serinin üçüncü kitabında yer almaktadır. "What's your community?" (Senin topluluğun ne?) isimli örnekte engelli bireylere olan saygının yanı sıra farklı kültürlerden olan bireylere saygı ile ilgili cümleler bulmak mümkündür. Örnek cümleler, tarafımca yapılmış olan Türkçe çevirileri ile birlikte aşağıda verilmiştir:

(...) I go to a special school for deaf people. It's my community. I love it there! I lost my hearing when I was five, and it was hard for me to make friends at my old school. But at this school, people understand you and no one bullies you for being different. Everyone is really friendly – even the teachers! (...)

(...) Ben işitme engelli insanlar için olan özel bir okula gidiyorum. Bu benim topluluğum. Orayı çok seviyorum! Beş yaşındayken duyma becerimi kaybettim ve eski okulumda arkadaş edinmek çok zordu. Ama bu okulda insanlar sizi anlıyor ve kimse size farklı olduğunuz için zorbalık yapmıyor. (...)

(...) When you are deaf, it's easy to feel lonely. I try to make sure no one feels like that. I welcome all the new students. If I see a kid is upset, I talk to them to see how I can help. (...) (İsimsiz, 2020, s. 11-13)

(...) İşitme engelli olduğunuzda yalnız hissetmek kolaydır. Ben de kimse böyle hissetmesin diye çabalıyorum. Tüm yeni gelen öğrencileri karşıyorum. Eğer bir çocuğun üzgün olduğunu görürsem, nasıl yardımcı olabileceğimi anlamak için onunla konuşuyorum. (...)

Buraya kadar olan örneklerde engelli bireyler ve onların farklılıklarına saygı ile ilgili cümleler görülmektedir. Engelli öğrencilerin yaşadığı zorluklar ve bunların çözüm yolları ile ilgili cümlelere yer verilmesi, öğrencilerde empati duygusunun gelişmesi için önemli bir adımdır. Öğrencilerin farklılıklara saygı duymayı öğrenmesi açısından metin oldukça faydalı bulunmuştur. Özellikle engelli bireylere saygı, her toplumda ortak bir ihtiyaç olduğundan, değerler arasında önemli bir yer tutmaktadır.

(...) I am Maori. We are the indigenous people of New Zealand. Maori people have been living on these islands for years. We have our own language, culture, and beliefs. (...)

(...) Ben bir Maori'yim. Biz Yeni Zelanda yerlisiyiz. Maoriler yıllardır bu adada yaşıyorlar. Bizim kendi dilimiz, kültürümüz ve inançlarımız var. (...)

(...) You can see it before a rugby game. The New Zealand team performs the *haka* before each game. (...)

(...) Rugby maçından önce görebilirsiniz. Yeni Zelanda takımı haka dansını her maçtan önce sergiliyor. (...)

(...) I think it is a very special culture. When I am performing or singing, I feel important. I feel like I am helping to protect something precious. (İsimsiz, 2020, s. 11-13)

(...) Bence çok özel bir kültür. Gösteri yaparken veya şarkı söylerken kendimi önemli hissediyorum. Değerli bir şeyi korumaya yardım ediyormuş gibi hissediyorum.

Örneğin ikinci kısmında farklılıklara saygı teması ile ilgili değer, farklı kültürlere saygı olarak işlenmiştir. Öğrencilerin, özellikle de küçük yaştaki dil öğrencilerinin, ikinci bir dili öğrendikleri ortamın genellikle farklı kültür ve çevrelerden olduğu göz önünde bulundurulursa, bu konunun ayrı bir önem taşıdığı söylenebilir. Bu metin, birinci tekil kişi ağzından yazılması sebebiyle, öğrencilere hissettikleri şeyler ile ilgili fikir verecektir. Bu durum farklılıklara saygı duymayı onlara öğretmenin yanı sıra, kendi farklı oldukları yanları benimsemeleri açısından da yol gösterici olacaktır.

Farklılıklara saygı teması, Cambridge Primary Reading Anthologies 5 kitabında yer alan “Jaynie of the Daintree” (Daintreeli Jaynie) metninde engelli bireylere saygı üzerinden işlenmiştir. Örnek ve tarafımca yapılan çevirisi aşağıda yer almaktadır:

(...) Tim watched the raindrops fall. Their plane was stationary for the moment. Ernie communicated via sign language, “We’ll be soaring above the clouds soon. There’s always blue sky above the rain.”

Tim didn’t want to leave his friends because, like him, they were deaf. He was worried he wouldn’t hang out with anyone he could communicate – except for his uncle – the whole summer.

Above the clouds, the rain stopped, and Ernie moved his hands to sign, “I just know you’ll make friends in the Daintree, mate.”

Tim smiled. It was like Uncle Ernie knew exactly what he was thinking sometimes.

(...)

(...) Tim yağmur damlalarının düşüşünü izliyordu. Uçakları o an için hareketsizdi. Ernie, işaret diliyle iletişim kurdu: “Yakında bulutların üzerinde süzülüyor olacağız. Yağmurun üstünde her zaman mavi gökyüzü vardır.”

Tim arkadaşlarını bırakmak istememişti çünkü onlar da tıpkı Tim gibi işitme engelliydi. Bütün yaz amcasından başka kimseyle kimseyle iletişim kurup zaman geçiremezse diye endişeliydi.

Bulutların üstüne çıktıklarında yağmur durdu ve Ernie, ellerini işaret dili için hareket ettirdi: “Daintree’de arkadaş edineceksin, bunu biliyorum, dostum.”

Tim gülümsedi. Sanki bazen Ernie Amca, Tim’in ne düşündüğünü tam olarak biliyordu. (...)

(...) When they arrived, there was no one around. Perhaps they had gotten there too early for ice cream. Suddenly, the girl from the trees appeared. “G’day. What would you like?” she asked. Tim looked at Ernie. Lip-reading was easy when he could see a person’s lips and facial expressions, but the girl was blocking her face from the sun. Ernie put his hands on Tim’s shoulder.

“Hi! I’m Ernie, and this is my nephew, Tim. Tim’s deaf, so you need to look at him and speak clearly so he can see what you’re saying. He uses sign language if you use any?”

“I’m so sorry, I don’t,” the girl apologized, looking directly at Tim and speaking clearly. “I’m Jaynie. My family owns this place. So, you want ice cream for breakfast?” (...)

(...) Vardıklarında etrafta kimse yoktu. Belki de dondurma için çok erken bir saatte gelmişlerdi. Aniden, ağaçların oradaki kız belirdi. “İyi günler. Ne istemiştiniz?” diye sordu. Tim, Ernie’ye baktı. Birinin dudaklarını ve yüz ifadelerini gördüğünde dudak okumak kolaydı, ancak kız, yüzünü güneşten korumak için eliyle kapatmıştı. Ernie elini Tim’in omzuna koydu.

“Merhaba! Ben Ernie ve bu da yeğenim Tim. Tim işitme engelli o yüzden ona doğru bakmalı ve anlaşılır konuşmalısın ki ne söylediğini anlayabilsin. Eğer biliyorsan işaret dili de kullanabilir.

“Çok üzgünüm, bilmiyorum,” diye özür diledi kız direkt olarak Tim’e bakarak ve anlaşılır konuşarak. “Ben Jaynie. Ailem bu yerin sahibi. Kahvaltı için dondurma mı istiyorsunuz?” (...)

(...) Tim fell asleep as they drove back to Jaynie’s house.

“Do you ever wish Tim could hear?” asked Jaynie.

Ernie thought about the question and smiled. “No, I like him just like he is.”

Jaynie liked the answer. “You’re right. There’s nothing wrong with being different.”

(...) (Fitzgerald, 2020, s. 81-85)

(...) Tim, Jaynie’nin evine doğru giderlerken arabada uyuyakalmıştı.

“Hiç Tim’in duyabilmesini istediğin oluyor mu?” diye sordu Jaynie.

Ernie soruyu düşündü ve gülümsedi. “Hayır, onu olduğu gibi seviyorum.”

Jaynie bu cevabı beğenmişti. “Haklısın. Farklı olmakta hiçbir sorun yok.”

(...)

Verilen örnekte işitme engelli bir çocuğun iletişim konusunda yaşadığı kaygılar, ailesinin ona yaklaşımı ve tanımadığı insanlarla olan iletişimine yer vermiştir. Yavaş ve anlaşılır konuşma, işaret dili gibi bireysel iletişim ihtiyaçları olduğu belirtilmiş, iletişim kuramama ihtimali karşısında endişelendiği görülmüştür. Karakterlerden Jaynie, işaret dili bilmemesine rağmen Tim ile anlaşmanın bir yolunu bulmuştur. Bu yazın, erişilebilirlik konusunu öğrenciler için netleştirmeye yardımcı olan bir durumdur.

Özellikle son paragrafta yer alan konuşmada, amcasının Tim’i olduğu gibi sevdiğini söylemesi, bu değerın desteklenmesi konusunda oldukça önemlidir. Son cümlede belirtilen “Farklı olmakta hiçbir sorun yok.” ibaresi, aslında farklılıklara saygı kavramının tüm seri boyunca en net vurgulandığı yerdir. Yukarıda verilen metin, bu değerın açık bir şekilde ve öğrencilere empati yaptırarak işlenmesi sebebiyle, öğrencilerin farklılıkları kavraması ve farklılıkları olan bireylere nasıl davranması gerektiği ile ilgili yol gösterici bir metindir.

3.1.4. Doğaya Saygı

Tüm dñnyada önem kazanan evre bilinci, doğaya saygı ve sñrdürülebilirlik gibi kavramlar, tüm đretim metinlerinde yer almaktadır. Sñrdürülebilirlik kavramının çevresel boyutu açısından araştırmalar mevcuttur ve giderek önem kazanan bir kavram haline gelmektedir. Sñrdürülebilirlik kavramı, Brundtland Komisyonu'nun 1987'de oluşturduğu Ortak Geleceđimiz (Our Common Future) isimli raporda “gelecek nesillerin kendi ihtiyaçlarını karşılama yeteneğini tehlikeye atmadan bugñnñ ihtiyaçlarını karşılamak” olarak tanımlanmıştır (İsimsiz, t.y.)

Sñrdürülebilirlik ve evre bilinci kavramları, küçük yaştaki öğrenciler için hazırlanan kitaplarda doğaya saygı teması altında işlenmektedir. Bunun nekleri Cambridge Primary Reading Anthologies kitap serisinde görülmektedir. Bu kavrama ilk nek, serinin 3. kitabında yer almaktadır ve aşağıda verilmiştir:

The Last Leaf on the Tree

On the top of a hill, in a very hot place, there was a big, beautiful tree. The tree was covered in beautiful, green leaves.

In the tree, there was a beehive. In the beehive, there were thousands and thousands of honeybees. The bees were proud of their tree. The worker bees had an important job: they collected nectar from flowers to make honey. On their way to work everyday, they looked up at the tree and said, “Ahh, what a beautiful tree.”

The bees were really grateful for their tree. As they flew from flower to flower, the sun was very, very hot. So every morning, each bee picked a leaf and used it as protection from the sun. Then, after a hard day at work, each bee threw the leaf away. The bees weren't worried. The next day, there were always a lot of fresh leaves on the tree.

Beatrice was a very special little bee. She loved to work, but unfortunately, she had a broken wing. The other bees were worried about Beatrice. They told her to rest and get stronger. While Beatrice was resting, she loved to sit on her favourite branch, in the shade. (...)

(...) Every day Beatrice went out and sat on her branch. And every day she felt hotter and hotter, but she didn't understand why. One day, she felt very, very hot. She looked

up and gave a frightened little “BUZZZ”! Where were all the beautiful leaves on the beautiful tree? She looked around at the other bees. Each bee carried a leaf to keep cool. Then, Beatrice realized something very serious: the bees were using too many leaves, and they were killing the tree! Beatrice was very worried. She decided she had to do something fast!

The next morning, she woke up earlier than the other bees. She stood at the entrance to the hive and waited for the bees. She spoke to every bee as they left for work.

“Um, excuse me. Look at our tree! There aren’t many leaves left.”

Each bee looked up and gave a frightened little “BUZZZ.” They shook their heads and went to find a leaf.

The next morning, Beatrice did the same thing. The bees looked up at the tree and saw there were fewer leaves than the day before. They gave a little “BUZZZ,” shook their heads and collected their fresh leaf. All the bees saw the problem, but they all wanted their shade for a hard day’s work!

At the end of the next day, Beatrice looked up at the tree. She gave a frightened big “BUZZZ.”

“There’s only one leaf on the tree!” she shouted.

The next morning, Beatrice climbed up the tree (...) and waited for the bees. Soon, she heard buzzing and bee voices saying:

“No leaves here!” “No leaves here, either!”

Soon there was a big group of buzzing bees, buzzing around her and the very last leaf.

“I’m sorry, but you can’t take this leaf. It’s the last one,” Beatrice spoke softly, but firmly.

“We know that, but we need the leaf!” said one of the buzzing bees. “Get out of the way! I need my leaf so I can go to work,” shouted another rude bee.

Then, all of the bees started arguing: “Hey, don’t push.” “That leaf is mine.” “I work harder than all of you – it’s my leaf!”

Beatrice took a deep breath. In her loudest voice she shouted: “STOOOOOOP!” All the bees were suddenly quiet. Beatrice opened her mouth to speak when one of the

bees called out: “Where’s the leaf?” Beatrice turned and saw that the leaf was not there. She looked down and watched it gently float to the ground.

For the next few days, nobody talked to Beatrice. They believed Beatrice had scared the leaf and for that reason, it had fallen down. Because of Beatrice, they said, the tree was dead! Now the bees had to use the dry leaves that found lying on the ground. At first, they complained, but when they looked up at the tree with no leaves, they gave sad little buzzes and said, “Maybe we did take too many leaves. We’re sorry, Tree.”

Beatrice was very sad. (..) One day, Beatrice was sitting on her favourite branch. She thought to herself, “It’s a really sunny day, but I don’t feel hot!” She looked up at the tree and gave an excited “BUZZZ.” “The leaves are growing back!” she cried. She was right. There were thousands of tiny, beautiful, bright-green leaves!

The tree grew stronger and more beautiful than ever. What do you think the other bees did? Did they start picking the flowers again? No, they were too afraid of the Beatrice! Instead, Beatrice collected all the leaves that fell naturally from the tree and gave them to the other bees. She told them, “When this leaf breaks, bring it back and I’ll give you another one. If you get too hot, come and write some poetry with me.”

In this way, the bees learned how to recycle the leaves. And Beatrice had someone to help her write her poems! (Drudy, 2020, s. 31-35)

Yukarıdaki metnin çevirisi tarafımda yapılmış olup aşağıda verilmiştir:

Ağaçtaki Son Yaprak

Oldukça sıcak bir yerde, bir tepenin en üst kısmında büyük ve güzel bir ağaç varmış. Ağaç güzel yeşil yapraklarla kaplıymış.

Ağaçta bir de arı kovanı varmış. Arı kovanında binlerce balarısı varmış. Arılar ağaçlarıyla gurur duyarlarmış. İşçi arıların çok önemli bir işi varmış: bal yapmak için çiçeklerden nektar toplarlarmış. İşe giderken ağaca bakarlar ve “Ah, ne kadar da güzel bir ağaç,” derlermiş.

Arılar, ağaçları için çok minnettarlarmış. Güneşin altında çiçekten çiçeğe uçarken çok sıcak olurmuş. Bu yüzden her sabah arılar ağaçtan birer yaprak alır ve onu güneşten korunmak için kullanırmış. İşte zorlu bir günden sonra arılar, yapraklarını atarmış. Arılar hiç endişeli değilmiş. Nasılsa ertesi gün ağaçta bir sürü taze yaprak olurmuş.

Beatrice çok özel küçük bir arıymış. Çalışmayı çok severmiş ama ne yazık ki, kanadını kırmış. Diğer arılar Beatrice için endişeliymiş. Ona dinlenmesini ve gücünü toplamasını söylemişler. Beatrice dinlenirken, en sevdiği dalda gölgede oturmayı çok severmiş. (...)

(...) Beatrice her gün dışarı çıkıyor ve dalında oturuyormuş. Her geçen gün havanın daha da sıcak olduğunu hissetmeye başlamış ancak sebebini anlayamamış. Bir gün çok sıcak olduğunu hissetmiş. Kafasını kaldırıp ağaca bakmış ve korkuyla vızlamış. Güzel ağaçtaki güzel yapraklar nereye gitmiş? Çevresindeki diğer arılara bakmış. Her arı kendisini serinletmek için birer yaprak taşıyormuş. Böylece Beatrice, çok önemli bir şeyin farkına varmış: arılar çok fazla yaprak kullanıyor ve ağacı öldürüyorlarmış! Beatrice çok endişelenmiş. Hemen bir şey yapması gerektiğine karar vermiş!

Ertesi sabah, diğer arılardan erken uyanmış. Kovanın girişinde durmuş ve diğer arıları beklemeye başlamış. Arılar iş için kovandan ayrılırken her biri ile tek tek konuşmuş.

“Şey, affedersiniz. Ağacımıza bakın! Çok fazla yaprak kalmadı.”

Her bir arı ağaca bakmış ve korkuyla vızlamış, kafasını sallamış ve bir yaprak daha bulmaya gitmiş.

Ertesi sabah, Beatrice aynı şeyi tekrarlamış. Arılar ağaca bakmışlar ve bir önceki günden bile az yaprak olduğunu görmüşler. Korkuyla vızlamışlar, kafalarını sallamışlar ve bir yaprak daha bulmaya gitmişler. Tüm arılar sorunu görüyormuş ama zorlu iş günü için gölge yapacak yapraklarını da istiyorlarmış.

Bir sonraki günün sonunda, Beatrice ağaca bakmış ve korkuyla vızlamış.

“Ağaçta sadece bir tane yaprak kalmış!” diye bağırmış.

Ertesi sabah, Beatrice ağaca tırmanmış (...) ve arıları beklemiş. Kısa süre sonra, vızlayan arı sesleri duymuş:

“Burada yaprak yok!” “Burada da yok!”

Kısa bir süre sonra, Beatrice ve son yaprağın etrafında vızıldayan bir arı grubu oluşmuş.

“Üzgünüm ama bu yaprağı alamazsınız. Bu, son yaprak,” demiş Beatrice yumuşak ama kararlı bir biçimde.

“Bunu biliyoruz ama yaprağa ihtiyacımız var,” demiş arılardan biri.

“Yolumuzdan çekil! İşe gidebilmek için yaprağıma ihtiyacım var,” diye bağırmış kaba bir arı.

Birden, tüm arılar tartışmaya başlamış: “Hey, ittirmesene.” “O yaprak benim.”

“Hepinizden daha çok çalışıyorum – o benim yaprağım!”

Beatrice derin bir nefes almış. En yüksek sesiyle bağırmış: “DURUUUN!” Tüm arılar birden susmuş. Beatrice konuşmak için ağzını açtığı anda arılardan biri seslenmiş: “Yaprak nerede?” Beatrice arkasını dönmüş ve yaprağın orada olmadığını görmüş. Aşağı bakmış ve yaprağın yavaşça yere süzülüşünü izlemiş.

Sonraki birkaç gün kimse Beatrice ile konuşmamış. Beatrice’in yaprağı korkuttuğunu ve bu yüzden de yaprağın düştüğünü söylüyorlarmış. Beatrice yüzünden ağacın öldüğünü söylüyorlarmış! Artık arılar yerde duran kuru yaprakları kullanmak zorunda kalmışlar. İlk başta bu durumdan şikayetçilermiş ama yapraksız ağaca baktıklarında, üzüntüyle vızılıyorlar ve “Belki de çok fazla yaprak kullandık. Özür dileriz, Ağaç.” diyorlarmış.

Beatrice çok üzgünmüş. (...) Bir gün, Beatrice en sevdiği dalda oturuyormuş. Kendi kendine “Bugün çok güneşli bir gün ama çok sıcak hissetmiyorum,” diye düşünmüş. Ağaca doğru bakmış ve heyecanla vızlamış. “Yapraklar yeniden büyüyor!” diye bağırmış. Haklıymış da. Ağaçta binlerce minik, güzel, parlak yeşil yaprak varmış!

Ağaç, eskisinden de güzel ve güçlü şekilde büyümüş. Peki diğer arılar ne yapmış dersiniz? Yeniden yaprakları koparmaya mı başlamışlar? Hayır, Beatrice’ten çok korkuyorlarmış! Onun yerine Beatrice, ağaçtan doğal şekilde yere düşen tüm yaprakları toplamış ve diğer arılara vermiş. Onlara, “Yaprağınız kırılırsa geri getirin, ben de size yenisini vereceğim. Eğer çok sıcak gelirse, gelin ve benimle şiiir yazın,” demiş.

Böylece arılar yaprakları geri dönüştürmeyi öğrenmiş. Beatrice de şiirlerinde ona yardımcı olacak birilerini bulmuş!

Yukarıda yer alan hikâye, arılar ve ağaç arasındaki bağı anlatarak doğanın insanlar için yalnızca bir kaynak değil, aynı zamanda bir yaşam alanı olduğunu da vurgulamaktadır. Arıların yaprakları bilinçsizce tüketmesi, insanların doğal kaynakları aşırı tüketimine bir örnek olarak verilmiştir. Bu bağlamda küçük yaştaki öğrenciler ile bir anlam bağı kurulabilmektedir. Ayrıca hikâyede, yere düşen yaprakların tekrar kullanılması, sürdürülebilirliği ve geri dönüşümü öğrencilere aktarmayı hedeflemektedir. Bu kullanım, doğayı korumanın önemini ve kaynakların sınırlı olduğunu öğrencilere öğretmek için etkili bir yöntem olabilir.

Doğaya saygı temasına bir başka örnek, Cambridge Primary Reading Anthologies 6 kitabında yer almaktadır. Metinden kesitler ve tarafımca yapılan çevirileri aşağıda verilmiştir:

All the Way into the City

(...) Sophia thought how sad that was. But now, she thought, as she walked along the side of the highway with cornfields on both sides of it, that would have to change. The climate crisis was getting too serious. People would have to share more, listen more, trust each other more. Wouldn't they?

When Sophia told her parents that she was going to walk all the way into the city to get to the climate rally, her mother offered to drive her. Sophia said no. Dad argued with her, but Sophia couldn't be persuaded.

"I'm going to a climate rally," she explained. "I'm going to get up there and give a speech about the small changes we can all make, even young people, to reduce our carbon footprint. I am not driving there!" (...)

(...) Oliver didn't want to go. He didn't approve of his sister's activism. (...)

(...) "I packed a bottle of tea. Do you want some?" she asked him.

"Uh, sure," he said.

Sophia poured some tea into the reusable cups and passed one to Oliver.

"I can't believe it," Oliver said.

"What are you talking about?"

“Do you carry reusable cups everywhere you go? You must think you’re so much better than everyone else.”

“Oliver, have you been keeping up with the news at all? Did you know that global warming is a global crisis? Do you have any idea what the greenhouse effect is?”

“Don’t overreact,” he said.

(...)

“Yeah, remind me when you’re wearing a face mask outside,” Sophia said.

(...)

“What is that supposed to mean?” asked Oliver.

“Well, our air quality is getting worse all the time.”

“What does that have to do with your reusable cups?”

(...)

“Pollution causes poor air quality. And air pollution is caused by the fossil fuels we burn to drive cars or fly airplanes. It creates gases that trap heat in the atmosphere.”

“Sure, but what does that have to do with your cup, Sophia?”

“I’m getting there. So, as Earth’s temperature rises, it creates all these other problems. The oceans’ temperatures rise, and that creates all kinds of crazy weather. You’ve seen it on the news, right? Fires? Hurricanes? Extreme weather events, that’s why they’re called.”

Oliver was getting impatient. “What about your cup?”

“I use this reusable cup because I’m trying to make small, everyday choices to help conserve energy and reduce the amount of waste that I produce. I can’t vote, and I can’t drive, so I’m focusing on what I actually can do.”

(...)

A big truck drove by. As it did, the driver tossed a plastic bottle out of the window. (...) Oliver was taught not to litter. He would never throw something out of a truck like that. But, until now, it had never occurred to him that by not paying attention to

things like driving or using plastics he was destroying his planet. (...) (Steinberg, 2020, s. 63-67)

Şehre Doğru

(...) Sophia, bunun ne kadar üzücü olduğunu düşündü. Ama şimdi, iki yanında mısır tarlaları olan bir otoyolun kenarında yürürken, bunun değişmesi gerektiğini düşündü. İklim krizi çok ciddileşiyordu. İnsanlar daha fazla paylaşmak, daha fazla dinlemek ve birbirlerine daha fazla güvenmek zorundaydı. Değil mi?

Sophia, ailesine şehirdeki iklim mitingine kadar yürüyerek gideceğini söylediğinde, annesi onu arabayla götürmeyi teklif etti. Sophia hayır dedi. Babası ona karşı çıktı ama Sophia fikrini değiştirmede.

Bir iklim mitingine gidiyorum,"diye açıkladı. Orada hepimizin, hatta gençlerin bile, karbon ayak izimizi azaltmak için yapabileceği küçük şeylerle ilgili bir konuşma yapacağım. Arabayla gitmiyorum!"

(...) Oliver gitmek istemiyordu. Kız kardeşinin aktivist tutumunu onaylamıyordu. (...)

(...) Bir şişe çay hazırlamıştım. İçmek ister misin?" diye sordu Sophia. Ee, tabii,"dedi Oliver.

Sophia, çayı tekrar kullanılabilen bardaklara döktü ve birini Oliver'a uzattı.

İnanamıyorum,"dedi Oliver.

Sen neden bahsediyorsun?"

Her yere tekrar kullanılabilir bardaklarla mı gidiyorsun? Kendini herkesten iyi görüyor olmalısın."

Oliver, son zamanlarda haberleri hiç takip ettin mi? Küresel ısınmanın küresel bir kriz olduğunu biliyor muydun? Sera etkisinin ne olduğu hakkında bir fikrin var mı?" Abartma,"dedi Oliver.

(...)

Dışarı çıkarken bir yüz maskesi taktığında bunu bana hatırlat,"dedi Sophia.

(...)

Bu da ne demek şimdi?"diye sordu Oliver.

Havanın kalitesi sürekli daha da kötüye gidiyor."

Peki bunun tekrar kullanılabilir bardağıyla ne ilgisi var?"

(...)

Kirlilik kötü hava kalitesine neden oluyor. Hava kirliliği, araba ve uçaklar için fosil yakıt kullanmamızdan kaynaklanıyor. Bu da, atmosferde ısıyı hapseden gazlar yaratıyor."

Tamam, ama bardağıyla bunun ne ilgisi var, Sophia?"

Oraya geliyorum. Dünya'nın sıcaklığı yükseldikçe başka sorunlar da ortaya çıkıyor. Okyanusların sıcaklıkları yükseliyor ve bu da çığgın hava olaylarını tetikliyor. Haberlerde görmüşsünüdür, değil mi? Yangınlar? Kasırgalar? Aşırı hava olayları, bu yüzden böyle adlandırılıyorlar."

Oliver sabırsızlanıyordu. Bardağının bununla ne alakası var?"

Bu tekrar kullanılabilir bardağı kullanıyorum çünkü enerji tasarrufu sağlamak ve ürettiğim atık miktarını azaltmak için günlük hayatımda küçük seçimler yapmaya çalışıyorum. Oy kullanamıyorum ve araba süremiyorum, bu yüzden gerçekten yapabileceğim şeylere odaklanıyorum."

(...)

Büyük bir kamyon yanlarından geçti. Geçerken şoför, camdan bir plastik şişeyi yere attı. (...) Oliver, çöplerin etrafa atılmaması gerektiğini öğrenmişti. Böyle bir şeyi asla yapmazdı. Ama şimdiye kadar, araba kullanmak veya plastik kullanmak gibi şeylere dikkat etmemesinin gezegenini yok ettiğini hiç düşünmemişti. (...)

Metinde yer alan doğa teması içerisinde küresel ısınma, iklim krizi, karbon ayak izi gibi kavramlar işlenmiştir. Daha çok ortaokul seviyesindeki öğrencilere uygun olan bu metin, çevresel sorunlara duyarsız kalmanın doğurduğu olumsuz etkileri ele almaktadır. Bunun yanı sıra, metinde yer alan Sophia karakterinin küçük adımlar atarak kendi yapabileceklerini anlatması, öğrencilere de bu konuda kendi yapabileceklerini düşünmeleri konusunda bir kapı açmaktadır. Bu sayede öğrenciler, öğretici ve diğer öğrenciler ile bu kavramı tartışabilir ve çevreyi korumak konusunda neler yapabileceklerini belirleyebilirler. Çevre bilinci konusunda birden fazla kavram içeren metin, öğrencilere bu kavramların anlamları ve kullanım yerleri konusunda da bilgi sahibi olma imkânı sağlayacaktır. Verimli işlenen ders süresinden sonra

öğrenciler, edindikleri çevre bilinci ile farkındalığı artmış ve daha duyarlı bireyler olacaklardır.

3.1.5.Ailevi Değerler

Türk kültürü başta olmak üzere birçok kültürde aile, önemli bir kavramdır. Aile kavramının tanımı, 1991 yılında yayınlanan “Aile ve Eğitim” isimli çalışmada şu şekilde yapılmıştır:

Geniş anlamda aile; evlenme, kan ya da evlât edinme bağlarıyla birbirine bağlanmış, aynı evde yaşayan, aynı geliri paylaşan, birbirleri ile devamlı ilişki ve etkileşim altında olan, karı-koca, ana-baba, kız-oğul, kız kardeş-erkek kardeş gibi sosyal ilişkileri olan insanların oluşturduğu bir birliktir (Ağdemir, 1991).

Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı'nın 2017 yılında “Değerlerin Edinilmesinde Ailenin Rolü” isimli yayınında, aile ve değerler ilişkisini “Aile, çocukların bakımı ve yetiştirilmesi, kültürel kimliğin ve değerlerin kazandırılması, tarihsel ve toplumsal bilincin aktarılması gibi önemli işlevleri yerine getirir. Ailede değerlerin edinilmesi, bireylerin toplumsal hayata uyum sağlaması ve kültürel mirası sürdürmesi açısından kritik bir rol oynar.” diyerek açıklamaktadır (Demirutku, 2017).

Aile, ilk değerlerin edinilmesinde en önemli rolü oynadığından, bu kavram da çalışmada oldukça önemli bir yer tutmaktadır. Ailevi değerlerin önemine ilişkin birçok örnek bulmak mümkündür. Bu örneklerden ilki, Cambridge Primary Reading Anthologies 1 kitabında yer almaktadır ve aşağıda tarafımca yapılan çevirisi ile birlikte sunulmuştur.

A Very Special Person in My Life (Hayatımdaki Özel Kişi)

(...) My name is Yusuf. I live in Turkey. I'm five years old. This is my father. He has brown hair and a beard. My father is very special to me. We play together. I ride my bike. My father helps me! We play until sunset. Then, we walk home. We hold hands.

(...) Benim adım Yusuf. Türkiye'de yaşıyorum. Beş yaşındayım. Bu, benim babam. Kahverengi saçları ve sakalı var Babam benim için çok özeldir. Birlikte oyun oynarız. Ben bisikletime binerim ve babam bana yardım eder! Güneş batana kadar oynarız. Sonra evimize yürürüz ve el ele tutuşuruz.

(...) My name is Ana. I live in Italy. I'm six years old. This is my grandmother. I call her Nonna. She is special to me. She gives me big hugs. Nonna has a garden. She grows tomatoes. I pick them for lunch. It's fun! My brother also helps Nonna cook. Nonna makes pasta. It's yummy! It's my favourite food.

(...) Benim adım Ana. İtalya'da yaşıyorum. Altı yaşındayım. Bu, benim büyükannem. Ona Nonna diyorum. O benim için çok özel. Bana kocaman sarılır. Nonna'nın bir bahçesi var. Domates yetiştiriyor. Ben de onları öğle yemeği için toplarım. Çok eğlenceli! Kardeşim de Nonna'ya yemek yaparken yardımcı olur. Nonna makarna yapar. Çok lezzetli! En sevdiğim yemek makarnadır.

(...) My name is Maria. I'm eight years old. I live in Argentina. This is my mother. She has brown eyes and long hair. Like me! My mother is my best friend. We have fun together! We play hand games together. We read stories on my tablet. My father and brother also play with us. I love my family. (İsimsiz, 2020, 13-15)

(...) Benim adım Maria. Sekiz yaşındayım. Arjantin'de yaşıyorum. Bu, benim annem. Kahverengi gözleri ve uzun saçları var. Tıpkı benim gibi! Annem, benim en iyi arkadaşımdır. Birlikte çok eğleniriz! Birlikte el oyunları oynarız. Tabletimde hikayeler okuruz. Babam ve kardeşim de bizimle oynar. Ailemi çok seviyorum.

Yukarıda yer alan metin, değerler eğitimi açısından önemli temalar içermektedir ve çocukların aile içindeki ilişkileri nasıl deneyimlediklerini anlatmaktadır. Metinde aile bireyleri arasındaki bağlar, yardımlaşma ve birlikte vakit geçirmek vurgulanmaktadır. Karakterlerin her biri, aile bireyelerine olan sevgi ve bağlılıklarını ifade etmektedir. Aile bağları, çocukların gelişiminde önemli bir yer tutmaktadır. Bu bağlamda metin, aile üyeleri arasında sevgi, destek ve yardımlaşmanın çocuklar üzerindeki olumlu etkilerini aktarmaktadır.

Bununla birlikte metinde, yardımlaşma teması da hakimdir. Çocuklar aile bireyelerinden yardım aldıkları kadar, onlara yardım da etmektedirler. Aile içi yardımlaşma da bu bağlamda gözler önüne serilmektedir.

Çocukların aile bireylerinden öğrendikleri değerlerin, toplumsal değerlerle de örtüştüğü söylenebilir. Ana'nın bahçeden domatesleri toplayarak büyükannesine yardım etmesi yardımlaşma kavramını vurgularken; Maria'nın annesi ile oyunlar oynayarak birlikte zaman geçirmenin önemini vurguladığı anlaşılmaktadır. Bu tür değerler, öğrencilerin toplumsal yardımlaşma ve sorumluluk gibi değerlerini de geliştirecektir. Ayrıca kullanılan aile teması, her bir aile bireyinin karakterler için ne kadar özel olduğunu vurgulamış, metinde ailenin önemi üzerinde durulmuştur. Özellikle erken yaştaki öğrencilerin ailevi değerleri önemsemesi ve kavraması için bu metnin kullanımı oldukça uygun ve faydalıdır.

Bir diğer örnek, aynı kitapta günlük yaşam üzerinden verilmiştir:

Imagine That!

It's bedtime. Win and his mom read a story. Then, Win gets into bed. Mom kisses him on the head.

(...)

It's morning. Win wakes up. He goes downstairs. His dad is in the kitchen. He is frying eggs.

"Good morning, Win. How did you sleep?" asks his dad.

(...)

It's time for bed. Win and his mom read a book. Then, she gives him a kiss. (...)

(Steinberg, 2020, s. 95)

Metinden alınan kısımların çevirisi tarafımca yapılmış olup aşağıda verilmiştir:

Hayal Et!

Uyku vakti. Win ve annesi bir hikaye okuyor. Win yatağa giriyor. Annesi onu kafasından öpüyor.

(...)

Sabah oldu. Win uyanıyor. Aşağı iniyor. Babası mutfakta yumurta kızartıyor.

"Günaydın, Win. İyi uyudun mu?" diye soruyor babası.

(...)

Yatma zamanı. Win ve annesi bir kitap okuyor. Sonra annesi onu öpüyor. (...)

Verilen metin, ailevi değerler açısından incelendiğinde ailevi ilişkilerin sevgi ve güven temalı bir ortamda olduğu görülmektedir. Annesinin Win yatarken ona kitap okuması ve onu öpmesi, babasının onun için kahvaltı hazırlaması gibi anlamlı etkileşimler, aile içinde oldukça önemli bir yer tutmaktadır. Erken yaştaki öğrencilerin kendileri ile eşleştirebilecekleri ve hazırbulmuşluklarını harekete geçirebilecekleri bir tema işlenmiş olması, metnin öğrenciler tarafından algılanışını kolaylaştırmaktadır. Öğrenciler karakteri kendileri ile özdeşleştirebilecek ve bu sayede değer aktarımı ve öğrenme, daha kolay bir şekilde gerçekleşebilecektir.

Ailevi değerlere ilişkin başka bir alt kavram olan kardeşlik kavramı, serinin üçüncü kitabında aşağıdaki gibi ele alınmıştır:

King Liam and the Treasure o Tutankhamun

I'm Liam, I'm ten, and I love robots. I read books from the library at school to learn how to build them. Last Sunday, I couldn't find my books anywhere. When I looked in my little brother's room, I saw my books on the floor! Some of them had drawings on them. Some had peanut butter on them!

I felt mad, so I started to shout. The noise scared the cat away. Mom came in and said, "What's all this shouting?"

"Mom, Noah took my things again! He drew on my library books and left food in them. Now I'll get into trouble at school – all because of him!"

Mom sighed and put her arm around me.

"Liam, your little brother doesn't understand why he can't play with your things. He's learning and we need to be patient with him," she said.

I wasn't ready to be nice about it, so I went to sit in the living room, far away from both of them. (...) (Dundon, 2020, s. 91)

Metnin çevirisi tarafımca yapılmış olup aşağıda verilmiştir:

Kral Liam ve Tutankamun'un Hazinesi

Benim adım Liam, on yaşındayım ve robotlara bayılırım. Okuldaki kütüphaneden onları nasıl yapacağımı öğrenmek için kitaplar alıyorum. Geçen Pazar günü kitaplarımı hiçbir yerde bulamadım. Küçük kardeşimin odasına baktığımda, kitaplarımın yerde olduğunu gördüm! Bazılarında çizimler vardı. Bazıları fıstık ezmesiyle kaplıydı!

Çok öfkelenim ve bağırmağa başladım. Sesim kediyi korkutup kaçırdı. Annem geldi ve "Tüm bu bağırma da nedir?" diye sordu.

"Anne, Noah yine eşyalarımı almış! Kütüphaneden aldığım kitapların üzerini karalamış ve üzerlerine yemek bulaştırmış. Şimdi okulda başım belaya girecek – hepsi onun yüzünden!"

Annem iç çekti ve kolunu bana doladı.

"Liam, küçük kardeşin neden senin eşyalarınla oynayamayacağını anlamıyor. Öğreniyor ve bizim ona karşı sabırlı olmamız gerek," dedi.

Bu konuda anlayışlı olmaya hazır değildim bu yüzden her ikisinden de uzaklaşarak oturma odasında oturmaya gittim. (...)

Yukarıdaki metinde öne çıkan ailevi değer, kardeşlik ilişkisidir. Karakterlerden Liam'ın, kardeşi Noah'a duyduğu öfke, kardeşler arasındaki normal çatışmaların ve ilişkilerin bir örneğidir. Kardeşler arasında yaşanan bu gibi durumlar, aslında bireylerin empati ve paylaşma gibi kavramları öğrenmesinde önemli bir rol oynamaktadır.

Ayrıca metinde yer alan anne, çocuklarına sabır ve empati konusunda yol göstermektedir. Anne, Liam'ın öfkesine rağmen sakin ve anlayışlı şekilde ona durumu açıklamaktadır. Bu da aile içindeki açık iletişimin bir örneğidir.

Bu metin, içerik bakımından, özellikle erken yaştaki öğrencilerin kendileri ile benzerlik kurabilecekleri ilişkiler içermektedir. Bu bakımdan metin, öğrencilerin değerler eğitimini de kavramasını kolaylaştıracak, aynı zamanda da dil öğrenimini aile, anne, küçük kardeş, sabır, empati gibi temel ve sık kullanılan kavramlar üzerinden kalıcı hale getirecektir.

3.2. Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimi Materyallerinde Yer Alan Kavramların, Değerler Eğitimi Bakımından Karşılaştırılması

Bu çalışmada, özellikle çocuklara yabancı dil olarak Türkçe öğretmek için hazırlanan PİKTES projesi kapsamında hazırlanan “Aslı Hikâye Serisi” kitaplarından yararlanılacaktır. Kitaplar incelenerek bu çalışmada incelenecek değerler belirlenmiştir. Çalışmanın ana kaynağını oluşturan seri, ilkokul öğrencilerine yönelik hazırlanmış olup A1-B2 seviyelerini kapsamaktadır.

3.2.1. Yardımlaşma ve İş Birliği

Yardımlaşma kavramı, neredeyse tüm çocuk metinlerinde görülmektedir. Küçük yaştaki öğrencilere yardımlaşmanın önemi ve “yardımseverlik” kavramı, bu yazınlar aracılığıyla aktarılmaya çalışılır. Celalettin Vatandaş'ın "Toplumsal Bir Değer Olarak 'Yardımlaşma' ve Dilenciler" başlıklı makalesinde, “Yardımseverlik, önemli ve yaygın bir toplumsal değerdir. Toplumsal hayatta karşılaşılan ve çözümünde zorlanılan problemler, yardımlaşma yoluyla kolaylıkla çözülür.” şeklinde açıklanır (Vatandaş, 2003).

Bu kavramın öğretimine ilk örnek, Aslı Hikâye Serisi'nin ilk kitabı olan “Aslı'nın Yeni Arkadaşları” isimli kitapta karşımıza çıkmaktadır. Örnek alıntı aşağıda verilmiştir:

Aslı'nın Yeni Arkadaşları

(...) Aslı okuldan çıktı. Okul bahçesinde Roya'yı gördü. Roya telaşlıydı. Aslı, Roya'nın yanına gitti ve ona sordu:

Bir şey mi oldu Roya? Neyin var?

Roya:

— Evet, Aslı. Buraya yeni taşındık. Evin yolunu hatırlayamadım. Beşinci sokağa nasıl gideceğim?

Aslı:

— Bizim evimiz o sokağın sonunda Roya. Beraber gidebiliriz.

Roya:

Öyle mi? Çok mutlu oldum. Haydi, gidelim.

Aslı ve Roya eve doğru yürümeye başladılar.

Aslı:

— Yarın okula birlikte gidelim mi?

Roya:

— Evet, bunu çok isterim.

Aslı ve Roya yürümeye devam ettiler. Aslı'nın evinin önüne geldiler. Roya, Aslı'ya teşekkür etti. Sabah sekiz buçukta buluşmaya karar verdiler ve vedalaştılar. (...) (Çevik ve Akıncılar, 2019)

Örnek metinde yer alan baş karakter Aslı, arkadaşı Roya'nın telaşlı olduğunu fark ederek yardım teklifinde bulunmaktadır. Bu durum, yardımlaşma değerini somut bir şekilde yansıtmaktadır. Ayrıca, Aslı birlikte yola çıkmayı teklif ederek, eyleme dökülen bir yardımlaşma örneği göstermektedir.

Bunun yanı sıra yardımlaşma, metinde arkadaşlık bağlarının güçlenmesine de katkı sağlamaktadır. Bu durum, iş birliği ve karşılıklı destek olma gibi değerlerin anlaşılması açısından değerlidir.

Bu değere bir başka örnek, aynı serinin ikinci kitabı olan “Aslı Uçurtma Şenliğine Gidiyor” isimli kitapta yer almaktadır:

Aslı Uçurtma Şenliğine Gidiyor

(...) Öğretmen, çocuklara seslendi:

— Haydi, uçurtmaları getirin! Uçurtma şenliği başlıyor.

Çocuklar otobüse koşa koşa gittiler. Uçurtmaları şenlik alanına getirdiler. Öğretmen ve aileler çocuklarla birlikte uçurtmaları uçurdular. Sarı, mavi, yeşil, pembe, kırmızı, beyaz ve daha birçok farklı renkte uçurtma vardı. Hepsi çok güzeldi. Mavi gökyüzü rengârenk oldu.

Halit' in ve Emel' in uçurtmaları çok yüksekteydi. Özge'nin uçurtmasının ipi daha kısaydı. Bu yüzden uçurtma çok yüksekte değildi. Roya, bunu gördü ve öğretmenden ip istedi. İpi öğretmenden aldı. Özge'nin yanına gitti. Roya ve Özge bu ipi uçurtmaya bağladılar. Bundan sonra Özge'nin uçurtması daha güzel uçtu. (...)

(...) Aslı'nın ve Ömer' in annesi:

— Haydi, gelin! Sofrayı hep birlikte hazırlayalım.

Sofrayı hep birlikte hazırladılar. Masaların üstünde çeşit çeşit yemekler ve tatlılar vardı. Yaprak sarması, falafel, mantı, börek, pilav, köfte, humus, baklava, sütlaç... Yemekler çok lezzetliydi. Yemek bittikten sonra herkes birbirine “Elinize sağlık, afiyet olsun.” dedi. (...) (Çevik ve Akıncılar, 2019)

Bu hikâye, yardımlaşmanın bireyler ve topluluklar için ne kadar önemli olduğunu açıkça göstermektedir. Roya'nın yardımı sayesinde Özge'nin uçurtması daha iyi uçmakta, bu da onların birlikte çalışmanın gücünü deneyimlemelerini sağlamaktadır. Değerler eğitimi açısından bu hikâye, erken yaştaki öğrencilere yardımlaşmanın ve dayanışmanın önemini net şekilde aktarmaktadır.

Metnin ikinci kısmında ise sofrayı hep birlikte kurmaları ve birlikte hazırlık yapmış olmaları, yardımlaşmaya ve iş birliğine oldukça güzel bir örnektir. Karakterler bir masa etrafında toplanarak ortak amaçlar doğrultusunda hareket etmekte, ardından da keyifle sonucunu almaktadırlar. Öğrenciler için ‘masayı birlikte kurmak’ gibi basit ve günlük yaşamda kullanılabilir bir değer, oldukça öğretici olacaktır.

Yardımlaşma kavramının bir başka örneği, serinin dördüncü kitabı olan “Aslı'nın Mevsimler Hayali” isimli kitapta yer almaktadır ve bahsi geçen örnek, aşağıda verilmiştir:

Aslı'nın Mevsimler Hayali

(...) Aslı erkenden uyandı. Elini, yüzünü yıkadı ve mutfağa gitti. Annesi, babası ve abisi oradaydı. Hep birlikte kahvaltı ettiler. Kahvaltıdan sonra abi ve kardeş odalarını topladılar. Önce annelerine ve babalarına ev işlerinde yardım ettiler. Sonra birlikte alışverişe çıktılar. Bakkala, manava, kasaba ve kırtasiyeye gittiler. (...) (Çevik ve Akıncılar, 2019)

Bu metin, aile içindeki yardımlaşma kültürünü yansıtan güzel bir örnektir. Yardımlaşma, bu metin örneğinde olduğu gibi aile üyeleri arasında güçlü bağlar kurmaya da imkân sağlamaktadır. Bu kapsamda hikâye, yardımlaşma açısından bu hikâye, çocuklara birlikte çalışarak işleri daha kolay hale getirirken aynı zamanda da aile bağlarını güçlendirecekleri mesajını vermektedir.

Yardımlaşma temasına son örnek, serinin altıncı kitabı olan “Aslı’nın Sürprizi” kitabından alıntılanmıştır:

Aslı’nın Sürprizi

Teneffüs zili çaldı. Öğrenciler bahçeye çıktılar. Roya bahçeye çıkmadı çünkü o biraz üzgündü. Aslı, Roya’ nın yanına gitti ve ona sordu:

Aslı:

— Merhaba Roya. Bir sorun mu var? Üzgün görünüyorsun.

Roya:

— Merhaba Aslı. Evet, biraz üzgünüm.

Aslı:

— Neden üzgünsün?

Roya:

— Benim için değerli olan bir arkadaşım var. Biz Türkiye’ ye birlikte geldik ama onlar İstanbul’a taşındı. Biz ise Ankara’ ya taşındık. Bu yüzden uzun zamandır onu görmüyorum. Onu çok özledim ve iki gün sonra onun doğum günü.

Aslı, Roya ’yı dinledi ve bu duruma üzüldü. Okuldan sonra Aslı ve Roya beraber evlerine döndüler. Aslı, yolda arkadaşına yardım etmeye karar verdi. O, eve girdi. Önce ellerini yıkadı. Annesi ile sohbet etti. Sonra derslerini tekrar etti. Babası akşam lokantadan eve geldi. Aslı, Roya ’nın durumunu babasına anlattı.

Baba:

— Aslıcığım, Roya çok haklı. Arkadaşlar birbirini sever, özler ve birbirine yardım eder. Sen Roya’nın arkadaşısın. Sen de ona yardım edebilirsin.

Aslı:

— Sence ne yapabilirim babacığım?

Baba:

— Sen ve abin birlikte Roya ’nın arkadaşı için bir hediye hazırlayın. Annen ve ben de onun doğum günü için bir pasta yapalım. Yarın pastayı okula getirelim. Hep birlikte Roya ’nın arkadaşını arayalım ve onun doğum gününü kutlayalım. Ne dersin? (...)

(...) Aslı ve Roya sabah okula gittiler. Onlar yolda Roya ’nın arkadaşı hakkında konuştular. Aslı, bunu sınıfta anlatmak için Roya ’dan izin aldı.

Sınıfta, Roya ile konuşmalarını ve babasının planını anlattı.

Öğretmen, Aslı ’ya “Çok güzel bir fikir. Sen ve baban ne kadar düşüncelisiniz.” dedi. Sonra sınıfın dolabından kartonlar çıkardı. Her öğrenciye bir karton verdi.

Öğretmen:

— Çocuklar, bugün Roya ’nın arkadaşı için hediye kartları hazırlayacağız. Yarın Roya ’nın arkadaşının doğum günü. Kartlara iyi dileklerinizi yazın. İsterseniz resim de yapın. (...)

(...) Ertesi sabah annesi ve babası birlikte pastayı okula götürdüler. Sınıfa girmek için önce okul müdüründen izin istediler. Sonra ellerinde pasta ile sınıfa girdiler. Okul müdürü de onlarla geldi. Roya onları gördü ve çok sevindi. Herkese tekrar teşekkür etti.

Öğretmen, sınıfa cep telefonunu getirdi. Roya ’dan, Sidra ’nın annesinin telefon numarasını istedi. Roya, not defterini çıkardı. Numarayı öğretmenine okudu. Öğretmen numarayı görüntülü aradı. Sidra ’nın annesi telefonu açtı ve Roya ’yı karşısında gördü. Kızına heyecanla seslendi: “Kızım, hemen buraya gel! Bak, seni kim arıyor?”

Sidra telefonu eline aldı ve şaşkınlıkla, “Roya, bu ne güzel bir sürpriz!” dedi. Roya ve arkadaşları hep birlikte,

“Haydi, şimdi mumları üfle.

Mutluluk diliyor sana 3/B.

Pastanı biz keseriz.

Sana sağlık dileriz.” dediler.

Pastanın mumlarını onun yerine üflediler. Sidra çok mutlu oldu. Hem Roya’ya hem de orada olan herkese teşekkür etti. Birbirlerine el salladılar ve telefonu kapattılar. (...) (Çevik ve Akıncılar, 2019)

Yukarıdaki metinde birden fazla yerde yardımlaşma ve iş birliğine yer verilmiştir. İlk olarak, Aslı’nın Roya’yı üzgün gördüğünde yanına giderek sorunun ne olduğunu sorması, empati ve yardımlaşmanın güzel bir örneğidir.

Aslı’nın babasının sorunu duyduğunda yardımlaşma içeren bir çözüm önermesi de, öğrencilerin algısı açısından oldukça önemlidir. Aile içinde yardımlaşma, her bireyin katkıda bulunmasıyla güçlenir. Metinde de Aslı ve ailesinin Roya’ya yardım etmek için birlikte hareket etmesi, yardımlaşmanın gücünü de pekiştirmektedir.

Okulda bu konu paylaşıldığında öğretmen ve öğrencilerin de sürece dahil olması, yardımlaşmanın büyüdüğü anlamına gelmektedir. Ayrıca bu durum, öğrencilere başkalarının sorunlarına karşı duyarlı olunması gerektiğini de göstermektedir.

Örnek metin, genel anlamıyla yardımlaşmanın çeşitli biçimlerini göstermekte ve topluluk halinde hareket etmenin önemini vurgulamaktadır. Bu bakımdan öğrencilere iş birliği ve yardımlaşmanın önemini kavratmaktadır.

3.2.2.Farklılıklara Saygı

Farklılıklara saygı teması kapsamında engelli bireylere olan saygı ve değer, daha da ön plana çıkmıştır. Bu kapsamda farklılıklara saygı temasını çeşitli dillerdeki çocuk kitaplarında bulmak mümkündür. Konunun yabancı dil olarak Türkçe öğretimi üzerine yazılan kitaplarda da geniş yer tuttuğu gözlemlenmiştir.

Bu kavrama ilişkin “Aslı Hikâye Serisi” kitaplarında yalnızca bir örnek bulunmaktadır. Örnek metin, aşağıda alıntılanmıştır:

Aslı Trafik Kurallarını Öğreniyor

(...) Öğretmen, etkinlik başlamadan önce konuştu:

Çocuklar! Bu hafta “Trafik Haftası”. Her yerde trafik güvenliği hakkında etkinlikler var. Bu etkinlik de onlardan biri. Şimdi, polisler size bazı bilgiler verecek. Sonra da size kuralları öğretecek. (...)

(...) Çocuklar kuralları öğrenmek için hazır. Polis onların yanında yürüdü ve açıkladı:

— Ben bir “yaya”yım ve kaldırımda yürümeliyim. Siz “taşıt”sınız ve yolda olmalısınız.

Aslı:

— Polis Amca! Biz bugün “yaya”nın anlamını öğrendik. Biz de okula gelişte ve okuldan çıkışta yaya oluyoruz.

Polis “evet” anlamında başını salladı. Sonra çocuklara kaldırımdaki sarı bölümleri anlattı:

— Sayın sürücüler! Bu bölümler görme engelliler için. Aracınızı buralara park etmeyin. Kaldırımdaki şu bölümler ise yürüme engelliler için. Buralara da aracınızı park etmeyin.

Öğrenciler, polisi dikkatle dinlediler ve kuralları öğrenmeye başladılar. (...) (Çevik ve Akıncılar, 2019)

Metinde, görme engelliler ve yürüme engelliler gibi özel gereksinimleri olan bireylerin ihtiyaçlarına dikkat çekilmiştir. Bu, erken yaştaki öğrencilerin toplumsal hayatta farklılıkları fark etmesi ve saygılı davranışlar sergilemesi açısından oldukça önemlidir. Öğrencilerin kaldırım üzerindeki alanların farklı gruplar için ayrıldığını öğrenmeleri, sadece bir trafik kuralını değil, aynı zamanda başka bireylere saygılı olunması gerektiğini de öğretmektedir. Bu durum, farklı bireylerin yaşamlarını kolaylaştırmaya yönelik düzenlemelerin önemini çocukların kavramasına yardımcı olmaktadır. Metin genel anlamıyla, farklılıklara saygıyı somut bir bağlamda ele almaktadır. Bu sayede öğrencilerin, daha duyarlı bireyler olmalarına katkıda bulunmaktadır. Bu metinde farklılıklara saygı değeri, etkili bir şekilde kullanılmıştır.

3.2.3. Doğaya Saygı

Doğaya saygı teması, Türk kültüründe eskiden beri var olan bir temadır. Ancak son yıllarda giderek önemi arttığından bu kavramı yabancı dil olarak Türkçe öğretim metinlerinde görmek mümkündür.

Doğaya saygı kavramına ilk örnek, Aslı Hikâye Serisinin ikinci kitabı olan “Aslı Uçurtma Şenliğine Gidiyor” isimli kitapta yer almaktadır. Örnek, aşağıda yer almaktadır:

Aslı Uçurtma Şenliğine Gidiyor

(...) Aslı:

— Öğretmenim, eşyalarımızı toplayalım mı?

Öğretmen:

— Evet çocuklar. Önce eşyalarımızı toplayalım ve otobüse koyalım. Sonra çevreyi temizleyelim. Çevrede çöp bırakmayalım.

Herkes eşyalarını topladıktan sonra çevreyi temizledi. (...) (Çevik ve Akıncılar, 2019)

Metinde doğaya saygıyı öğretmek için çocukların günlük yaşamlarında uygulayabilecekleri basit ve etkili bir örnek verilmektedir. Eşyalarını toplamak ve çevreyi temizlemek gibi davranışlar, çocukların sorumluluğu olarak sunulmaktadır. Değerler eğitimi

açısından, bu tür uygulamalar erken yaştaki öğrencilerin çevre bilinci, sorumluluk ve doğaya saygı değerlerini geliştirmelerine katkı sağlar.

Bu kavrama başka bir örnek, serinin üçüncü kitabı olan “Aslı’nın Hayvan Dostları” kitabında yer almaktadır. Kitap, tümüyle bu kavrama örnek olsa da metinden özellikle dikkat çeken yerler alınmıştır:

Aslı’nın Hayvan Dostları

(...) Aslı kapıyı açtı. Etrafına baktı:

— Pati! Neredesin?

Pati, sesi duydu ve Aslı ’nın yanına geldi. Aslı’ nın etrafında koşmaya başladı. Aslı elindeki mamayı yere bıraktı. Pati ’yi sevdi ve onun sevimli yüzüne baktı:

— Biliyorum, sen acıktın. Haydi, mamanı ye.

Pati, mamasını iştahla yemeye başladı. (...)

(...) Aslı eve girdi. Kediler için mama hazırladı. Bu mamayı, mama kabına koydu. Kabı eline aldı ve bahçeye çıkıktı.

Kediler Aslı’ yı gördü ve onun yanına gitti. Aslı, kabı yere koydu. Kediler mamayı mutlulukla yemeye başladı. Aslı, kedileri keyifle seyretti. (...)

(...) Çocuklar yoruldu ve dinlenmek için çimenlerin üstüne oturdular. Kediler de ağacın altında uyudu. Bu sırada Aslı ’nın aklına çok güzel bir fikir geldi.

Aslı:

— Biliyorsunuz, bizim lokantamız var. Lokantada artan yemekleri hayvan barınaklarına gönderiyoruz. Bu yemeklerden kedilere de verebiliriz.

Roya:

— Bazen bizim evde de artan yemekler oluyor. Ben de o yemekleri getirebilirim.

Mete:

— Roya, Aslı! Bu düşünceniz için sizi tebrik ederim. Benim de bir fikrim var. Yiyecekleri hem kedilere hem köpeklere verelim.

Aslı:

— Abi, bence bu fikir de harika. Haydi, bu fikri annelerimize söyleyelim.

Aslı, Mete ve Roya hemen eve girdiler.

Çocuklar fikirlerini söylediler. Aslı'nın ve Roya'nın annesi bu fikri çok beğendi. Çocukları tebrik ettiler.

Aslı'nın annesi:

— Bugün birlikte lokantaya gidebiliriz. Oradan artan yemekleri alırız. Mahallemizde yaşayan kedilere ve köpeklere veririz. İster misiniz?

Çocuklar:

— Tabii ki isteriz!

Çocuklar anneleriyle önce lokantaya gittiler ve artan yemekleri aldılar. Sonra da bu yemekleri kedilere ve köpeklere verdiler. Hayvanlar yemekleri büyük bir iştahla yedi.

Hayvanlar doyduktan sonra çocuklar Aslıların bahçesine gittiler.

Bu sırada Aslı'nın babası geldi. O, arabadan indi. Çocuklar arabada bir kutu gördüler. Aslı kutuyu gösterdi ve sordu:

— Baba, bu kutuda ne var?

Aslı'nın babası:

— Bu kutuda malzemeler var.

Aslı:

— Peki, o tahtalar niçin arabada?

Aslı'nın babası:

— Çocuklar, sonbahar mevsimindeyiz. Hava soğumaya başladı. Ben bu tahtalardan, kedilere ve köpeklere yuva yapmak istiyorum.

Roya:

— Biz de size yardım edebilir miyiz?

Aslı'nın babası:

— Elbette, yardım edebilirsiniz. Çünkü benim yardıma ihtiyacım var.

Çocuklar buna çok sevindi. Yuveyı yapmak için heyecanlandılar. Birlikte bahçeye malzemeleri koydular. Hayvanlara yuva yapmak için Aslı'nın babasına keyifle yardım ettiler. (...)

(...) Yuvalar çok güzel oldu. Akşama doğru yuvalardan iki tanesini bahçeye koydular. Kediler ve köpekler yuvaların içine girdi. Diğer yuvaları parka koydular. Parkta yaşayan kediler ve köpekler hemen yuvanın içine girdi. (...) (Çevik ve Akıncılar, 2019)

Yukarıdaki metinde hayvan sevgisi, doğaya sevgi kavramının bir parçası olarak işlenmiştir. Aslı'nın kedilere mama vermesi, Aslı'nın babasının hayvanlar için barınak yapması ve kızların artan yemekleri sokak hayvanlarına verme fikri, hayvan sevgisinin açıkça ve somut şekilde işlenmesine olanak sağlamıştır. Ayrıca lokantada artan yemeklerin kullanımı, aynı zamanda bir sürdürülebilirlik örneği ortaya koymaktadır.

Erken yaştaki öğrenciler için bu gibi örnekler, olan biteni kavrama ve kendini karakterlerin yerine koymada oldukça önemli bir yer tutar. Verilen somut örnekler, öğrencinin bu gibi eylemleri kendi de denemek istemesine yol açar. Ayrıca öğrenciler, hayvan sevgisinin önemi ve yapılabilecekler ile ilgili de fikir sahibi olur. Aslı, Roya ve ailesinin birlikte çalışması, empati ve iş birliğinin de güzel bir örneğidir.

Bu kavrama verilen bir başka örnek, serinin yedinci kitabında yer almaktadır. Örnek, aşağıda sunulmuştur:

Aslı Tiyatroya Gidiyor

(...) Öğretmen ve Cihan ise kantine gittiler. Onlar ilk bakışta kantinde kimseyi görmediler. Sonra aniden bir ses duydular. Öğretmen, Cihan'a "Sessiz ol." işareti yaptı. Birlikte sessizce kantinden gelen sesi dinlediler.

— Cik, cik, cik

Öğretmen:

— Bu bir kuş sesi.

Cihan:

— Kuş mu? Kantinde neden kuş var?

Öğretmen ve Cihan, Roya 'nın sesini duydular.

Roya:

— Minik kuş! Üzülme, sana yardım edeceğim.

Öğretmen ve Cihan sese doğru yürüdüler. Roya' yı ve kuşu gördüler. Çok şaşırdılar.

Öğretmen:

— Roya! İyi misin? Burada ne yapıyorsun? Seni çok merak ettik. Kayboldun, diye düşündük.

Roya:

— Ben iyiyim öğretmenim ama kuşun bir sorunu olabilir. Ona yardım etmeye çalışıyorum.

Cihan merakla Roya' ya sordu:

— Bu kuşu nerede buldun Roya?

Roya:

— Sınıftan çıktım. Okul bahçesine doğru yürümeye başladım. O sırada kantinden gelen bir ses duydum. Oraya gittim. Bu, kuşun sesiydi. Kuş pencereden girmiş olabilir. O, masadaydı ve onun kanadı yaralıydı. Ben de ona yardım etmek istedim.

Öğretmen, kuşu eline aldı ve dikkatle inceledi. Kuşun kanadında büyük bir sorun yoktu. Hepsi rahat bir nefes aldı.

Öğretmen:

— Çocuklar, kuşun kanadında önemli bir sorun yok. Ama onu veterinerine götürmek iyi olur.

Öğrenciler “evet” anlamında başlarını “aşağı ve yukarı” salladılar. Öğretmen etrafa baktı. Bir kutu buldu. Kuşu kutuya koydu. Sonra hep birlikte kantinden çıktılar. Otobüsün yanına gittiler.

Arkadaşları, Roya'nın bulunmasına çok sevindi. Heyecanla ona olanları sordular. Roya, kuşu ve olayları kısaca anlattı.

Saat öğleden sonra üç. Tiyatroya bir buçuk saat kalmış.

Öğretmen:

— Çocuklar, bu sokakta bir veteriner var. Önce onu buraya çağıralım. Kuşu tedavi etsin. Sonra tiyatroya gidelim.

Veteriner hemen geldi ve kuşu muayene etti.

Veteriner:

— Merak etmeyin. Kuş çok iyi. Şimdi onun kanadını tedavi edeceğim.

Tedaviden sonra kuş iyileşti. Kanatlarını yavaş yavaş hareket ettirdi ve “cık cık” dedi. Veteriner ellerini açtı. Kuş, kanatlarını hızlı hızlı hareket ettirmeye başladı. Uçtu ve oradan uzaklaştı.

Öğrenciler, kuşun arkasından seslendiler:

— Güle güle küçük kuş. (...) (Çevik ve Akıncılar, 2019)

Bu metinde verilen örnek, öğrencilerin hayvanlara karşı duyarlı olmasını hedeflemektedir. Metin, diğer canlıların da hasta olabileceği, ilgiye ihtiyaç duyabileceği gibi önemli bir konuda vurgu yapmaktadır. Öğretmen ve öğrencilerin kuşa karşı olan duyarlılığı, bu anlamda somut bir örnektir. Öğretmenin kuşu veterinerlere götürmeyi vurgulaması, öğrencilere bir yol gösterici niteliğindedir. Ayrıca, tiyatroya gidecek olmalarına rağmen öğrencilerin kuşun iyi olması için veterinerlere gidilmesini önceliklendirmesi, öğrencilere kendilerinden başka bir canlıyı düşünme ve önemseme fikrini aşılacaktır. Genel anlamıyla metin, hayvanlara saygının doğaya saygı teması içerisinde büyük bir yeri olduğunu anlatmaktadır.

Doğaya saygı kavramına son örnek, serinin onuncu ve son kitabı olan “Aslı Yıl Sonu Gösterisinde” kitabında yer almaktadır:

Aslı Yıl Sonu Gösterisinde

(...) Okul müdürü:

— Değerli misafirlerimiz, gösterilerimiz bitti. Görevli öğrencilerimize çok teşekkür ederim. Aslı 'ya da çok teşekkür ederim. O, harika bir sunucuydu. Şimdi sizi spor salonuna davet ediyorum. Orada sizin için bir sergimiz var. Öğrencilerimiz atık maddeleri kullanarak eşyalar ve araç gereçler yaptılar. Lütfen buyurun. Birlikte spor salonuna gidelim.

Hep birlikte spor salonuna geldiler. Masaların üzerinde çeşit çeşit eşya ve araç gereç vardı. Bu eşyaları yapan öğrenciler de orada görevliydi.

Birinci masada Özge ve Ahmet görevli.

Özge:

— Bu saksıları plastik şişelerden yaptık. Önce plastik şişeleri kestik ve boyadık. Sonra şişelerin içine çiçek diktik. Siz de bu saksılara çiçek dikebilirsiniz.

Ahmet:

— Bu kalemlikleri çeşitli kutulardan yaptık. Biz eski veya boş kutuları atmadık. Onları kestik, süsledik, boyadık ve bu kalemlikleri yaptık.

İkinci masada çeşit çeşit sepet ve vazoz vardı.

Görevli öğrenci Roya:

— Biz bu sepetleri poşetlerden yaptık. Önce poşetleri ince ince kestik. Sonra onlardan uzun ipler yaptık. Daha sonra bu iplerden sepet ördük. Sepetlerin içine meyve, sebze ve araç gereç koyabilirsiniz.

Roya 'dan sonra Kadir:

— Biz bu vazoları cam şişelerden yaptık. Önce cam şişeleri iple sardık. Sonra şişelere kurdele bağladık. Vazoların içine çiçek koyduk. Sizce de çok güzel, değil mi?

Misafirler:

— Evet, gerçekten çok güzel. Ellerinize sağlık çocuklar.

Misafirler tüm masaları gezdiler. Bu sergi çok ilginçti ve faydalıydı. (...) (Çevik ve Akıncılar, 2019)

Metinde, öğrencilere atık maddelerin geri dönüştürülmesi açıkça örneklendirilerek aktarılmaktadır. Özellikle eski ve kullanılmayan eşyaların nasıl değerlendirildiğine ilişkin örnekler bulunmaktadır. Plastik şişelerden saksı yapma, eski kutulardan kalemlik yapma gibi örnekler, öğrencilerin geri dönüşüme dair somut fikirler oluşturabilmelerine olanak sağlamaktadır. Ayrıca metindeki öğrencilerin ürettikleri ürünler, faydalı ve kullanışlı ürünlerdir. Böylece öğrencilerin doğaya yönelik sorumluluk bilinçlerinin de gelişmesi planlanmaktadır. Çocukların atık maddeleri nasıl değerlendirip onlardan faydalı eşyalar ürettikleri, onların çevre bilincini artıran somut bir örnektir. Metinde verildiği gibi atık maddelerden elde edilen ürünlerin sergilenmesi, doğaya saygıyı pekiştirirken, aynı zamanda toplumsal fayda ve paylaşma gibi değerleri de öğretmektedir. Bu bağlamda öğrencilerin bahsi geçen kavramları anlaması ve kullanması daha kolay olacaktır.

3.2.4. Ailevi Değerler

Her iki dilde de aile sevgisi önemli bir yer tutsa da yabancı dil olarak Türkçe öğretimi kitaplarında aile sevgisi ve ailevi değerlerin çok daha detaylı işlendiği gözlemlenmiştir. Bu durum Türk aile yapısına verilen önem ve kültürel değerlerin aileden öğrenilmesiyle ilişkilidir. Bu konuyu, Namık Aslan *Türklerde Aile Anlayışı ve Çocuk* isimli makalesinde ele almaktadır: “Türk kültüründe aile, bireylerin sosyal kimliklerinin oluşumunda temel bir unsur olarak kabul edilir. Aile içi ilişkiler ve roller, toplumsal normlar ve değerler çerçevesinde şekillenmektedir.” (Aslan, 2019).

Ailevi değerler konusunda saptanan örneklerden ilki Aslı Hikâye Serisinin ilk kitabı olan “Aslı’nın Yeni Arkadaşları” isimli kitapta yer almaktadır:

Aslı’nın Yeni Arkadaşları

Aslı gözlerini yavaşça açtı. Güneşin ilk ışıklarını odasında görmek onu mutlu etti. Yataktan kalktı. Pencereye doğru gitti ve pencereyi açtı. Gözlerini kapattı. Derin bir nefes aldı. Temiz hava ona çok iyi geldi. O anda cıvı cıvı kuş seslerini duydu. Aslı onlara “Merhaba kuşlar!” dedi. Kuşlar da ona cevap verdi: “cik cik cik”

Bugün Aslı ve babası kahvaltıyı birlikte hazırladı. Annesi ve Mete de onlara yardım etti. Sonra sofraya oturdular. Tüm aile sofrada sohbet etmeye başladı.

Aslı, Mete'ye sordu:

— Abi, bugün ortaokula başlıyorsun. Yeni okulunu merak ediyor musun? (...)

(...)

Üçüncü sırada Kadir oturuyor. O da tatilini anlattı:

— Benim İstanbul'da bir halam var. Halam ve ailesi bize geldi. Halamın çocukları ve ben aynı yaştayız. Birlikte oyunlar oynadık ve uçurtma uçurduk. Anneannem bizimle yaşıyor. O, akşam yemeğinden sonra bize masallar anlattı. Masallar çok güzeldi. Her akşam masal saatini heyecanla bekledik. (...) (Çevik ve Akıncılar, 2019)

Metin, ailevi değerlerin günlük yaşamda her gün uygulanabilir eylemler olduğunu göstermesi açısından oldukça önemlidir. Metnin ilk kısmında Aslı ve ailesinin birlikte zaman geçirdiği, iş birliği içeriğinde kahvaltı hazırladıkları görülmektedir. Metin bu eylemlerin her gün yapıldığını belirtmektedir. Bu kapsamda basit eylemlerin de ailevi bağlara çok katkı sağladığı anlaşılmaktadır.

Metnin ikinci kısmında yer alan Kadir'in anneannesi ile olan anısı, aslında Türk kültüründe kuşaklar arasındaki ilişkinin ne kadar kuvvetli olduğuna vurgu yapmaktadır. Nesilden nesile aktarılan kültürel değerler açısından önemli bir yer tutan masallardan da bahsedilmektedir. Türk kültüründe büyüklere saygının ne kadar önemli olduğunu da, bu kısımdan anlamak mümkündür.

Ailevi değerlere bir başka örnek de serinin üçüncü kitabı olan "Aslı'nın Hayvan Dostları" kitabında yer almaktadır.

Aslı'nın Hayvan Dostları

(...) Aslı, Mete ve kediler ön bahçede oynamaya başladılar. Oyun sırasında çok eğlendiler. Bu sırada bir ses geldi:

— Aa! Bu kediler çok güzel.

Bu, Roya'nın sesiydi. Roya'nın yanında annesi vardı. Alışverişten dönen Roya ve annesi bahçeye girdi.

Roya:

— Merhaba Aslı. Ne yapıyorsunuz?

Aslı:

— Merhaba Roya. Kedilerle oyun oynuyoruz. Bunlar Pati'nin arkadaşları: Tüylü, Minik ve Kartopu. Sen de bizimle oynamak ister misin?

Roya:

— Evet, çok isterim.

Roya, kedilerle oynamak için annesinden izin aldı. Aslı'nın annesi de Roya'nın annesini eve davet etti. Çocuklar ve kediler oyun oynadı. Anneleri de birlikte çay içtiler. (...) (Çevik ve Akıncılar, 2019)

Örnek metin, Türk aile yapısındaki toplumsal değerleri ve çocuk yetiştirme pratiklerini başarıyla yansıtmaktadır. Roya'nın annesinden izin alması, bunun güzel bir örneğidir. Ayrıca Roya'nın ailesinin çaya davet edilmesi, çocuklar oynarken annelerin çay içip sohbet etmesi Türk kültürü ve aile yapısı içerisinde çok önemli bir yeri olan “misafirperverlik” kavramına da bir örnektir.

Misafir kavramı, İrfan Yıldırım'ın 2022 yılında yayınlamış olduğu çalışmasında “Misafir kavramı yeryüzünde görülen bütün kültür ve medeniyetlerde bir karşılığa sahiptir ve daha çok yabancıların evde ağırlanmasına tekabül eder.” şeklinde açıklanmaktadır. Misafirperverlik kavramı, Asal'a (2017) göre, “Misafirperverlik, tanımı itibarıyla misafirlerin, ziyaretçilerin veya yabancıların özgür ve huzurlu bir şekilde kabulü manasına gelmektedir.” (Asal, 2017).

Bu tanımlar baz alınarak yorum yapıldığında, Aslı'nın annesinin Roya'nın annesini davet etmesi, bir misafirperverlik örneğidir. Bu davranışın ailevi değerler açısından önemli bir yer tuttuğu görülmektedir.

Ailevi değerler kavramına bir başka örnek, “Aslı'nın Uzay Yolculuğu” isimli kitapta yer almaktadır ve aşağıda sunulmaktadır:

Aslı'nın Uzay Yolculuğu

(...) Aslı akşama doğru okuldan geldi. Kıyafetini değiştirdi. Elini ve yüzünü yıkadı. Salona, annesinin ve abisinin yanına gitti. Bugün okulda olanları heyecanla anlattı. Bu sırada kapı çaldı. Aslı hemen kapıya doğru koştu:

— Kim o?

Babası:

— Benim, kızım!

Aslı salona doğru seslendi:

— Anne! Babam geldi.

Aslı kapıyı açtı ve çok şaşırıldı:

— Anne! Dedem ve ninem de gelmiş.

Mete ve annesi de kapıya geldi. Dedenin ve ninenin ellerini öptüler. Onlara sarıldılar ve "Hoş geldiniz." dediler. Onlar ise "Hoş bulduk." diye cevap verdiler. (...) (Çevik ve Akıncılar, 2019)

Bu metin, ailevi değerler açısından birden fazla değeri içerisinde barındırmaktadır.

Metinde, Aslı'nın okuldan döndükten sonra ailesine gününü anlatması, aile içi iletişimin sağlıklı bir şekilde sürdüğünü göstermektedir. Bu durum, aile içi dayanışmayı artırmaktadır ve erken yaştaki öğrenciler için güzel bir örnektir.

Metinde Aslı'nın babasını karşılaması Türk aile yapısında çocuk konumundaki Aslı'nın aile içerisindeki yerini de ortaya koymaktadır. Bir önceki örnekte olduğu gibi, misafirlerin karşılanması sırasında "Hoş geldiniz" ve "Hoş bulduk" gibi ifadeler kullanılarak misafirperverlik temasının üzerinde durulmaktadır. Ayrıca bu ifadelerin kullanımı, erken yaştaki dil öğrencilerin bu kelimeleri öğrenmesi, kullanım alanlarını tanıması ve günlük yaşamda kullanması açısından oldukça önemli bir yer tutmaktadır.

Metinde görülen el öpme ve sarılma gibi davranışlar, Türk kültüründe büyüklere saygı açısından önemli bir yer tutan davranışlardır. Bu davranışlar yalnızca saygıyı değil sevgiyi de ifade ettiğinden, erken yaştaki öğrencilerin öğrenimini kolaylaştırması beklenmektedir. Bu

metinde olduğu gibi Türk aile yapısı ve Türk kültürünü aktaran metinler, öğrencilere değerler eğitimi verilmesi açısından literatürde önemli bir yer tutmaktadır.

Ailevi değerler açısından bu seride yer alan son örnek, serinin son kitabında yer almaktadır:

Aslı Yıl Sonu Gösterisinde:

(...) Okul müdürü ve öğretmenler davetlilere “Hoş geldiniz.” dedi. Herkes yerine oturdu. Aslı çok heyecanlı. Annesine, babasına ve abisine baktı. Sonra dün akşamı hatırladı. Çünkü dün akşam abisi ona “Çok iyi bir sunucu olacaksın.” dedi. Aslı gülümsedi ve heyecanı biraz azaldı.

Aslı'nın dedesi, ninesi, teyzesi ve komşuları da gösteriye geldi. Bu, Aslı'yı çok mutlu etti. Herkes onu sevgiyle izledi. (...) (Çevik ve Akıncılar, 2019)

Yukarıda verilen metinde ilk göze çarpan, aile desteğidir. Aslı'nın abisinin ona olan desteği ve motive edici sözleri, abi-kardeş ilişkilerine örnektir. Ayrıca aile desteğini de en iyi şekilde yansıtan cümledir.

Gösteriye Aslı'nın yalnızca çekirdek ailesinin değil geniş ailesinin ve komşularının gelmiş olması, Türk aile yapısında yalnızca çekirdek ailenin değil, geniş aile ve komşular gibi topluluk bireylerinin de önemli bir rolü olduğunu ortaya koymaktadır.

Çekirdek aile ile geniş aile arasındaki fark, Esra Değirmenci ve Cihad Demirli tarafından açıklanmaktadır: “Geniş ailelerin temel özellikleri üç neslin aynı haneyi veya avluyu paylaşması ve yemeklerini birlikte yemesi olarak gösterilebilir. Çekirdek ailede ise tek bir ev ve bu evde yaşayan anne, baba, çocuk veya çocuklardan bahsedilebilir.” (Değirmenci ve Demirli, 2019)

Ayrıca bu kavramlar arasındaki farkın tanımı, Sosyoloji Araştırmaları Dergisi'nde aşağıdaki gibi yapılmaktadır:

Çekirdek aile: evli bir çift ve varsa evlenmemiş çocuklardan oluşan bir hanehalkı kompozisyonuna karşılık gelmektedir. Ataerkil geniş aile:

Hanehalkı reisi ve/veya eşi, evli çocuğu veya çocukları, gelini ve/veya damadı ve torunu veya torunları, ve/veya evlenmemiş çocuğu veya çocukları, ile varsa diğer akraba ya da akraba olmayan hanehalkı üyelerinden oluşmaktadır. (Yavuz ve Yüceşahin, 2012).

Metinde yer alan sevgi ve dayanışma değerleri, aynı zamanda bunların Türk aile yapısında nasıl işlendiği ve harekete geğirildiğini yansıtmaktadır. Bu anlatım, erken yaştaki dil öğrencilerinin ailevi değerleri öğrenmesi ve uygulaması açısından oldukça önemli bir yer tutmaktadır.

BÖLÜM IV

KARŞILAŞTIRMA

4.1. Yapılan İncelemeler Sonucunda Ortaya Çıkan Benzerlik ve Farklılıklar

Yabancı dil olarak Türkçe ve İngilizce öğreten metinler incelendiğinde, her iki grupta da değerler eğitimi üzerinde durulduğu açıkça görülebilmektedir. Bu inceleme sonucunda amacın, her iki dilin kazanımlarında da öğrencilere dil ile birlikte gelen kültür öğeleri ve değerleri aktarmanın ön planda olduğu ortaya çıkmıştır. Ancak bu aktarımlar arasında zaman zaman farklılıklar da olabilmektedir.

Yabancı dil olarak İngilizce öğretim kaynağı olarak Cambridge University Press tarafından basımı yapılan Cambridge Primary Reading Anthologies serisinin 1, 3, 5 ve 6. kitapları incelenmiştir. Bu inceleme sonucunda ağırlıklı olarak “paylaşmak”, “yardımlaşma ve iş birliği”, “farklılıklara saygı”, “doğaya saygı” ve “ailevi değerler” temalarının aktarımı görülmektedir.

Yabancı dil olarak Türkçe öğretim kaynağı olarak ise Millî Eğitim Bakanlığı ve Avrupa Birliği ortaklığında uygulanan PIKTES (Türk Eğitim Sisteminde Çocuklar İçin Kapsayıcı Eğitimin Desteklenmesi Projesi) kapsamındaki kitaplardan “Aslı Hikaye Serisi” kullanılmıştır. Serinin 10 adet kitabı bulunmaktadır ve her biri incelenmiştir. Bu seride daha çok üzerinde durulan değerler “yardımlaşma ve iş birliği”, “farklılıklara saygı”, “doğaya saygı” ve “ailevi değerler”dir.

4.1.1. Paylaşmak Değerinin İncelemesi

Çalışmaya konu olan metinlerin karşılaştırılması yapılırken, “paylaşmak” değerinin yalnızca İngilizce metinlerde yer aldığı görülmektedir. Bu bağlamda bir dil veya öğretim metni karşılaştırması mümkün değildir. Bununla birlikte, çalışmanın yabancı dil olarak İngilizce kaynağı olan Cambridge Primary Reading Anthologies seti içerisinde geçen paylaşmak temalı metinler, kendi içerisinde değerler eğitimi, dil kullanımı ve öğreticilik bakımından incelenecek ve değerlendirilecektir.

Örnek olarak sunulan metinlerin her biri, farklı yaş gruplarına ve öğrenme bağlamlarına hitap eden, belirli bir değer temasını ele almaktadır. Paylaşmanın ve iyilik yapmanın önemi gibi kavramlar; empati ve iş birliği açısından farklı şekillerde aktarılmıştır.

“A Class for Kities” isimli metin, özellikle erken çocukluk dönemine hitap eden bir metindir. Öğrencilere gerçek hayattan somut örnekler sunarak paylaşma kavramının önemi benimsetilmeye çalışılmıştır. Moe’nun davranışı, diğer öğrencilere empati ve iş birliği örneği olarak aktarılmaktadır. Anlatımın günlük hayata yakın olması, çocukların bu davranışı örnek almasını ve kendi davranışlarına uyarlamasını kolaylaştırır. Davranışın takdir edilmesi, öğrenciler için olumlu davranışın kolayca ayrılmasına yardımcı olur. Metin, yalın bir dil ile ve yavru kedilerin diyalogları aracılığıyla kavram işlenmiş, öğrencilerin kavramı kolay öğrenmesi için doğrudan bir anlatım dili tercih edilmiştir.

Verilen ikinci örnek olan “The Selfish Giant” isimli metinde, devin davranışlarının olumlu ve olumsuz sonuçları öğrencilere gösterilir. Dev, çocukların mutluluğunu engellediğinde ve bahçesini paylaşmak istemediğinde, bahçesi soluk ve kasvetli hale gelir, her zaman kış olur. Ancak, paylaşmayı öğrendiğinde bahçesinde çiçekler açar, bahçesine bahar gelir. Dev de yeniden mutlu olur. Bu, paylaşmanın yalnızca diğerlerini değil, bireyin kendisini de olumlu etkilediğini öğrencilere öğretmektedir. Hikâye, betimlemeler içermektedir. Kuş sesleri, çiçeklerin kokusu gibi öğelerden bahsedilmesi, öğrencinin kafasında hikâye ile ilgili bir resim canlandırmaktadır. Bu yönüyle öğrencinin hikâyeye ilgisinin artması ve düşünerek öğrenmesi gerçekleşir.

Hikâye, ayrıca uzun vadeli bir değişimi ve bunun sonuçlarını aktarmaktadır. Bu dönüşümün aslında devin eylemlerinin sonucu olması, öğrencilere kendi eylemlerinin de sonuçları olduğunu anlatır. Ayrıca bu döngünün adım adım işlenmesi, öğrenciler için etkili bir öğrenme yöntemi sunar. Bu şekilde öğrenciler ahlaki dersleri kendileri çıkartabilir.

Örnek olarak sunulan “The Twisted Tale of Golden Goose” isimli metin, paylaşma değeri ile ilgili incelenecek son metindir. Metin de paylaşma teması hakimdir. İyiliğin ödüllendirilmesi belirgindir. Dobby, ihtiyacı olan birine yardım ederken, iyi niyetli davranır ve bu iyi davranışı ödüllendirilir. Bu açıdan metin, öğrencilere iyi davranışların olumlu sonuçları olduğu mesajını iletir.

Metinde, yardımseverlik ve paylaşmanın ödüllendirici oluşuna vurgu yapılmaktadır. Ancak bu ödüllendirmenin bir iyiliğe karşılık olması sebebiyle mesaj, dolaylı olarak iyilik

yapmanın çıkar odaklı olduğu algısını yaratabilir. Bu nedenle, bu metnin öğretici etkisi dikkatli bir şekilde değerlendirilmelidir.

Metin, diyalog ağırlıklı ve gerçeküstü bir yapıya sahiptir. Öğrencinin ilgisini çekmek için farklı ve abartılı ifadeler kullanılmıştır. Eğlenceli ve yaratıcı bir yaklaşım benimsenmiştir. Daha soyut bir düzeyde iyilik ve paylaşma temasını işlemektedir.

Bu çalışmada kullanılan yabancı dil olarak Türkçe metinlerinde “paylaşmak” temasına ait bir örnek olmaması, bu değer yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde kullanılmadığı veya Türk kültüründe yer almadığı anlamına gelmez. Bu durum, çalışma ve örneklem evreninin sınırlı olmasından kaynaklanmaktadır.

4.1.2. Yardımlaşma ve İş Birliği Değerinin Karşılaştırılması

Her iki dilde de “yardımlaşma” ve “iş birliği” kavramları açıkça işlenmektedir.

Yardımlaşma, İngilizce metinlerde somut bir hedefe ulaşma amacı etrafında oluşmaktadır. “The Giant Turnip” isimli metin, iş birliği ve ekip çalışması ile başarıya ulaşmayı ele almaktadır. “The Giant Turnip” hikayesi, bir turpu çıkarmak gibi basit bir görevle başlar ancak hikâyede karakterin tek başına bu görevde başarılı olamadığı görülür. Ardından, tüm karakterlerin birlikte çalışarak başarıya ulaşmasını gösterir. Bu metin yardımlaşmanın etkisini eğlenceli ve tekrarlayıcı bir dille aktarmaktadır. Hikâyede yer alan tekrarlayıcı ve ritmik ifadeler (*They pull and pull* gibi) küçük yaştaki öğrenciler için keyifli bir okuma ve anlama deneyimi sunmaktadır. Bu sayede hikâyeye ilgilerinin artması sağlanmaktadır. Böylece özellikle küçük yaştaki çocukların mesajı kolayca anlaması ve değerler eğitiminin gerçekleşmesi amaçlanmaktadır.

“Everybody’s Park” ise toplumsal faydaya odaklanmaktadır. Bireylerin bir araya gelerek ve ortak bir çaba ile ortaya çıkartabileceği başarılı sonuçların üzerinde durulmaktadır. Bu hikâye, yardımlaşma ve iş birliği kavramlarını öğretirken aynı zamanda toplumsal farkındalık geliştirmeyi amaçlar. Toplumsal iş birliği ile bir hedefe ulaşmayı gösterir. Metin, yardımlaşma ve toplumsal sorumluluğun bir sonucunu açıkça ortaya koysa da çocukların bireysel olarak katkı sağlayabileceğini de açıkça ifade eder.

Çalışmaya konu olan İngilizce metinlerin dili açık, kelimeleri yaş seviyesi göz önünde bulundurularak basittir. Ancak öğrencilerin yeni kelimeler öğrenmesine olanak sağlayan farklı kelimeler de bulunmaktadır. Özellikle “The Giant Turnip” isimli metindeki tekrarlayan dil yapıları, öğrencilerin okuma ve anlamasını kolaylaştırmakta ve ritmik bir anlatımla

kalıcılığı arttırmaktadır. Öğrencilerin hikayelerden keyif almasını arttıracak bu gibi yapılar, onların dil öğrenimine olan ilgisini de canlı tutmaktadır.

Çalışmaya konu olan İngilizce metinlerde anlatım dili, Türkçe metinlere kıyasla daha evrenseldir. Metinler içerisinde yer alan olay örgüleri (toprağa turp ekmek, hasat zamanı, mahallede park bulunması/bulunmaması veya mahalledeki parkı temizleyip düzenlemek gibi) her dil ve kültürde karşılığı bulunan olaylardır. Bu durum öğrencilerin yaşanan olayları anlayarak kendilerini karakterlerin yerine koymasına ve/veya daha önce yaşamış oldukları olaylarla benzerlik kurmasına imkan sağlamaktadır. Aynı zamanda değerleri açıkça değil olay örgülerine dahil ederek aktarmakta, bu durum da öğrencilerin değeri kendi keşfetmelerine olanak sunmaktadır.

Yardımlaşma ve iş birliği kavramının, yabancı dil olarak Türkçe öğretmek üzere hazırlanmış metinlerde daha kültürel bir yapı ve dille aktarıldığı gözlemlenmiştir. Yardımlaşma kavramı, metinlerde toplumsal değerlerle iç içe işlenmiştir. Örneğin, "Aslı'nın Sürprizi" metni, arkadaşlık bağını güçlendirmek için yapılan yardımlaşmayı merkezine almaktadır. Ayrıca, aile bireyleri arasında yardımlaşma gibi daha sıcak ilişkiler konu edilir. Bu durum, Türk kültürünün aile ve komşuluk değerlerine verdiği önemi yansıtmaktadır. Yabancı dil olarak Türkçe metinlerde öğreticilik genellikle doğrudan mesajlarla desteklenmiştir. Karakterlerin diyalogları ve olaylar, yardımlaşmanın gerekliliğini okuyucuya açıkça anlatır. Türkçe metinler, okuyucunun çıkarım yapmasını beklemek yerine, yardımlaşmanın sonuçlarını açıkça gösterir.

Yardımlaşma, bu metinlerde aile, arkadaşlık ve topluluk bağları üzerinden işlenmektedir. Örneğin, "Aslı'nın Sürprizi" isimli metinde bir grup arkadaş, başka bir arkadaşları için bir hediye ve sürpriz hazırlamakta, bunu da iş birliği ile yapmaktadır. Roya'nın üzüntüsüne çözüm olarak bir grup yardımlaşma önerisinin geliştirilmesi ve bu planın sınıfta öğretmen tarafından desteklenmesi, ailelerin de sürecin bir parçası olması, yardımlaşma ile ilgili açık bir fikir ortaya koymaktadır. Bu yardımlaşma, geniş bir grup etkinliği halinde yapılmaktadır.

"Aslı Uçurtma Şenliğine Gidiyor" isimli metinde yer alan yardımlaşma örneği, daha somut bir örneği sunmaktadır. Metinde yine yardımlaşma, bir bireyin diğerine olan yardımudur. Aynı zamanda Roya'nın, Özge'nin uçurtmasının kısa olduğunu fark etmesi, çevresel gözlem ve başkalarının ihtiyaçlarını fark etme bakımından önemlidir.

Yabancı dil olarak Türkçe metinleri genel anlamıyla ele alındığında, anlatım dilinin okuyucular için açık ve anlaşılır olduğu söylenebilir. Diyaloglar günlük yaşamda olduğu gibi doğal ve akıcıdır. Bu durum okuyucunun karakterler ile empati kurmasına olanak sağlar. Türkçe metinler, kavramları aile, arkadaşlık vb. gibi temalar üzerinden işleyerek, yardımlaşmanın duygusal boyutlarını ön plana çıkarır. Yardımlaşma ve iş birliği, genellikle doğrudan örneklerle verilmiştir ve öğreticilik, hikayelerde karakterler arasında geçen diyaloglarla açık mesajlar verilerek desteklenir. Hikayeler boyunca ahlaki dersler ile çeşitli vurgular yapılır.

Yabancı dil olarak İngilizce metinleri basit ve evrensel bir dil kullanarak farklı kültürlerden gelen çocuklara hitap ederken, yabancı dil olarak Türkçe öğreten metinler daha yerel ve kültürel mesajlar vermektedir. Yabancı dil olarak Türkçe öğretmeye yönelik hazırlanmış olan metinler, *yaprak sarması*, *falafel* gibi yerel ve kültürel öğelerle zenginleştirilmiştir. Ayrıca Türkçe metinlerde sosyal ve kültürel bağlar dil kullanımıyla daha belirgin hale getirilmektedir. Yabancı dil olarak Türkçe metinlerinde daha fazla ayrıntıya ve betimlemeye yer verilmiş, yabancı dil olarak İngilizce metinleri okuyucunun hayal gücünü çalıştırmasına olanak sağlayacak şekilde az detaylı olarak sunulmuştur.

Yabancı dil olarak Türkçe metinlerinde kültürel öğeler, yabancı dil olarak İngilizce metinlerine göre daha belirgindir. Yemekler, şenlikler, komşuluk ve aile bağları yardımlaşmanın yapı taşlarını oluşturmaktadır. Bu durum, Türk kültüründeki dayanışma ve toplumsal ilişkilerin hikayelerde merkezi bir rol oynadığını göstermektedir. Yabancı dil olarak Türkçe metinlerinde aile bağları, misafirperverlik ve dayanışma gibi toplumsal değerlerin yardımlaşma ile bir arada verilmesi, çocukların bu değerleri anlamaları ve uygulamaları açısından oldukça önemlidir.

4.1.3. Farklılıklara Saygı Değerinin Karşılaştırılması

Yabancı dil olarak Türkçe ve İngilizce metinleri karşılaştırılırken ilk dikkat çeken, İngilizce dilinde bu alanda daha fazla örnek metin varken Türkçe’de yalnızca bir adet örneğin bulunmasıdır. Ancak bu, Türk kültüründe farklılıklara saygı temasının işlenmediği anlamına gelmez. Aksine, bu çalışmanın yabancı dil olarak Türkçe örnek materyalleri, kültürel farklılıklara saygı teması ile ortaya çıkmış bir projenin ürünüdür.

Örneklerle karşılaştığımızda, her iki dilde de çeşitli benzerlik ve farklılıklar görmek mümkündür. Farklılıklara saygı kavramı, yabancı dil olarak İngilizce öğretim metinlerinde hem bireysel hem de toplumsal bağlamda ele alınmıştır. Her bir hikâyeye, empati, kapsayıcılık ve

farklılıklardan öğrenme gibi değerleri, doğal olay örgüleri ve karakter gelişimleriyle vurgulamaktadır.

“Everybody’s Park” isimli metinde Ada’nın tekerlekli sandalyesiyle parkta özgürce hareket edebilmesi için arkadaşlarının ve ailelerinin özel bir yol yapması, fiziksel farklılıkların bir engel olarak değil, topluluk tarafından çözülebilecek bir durum olarak ele alındığını göstermektedir. Bu metinde empati ve iş birliği oldukça önemli bir konumdur. Metin, öğrencilerin kendilerini karakterlerin yerine koymalarına imkân sağlamaktadır. Öğrenciler, öğretmenin de yönlendirmesiyle “Ben olsam ne yapardım?”, “Yardımcı olmak için başka hangi yol izlenebilirdi?” ve “Parkta bu konuda zorlanan bir çocuk görseniz ona yardımcı olmak için ne yapardınız?” gibi sorulara cevap vererek bir beyin fırtınası eşliğinde öğrenmeyi gerçekleştirebilir.

“What’s Your Community?” isimli metnin bir bölümü, işitme engelli bir öğrencinin kendi topluluğunda bulunduğu yeri aktarmaktadır. Bu topluluğa dahil oluşu, öğrencinin başkalarına yönelik kapsayıcı davranışlarının oluşmasına sebep olmaktadır. Bu metin, farklılıkların bireyleri bir araya getiren bir unsur olduğunu vurgulamaktadır.

Aynı metin içerisinde yer alan ikinci kısımda, Maori kültürünün korunması ve sergilenmesi ile etnik ve kültürel farklılıkların zenginlik olarak görülmesi gerektiğini aktarılmaktadır. Bu yaklaşım, yalnızca bireylerin değil, toplulukların kimliklerine de saygı duyulmasını teşvik etmektedir. Bu metinde hangi millet, etkin köken veya ırktan olursa olsun, kültürel değerlere saygı gösterilmesinin esas olduğu da vurgulanmaktadır.

“Jaynie of the Daintree” isimli metinde Tim’in yolculuğa çıkarken yansıttığı isteksizlik ve endişe, aslında onun uyum sağlayamama ihtimalinden korktuğunu aktarmaktadır. Günümüzde engelli bireylere çeşitli kolaylıklar sağlansa ve erişilebilir bir ortam oluşturulmaya çalışılsa da hala engelli bireylerin uyum sağlamakta zorlandığı alanlar bulunmaktadır. Ancak metinde Tim’in işitme engelli olması, çevresindeki insanlar tarafından kabul görmektedir. Jaynie’nin özür dilemesi ve Tim’le daha iyi iletişim kurmaya çalışması, farklılıkları anlamaya yönelik güzel bir mesaj vermektedir. Tim’in işitme engelli olmasına rağmen Jaynie ile kurduğu iletişim, onu mutlu etmekte ve okuyucuya da bu duygu aktarılmaktadır. Metin, toplumsal farkındalık ve duyarlılığı uygulama düzeyinde ele almaktadır. Jaynie’nin Tim’e uyum sağlama çabası, farklılıkların kabullenilmesinin iletişim ve anlayış ile mümkün olduğunu ortaya koymaktadır.

Yabancı dil olarak İngilizce öğretim metinlerinden alınan örnekler, karakterler hakkında bilgi ve detay vererek, özellikle küçük yaştaki okuyucunun karakterler ile bağ kurmasını amaçlamaktadır.

Yabancı dil olarak Türkçe metinlerinde ise görme ve bedensel engelliler için kaldırımda ayrılan özel alanların tanıtımı ve engellilere ayrılmış kaldırımların ve alanların kullanımına dair açıklamalar, görme ve yürüme engellilerin günlük yaşamını kolaylaştırmayı ve toplumsal farkındalık oluşturmayı amaçlamaktadır. Ancak bu mesaj daha çok bir bilgi paylaşımı şeklinde verilmiş, karakterler üzerinden bir duygu ya da eylem ile desteklenmemiş. Bu eğitimin metin içerisinde aktarımı, trafik polisinin öğrencilere trafik kurallarını öğretmesi ile aktarılmaktadır. Bu durum, erken yaştaki öğrencilerin de bu kuralları öğrenmesi ve uygulaması için bir zemin hazırlamaktadır.

Genel anlamıyla farklılıklara saygı değerinin yabancı dil olarak Türkçe ve İngilizce metinlerinde işlenişi ele alındığında, İngilizce metinlerin bu kavramı hikâye kurgusu içinde doğal ve duygusal bir şekilde işlediği; Türkçe metinlerin ise daha çok bilgilendirme odaklı olduğu gözlemlenmektedir. İngilizce metinlerinde daha sade ve samimi bir dil kullanılırken, Türkçe metinlerde daha çok bilgilendirici ve açıklayıcı tarzda, daha resmi bir dil kullanılmıştır. Türkçe’de dil sade olsa da karakterler arası diyaloglar ve anlatım sınırlıdır. İngilizce metinde ise farklılıklara saygı değeri, daha çok diyalog ve olay örgüsü ile ifade edilmiştir. Bu durum da kavramın erken yaştaki öğrenciler için anlaşılmasını daha kolay hale getirmektedir.

Yabancı dil olarak İngilizce metinlerinde yer alan farklılıklara saygı değeri hem bireysel hem de toplumsal düzeyde ele alınmakta ve hikâyelerde doğal bir akışta aktarılmaktadır. Metinler, duygu yoğunluğu, empati geliştirme ve kapsayıcılık açısından etkili bir öğreticilik sağlamaktadır. Dil kullanımı, samimi ve okuyucuyu içine çeken bir biçimdedir. Bu özellikler, İngilizce metinlerin değerler eğitimi açısından daha bütüncül ve etkili olduğunu göstermektedir.

Yabancı dil olarak Türkçe metinleri ise, daha çok bilgilendirme odaklı bir yapı sunmaktadır. Farklılıklara saygı teması içerisindeki değerler eğitimi, hikâye içinde doğal bir şekilde değil, açıklamalar yoluyla verilmiştir. Bu durum, Türkçe metni daha öğretici olarak ele almaya sebep olmaktadır. Metnin, hikâye kurgusu ve karakter etkileşimleriyle zenginleştirilmesi, farklılıklara saygı değeri açısından daha etkili olmasını sağlayabilir.

İngilizce metinler, duygu ve hikâye kurgusu açısından daha etkileyici ve öğretici bir yapı sunarken, Türkçe metinler daha bilgilendirici ve açıklayıcı bir yapı sunmaktadır. Bu fark,

İngilizce metinlerin okuyucuda değerler eğitimi bağlamında daha kalıcı bir etki bırakmasını sağlamaktadır. Özellikle erken yaştaki dil öğrencileri için hikâye ve karakterler ile bağ kurmak oldukça önemlidir. Bu bağ sayesinde çocuklar öğrenir ve öğrendiklerini unutmazlar.

4.1.4. Doğaya Saygı Değerinin Karşılaştırılması

Doğaya saygı teması, yabancı dil olarak Türkçe ve İngilizce öğretmeyi hedefleyen metinlerde sürdürülebilirlik, geri dönüşüm, hayvan sevgisi gibi çeşitli alanlarda verilmiş örneklerle aktarılmıştır.

Yabancı dil olarak İngilizce öğretim metinlerinden “The Last Leaf on the Tree” isimli metin, sürdürülebilirlik ve geri dönüşüm temalarına vurgu yapması açısından oldukça önemlidir. Anlatımın arılar ve arı kovanı üzerinden olması, erken yaştaki öğrencilere içten ve sevebilecekleri bir anlatım sunar. Hikâye, okuyucunun karakterler ile duygusal bağ kurmasını sağlayacak şekilde yazılmıştır. Öğrenciler, metinde ana karakter olan Beatrice’in yerine kendilerini koyarak o durumda yapacakları ile ilgili bir sorgulama ve karar verme aşamasını hissedebilir. Arı kovanı da aslında içinde bulunduğumuz toplumu temsil etmesi bakımından önemlidir. Bu metinde Beatrice’in kararlılığı, farkındalık yaratma ve toplumu harekete geçirme çabası, çevre bilinci değerini açıkça vurgulamaktır. Ayrıca bu kararlılık, öğrencilere sorumluluk bilinci de aşılarda, bir kişinin bile çevreye duyarlı olmasının toplumu nasıl etkileyeceğini ve oluşturacağı değişimi gözler önüne sermektedir. Ayrıca hikâyede yere düşen yaprakların yeniden kullanılması, öğrencilere geri dönüşüm örneği vermesi bakımından doğal kaynakların korunması ve sürdürülebilirliğe dair önemli mesajlar içermektedir. Bu hikâyeye, çocuklara empati kurmayı, sorunlara çözüm üretmeyi ve bireysel eylemlerin toplumsal sonuçlarını öğretmektedir.

İkinci İngilizce metin olan “All the Way into the City”, çevresel farkındalık konusunda önemli bilgiler vermektedir. Anlatım tarzı olarak genç bir bireyin bakış açısının kullanılması, öğrencinin karakterler ile kendisi arasında benzerlikler kurmasına ve kendini onlara daha yakın hissetmesine yardımcı olmaktadır. Öğrenci, empati yaparak o durumda kendisi olsa yapacakları ile ilgili düşünme imkânı bulmaktadır.

Bahsi geçen hikâyenin kahramanı olan Sophia’nın iklim değişikliği konusundaki farkındalığı ve günlük yaşamında küçük ama etkili değişiklikler yapma çabası, bireysel sorumluluk değerini okuyuculara aktarmaktadır. Bu anlamda çevre bilinci, farkındalık, toplumsal dayanışma ve tüketim alışkanlıklarının çevremize etkisi gibi önemli konular, iki kardeşin bakış açısıyla anlatılmaktadır. Metin, iklim değişikliği gibi özellikle küçük yaş grubu

için karmaşık olan bir konuyu, basitleştirerek anlatması bakımından oldukça önemlidir. Sophia'nın diyaloglar arasında kendi anlattığı basit çözümler, öğrencilere bu anlamda yapabilecekleri ile ilgili öneriler sunmakta ve okuyucuyu bu ufak eylemleri uygulamaya ve gerekli önlemleri almaya teşvik etmektedir.

Her iki İngilizce metinde de çevre bilinci, çocukların kendileriyle ilişkilendirebileceği basit anlatım ve diyaloglar ile kurulmuştur. Öğrenci, karakterlerle duygusal bağ kurabilir ve bu şekilde, öğrenim kalıcı hale gelebilir.

Çalışmada örnekleri sunulan yabancı dil olarak Türkçe öğretimi metinlerine bakıldığında, daha farklı temalar işlendiği görülmektedir. İlk örnek metin olan “Aslı Uçurtma Şenliğine Gidiyor” isimli metinde çevre temizliği vurgulanmaktadır. Öğretmenin çevre temizliğine çocukları ve ailelerini teşvik etmesi, öğrencilere sorumluluk bilinci vurgusu da yapmaktadır. Ayrıca ailelerin de sürece dahil olması, ortak çalışma ve doğaya karşı duyarlı olmayı öğrencilere aktarmaktadır.

Başka bir örnek metin olan “Aslı'nın Hayvan Dostları” isimli metin, öğrenciler için hayvan sevgisi ile ilgili önemli mesajlar içermektedir. Hikâye, hayvan sevgisi ve yardımlaşma değerlerini çocukların bakış açısından basit diyaloglar ile aktarmaktadır. Aslı, Mete ve Roya'nın hayvanlar ile ilgilenmesi ve sokak hayvanlarına yemek vermeleri, her gün yapılabilecek basit uygulamalardır. Bu gibi uygulamalar, öğrencilere hayvanlara nasıl yardım edebileceklerine dair fikir vererek onların hayvan sevgisini güçlendirmektedir. Ayrıca artan yemeklerin hayvanlarla paylaşılması, israfı önleme ve paylaşma değerlerine dikkat çekmektedir. Hikâyede Aslı'nın babasının sokak hayvanlarına kulübe yapması ve çocukların da ona yardım etmeleri, iş birliğini teşvik ederken hayvan sevgisi konusunda da onları korumak için yapılabilecekler için çeşitli mesajlar sunmaktadır.

“Aslı Tiyatroya Gidiyor” isimli metinde, öğrencilerin yaralı kuşu iyileştirmek için gösterdikleri çaba, öğrencilerin gözünde örnek davranış olarak değerlendirilecektir. Öğretmenin de onlara yol gösterici olarak davranışı, öğrencilerin bu davranışı ve hayvan sevgisini benimsemelerinde ve bu konuda sorumluluk almalarında önemli bir rol oynamaktadır. Kuşun uçamadığını gördüklerinde veteriner ile iletişime geçilmesi, aynı zamanda böyle bir durumda neler yapılabileceğine dair de bir yol gösterici niteliğinde olacaktır.

Son olarak, “Aslı Yıl Sonu Gösterisinde” isimli metinde karakterlerin sergiledikleri ürünleri atık malzemelerden yapmış olmaları, geri dönüşüm ve yeniden kullanım açısından

çok önemli mesajlar aktarmaktadır. Atık malzemelerin değerlendirilmesi, öğrencilere çevre bilinci işlenmektedir. Bu anlatım ile geri dönüşüm ve yaratıcılık öğretilirken, çevreyi koruma değeri aktarılmakta ve pekiştirilmektedir.

Dilin kullanımı bakımından bu çalışmada kullanılan yabancı dil olarak Türkçe ve İngilizce öğretim metinleri incelendiğinde, İngilizce metinlerde, genellikle dolaylı anlatım ve detaylı karakter gelişimi görülürken; Türkçe metinlerde daha doğrudan bir anlatım kullanıldığı gözlemlenmiştir. İngilizce metinler diyaloglarla zenginleştirilmiş ve etkileşimli bir yapıdadır. Küçük yaştaki öğrencilere çevre bilinci aşlamak için etkili bir anlatım yolu seçilmiş ve duygusal bağlantılarla desteklenmiştir. Yabancı dil olarak Türkçe metinlerinde ise anlatım daha doğrudan, net ve öğreticidir. Hikâye örgüsü karışık değil basit ve bir mesajı iletmeye yöneliktir. Metinlerde çocuklara uygun bir anlatım dili kullanılmış, verilen diyaloglar kısa ve kolay anlaşılır şekilde yazılmıştır. Bu sayede, değerlerin doğrudan aktarımı hedeflenmiştir. Çevre temizliği veya artan yemeklerin hayvanlarla paylaşılması gibi davranışlar açıkça ifade edilmektedir.

Değerler eğitimi bakımından metinler karşılaştırıldığında, her iki dildeki metinlerin evrensel değerlere odaklandığı gözlemlenmiştir. Örneğin, çevreye saygı, hayvan sevgisi, yardımlaşma, sorumluluk bilinci ve sürdürülebilirlik gibi konular, her iki metin grubunda da işlenen temel değerlerdir. Bu durum, çocukların dil ve kültürel farklılık gözetmeksizin aynı temel insani değerleri öğrenmesine olanak tanımaktadır.

Bu alanda farklılıklar değerlendirildiğinde, yabancı dil olarak İngilizce metinlerinde iklim krizi ve geri dönüşüm gibi evrensel değerler detaylı bir şekilde ele alınırken, yabancı dil olarak Türkçe metinlerinde çevre temizliği, hayvan sevgisi daha yerel ve günlük hayatta uygulanabilir değerlerin işlendiği görülmüştür. İngilizce metinler, çevre bilinci, doğanın korunması ve bireysel sorumluluk gibi evrensel çevre ve sürdürülebilirlik temalarını aktarmaktadır. Örneğin, "All the Way into the City" isimli metin, bireysel davranışların çevreye olan etkilerini anlatmaktadır. Türkçe metinler ise, daha yerel, somut ve günlük hayata yönelik değerler üzerine yoğunlaşmaktadır. Örneğin "Aslı Uçurtma Şenliğine Gidiyor" isimli metin, çevre temizliği alışkanlığını aktarmaktadır. "Aslı'nın Hayvan Dostları" hayvan sevgisini ve yardımlaşmayı, "Aslı Yıl Sonu Gösterisinde" geri dönüşüm ve sürdürülebilirliği teşvik etmektedir.

Her iki dildeki metinlerin ortak noktası, çocuklara değerler eğitimi vermesidir. Yabancı dil olarak İngilizce öğretmeyi amaçlayan metinler, bireysel farkındalık ve sorumluluk duygusunu güçlendirmeyi hedeflerken, yabancı dil olarak Türkçe öğretmeyi amaçlayan

metinler toplumsal dayanışma ve doğrudan uygulanabilir davranışlara vurgu yapmaktadır. Örneğin, “All the Way into the City” isimli metinde ana karakter Sophia’nın bireysel çabaları iklim değişikliği farkındalığını artırmayı amaçlarken, “Aslı’nın Hayvan Dostları” isimli metinde anlatılan Aslı ve arkadaşlarının hayvanlara yuva yapma girişimi, öğrenciler için daha somut ve uygulanabilir bir davranış modeli hakkında fikir vermektedir. Bu bakımdan Türkçe metinler, günlük hayatta uygulanabilir çözümler sunarak öğrencilere yol göstermektedir.

Her iki dilde de metinler, öğrencilere olumlu davranış kazandırma ve var olan olumlu davranışı teşvik etme bakımından benzerlik göstermektedir. Yabancı dil olarak Türkçe öğretim metinlerinde Aslı ve arkadaşlarının çevreyi temiz tutma ve geri dönüşüm ile ilgili yaptıkları, yabancı dil olarak İngilizce öğretim metinlerinde ise Beatrice’nin azmi veya Sophia’nın çevre sorunlarına çözüm arayışı, çocuklara örnek olan davranışlar sunmaktadır. Bu anlatım ile çocukların değerleri sadece öğrenmesi değil, uygulama isteğinin de artırılması amaçlanmaktadır. Bu anlatımın, çocukların kolayca özdeşleşebileceği kahramanlar ve olaylarla ilerlemesi ve karakterlerin yaşı, yaşadığı olaylar ve çevreleri çocukların kendi deneyimlerine yakın olması, mesajların çocuklar tarafından daha kolay benimsenmesine olanak sağlamaktadır.

4.1.5. Ailevi Değerlerin Karşılaştırılması

Her kültürde bulunan fakat kültürden kültüre farklılık gösterebilen ailevi değerler, çalışmaya konu olan kitap serilerinde de görülebilmektedir. Yabancı dil olarak Türkçe ve İngilizce öğretim metinlerinde bu değerler çeşitlendirilerek verilmiştir. Her iki dildeki metinler aile değerlerini ve toplumsal bağları vurgulama yönünden benzerlik göstermektedir.

Yabancı dil olarak İngilizce öğretmeyi hedefleyen metinler, çocukların, ebeveynleri, büyükanneleri veya kardeşleri ile olan ilişkilerini öğrenciye aktarmaktadır. Bireylerin aile içerisindeki rolleri ve kendilerini değerli hissetmelerini betimlemektedir. "A Very Special Person in My Life" isimli metinde Yusuf’un babasıyla oyun oynaması, Ana’nın büyükannesine sarılması ve Maria’nın annesiyle eğlenceli vakit geçirmesi, sevgi, bağlılık ve paylaşımı vurgulamaktadır. Bu gibi gündelik ve çoğu öğrencinin tecrübe ettiği aktarımlar ile öğrencilerin kendi aile ilişkilerini ve ailedeki rolleri gözden geçirmeleri sağlanmaktadır.

Yabancı dil olarak İngilizce metinleri, bireyin aile bireyleriyle özel paylaşımlarını ve geçirdikleri zamanı vurgulamaktadır. Metinlerde çocuk karakterlerin aileleri ile geçirdiği zaman, onları aileleri ile duygusal olarak yakınlaştırmakta ve öğrencilere bu konu hakkında

bir bakış açısı kazandırmayı hedeflemektedir. Ayrıca metinlerde ailelerin bir sevgi ve güven kaynağı olduğu vurgulanmaktadır.

Yabancı dil olarak İngilizce öğretim metinlerinde çocukların gözünden anlatılan hikayeler bulunmaktadır ve bu hikayelerde, hayal gücünü ve duygusal ifadeyi geliştirme hedeflenmektedir. Örneğin, "King Liam and the Treasure of Tutankhamun" isimli metin, sorunlara karşı sabırlı olma, empati kurma ve kardeş ilişkilerinde anlayışlı davranma gibi önemli sosyal ve aile içi becerileri geliştirmeyi amaçlamaktadır. Ana karakter Liam'ın küçük kardeşiyle olan anlaşmazlığı, annesinin müdahalesiyle sabır ve anlayış becerilerine dönüştürülmeye çalışılır. "Imagine That!" isimli metinde ise, günlük rutinler üzerinden küçük yaş grubuna alışkanlık kazandırmak hedefi aktarılmaktadır. Bu metinde öğrencilere, uyku düzeni gibi alışkanlıklar kazandırma amacı, eğlenceli bir hikâye ile desteklenmektedir. Ayrıca Win'in anne ve babasına teşekkür etmesi gibi davranışlar, öğrencilere nezaketin önemi ile ilgili vurgu yapmaktadır.

Cümleler, yabancı dil olarak İngilizce öğretim metinlerinde daha kısa, sade ve net olarak kullanılmaktadır. Doğrudan anlatım dili ve öğrencilerin yaşıyla uyumlu olarak basit cümle yapıları tercih edilmiştir. Örneğin, "We play until sunset. Then, we walk home." gibi ifadeler, küçük yaştaki öğrencilerin kolaylıkla anlayabileceği ve günlük yaşantısında kullanabileceği ifadelerdir.

Yabancı dil olarak Türkçe öğretmeyi hedefleyen metinler incelendiğinde, sunulan örneklerin aile bağlarının daha geniş bir aile yapısı içerisinde ve toplumsal rollerle iç içe geçmiş olarak sunulduğu gözlemlenmiştir. Aslı'nın arkadaşlarından birinin anneannesinin anlattığı masalları dinlemesi, Aslı'nın dede ve ninesi ziyarete geldiğinde yaşadığı sevinç gibi örnekler, Türk kültüründeki nesiller arası bağlılığı ve aile büyüklerine saygının önemini açıkça yansıtmaktadır. Bu kapsamda yabancı dil olarak Türkçe öğretim metinleri, sadece çekirdek aile değil, geniş aile bağlarının da bir değer kaynağı olduğunu göstermektedir.

Yabancı dil olarak Türkçe metinlerinde toplumsal roller ve iş birliği konularına vurgu yapılmaktadır. Aslı'nın ailesiyle birlikte kahvaltı hazırlaması veya yıl sonu gösterisinde topluluk karşısında konuşma deneyimi gibi bölümler, çocukların sorumluluk alma ve iş birliği yapma gibi değerlerini de teşvik etmektedir. Ayrıca, masallar gibi kültürel aktarımlar, küçük yaştaki öğrencilerin Türk kültür geleneklerini ve aile değerlerini öğrenmelerini sağlayan birer araç olarak kullanılmaktadır.

Türkçe metinlerin anlatım dili betimlemeli ve zengindir. Duygu ifade eden "Aslı gözlerini yavaşça açtı. Güneşin ilk ışıklarını odasında görmek onu mutlu etti." gibi ifadeler, karakterlere duygusal bir boyut katarak öğrencilerin onlarla bağ kurmasını kolaylaştırır. Ayrıca metinlerde Türk kültür unsurları aktarılmakta ve toplumsal bağları destekleyen daha zengin bir anlatım dili kullanılmaktadır. Bu kullanım, küçük yaştaki öğrencilerin öğrenim dillini geliştirmeyi amaçlamaktadır.

Yabancı dil olarak Türkçe metinlerinde yer alan *büyüklerin ellerini öpme* veya *misafirperverlik* gibi eylemler, Türk kültürüne özgü kültürel ve toplumsal değerleri öğrencilere hikaye içerisinde aktarmaktadır. Ayrıca Aslı'nın kahvaltı hazırlığına yardımı veya okul sonrasında yaptıkları, öğrencilere bir günlük rutin ve alışkanlık kazandırma açısından oldukça önemlidir.

Yabancı dil olarak Türkçe ve İngilizce öğretim metinleri incelenerek ailevi değerlerin işlenişi konusunda genel bir değerlendirme yapıldığında, her iki dildeki metinlerin temel amacının öğrencilerin aile bağlarını güçlendirmek ve öğrencilere hem toplumsal hem de bireysel değerler kazandırmaktır. Bu bağlamda İngilizce metinler daha çok bireysel duygulara ve günlük yaşantıya odaklanırken, Türkçe metinlerde toplumsal bağların, geleneklerin ve kültür aktarımının daha belirgin olduğu görülmüştür. Her iki dildeki metinler de sevgi, dayanışma ve paylaşım gibi her kültürde geçerliliği olan değerleri işlerken, Türkçe metinlerin geleneksel unsurlara daha fazla yer verdiği gözlemlenmektedir. Her iki dildeki metinlerde hedef kitlenin yaşına uygun mesajlar verilmektedir. Yabancı dil olarak İngilizce öğretmeyi amaçlayan metinler bireysel gelişime odaklanırken, yabancı dil olarak Türkçe öğretmeyi amaçlayan metinler daha çok toplum rollerine ve kültürel değerlere odaklanmaktadır.

Hem yabancı dil olarak İngilizce hem de yabancı dil olarak Türkçe öğretim metinleri, çocuklara aile sevgisi, nezaket, empati ve iş birliği gibi temel değerleri öğretmeyi amaçlamaktadır. Her iki dilde de sade, anlaşılır ve küçük yaştaki öğrencilere hitap eden bir anlatım dili kullanılmıştır. Özellikle günlük yaşamdan örnekler verilmesi ve cümlelerin basit kalıplarla kullanımı, bu hikâyelerin öğretici ve eğlendirici olmasını sağlamaktadır. Her iki dilde de sıklıkla betimlemeler kullanılmış ve öğrencilerin hayal gücü aracılığıyla hikayeleri kafalarında canlandırmaları sağlanmıştır. Bu benzerlikler, değerler eğitiminin ve yabancı dil eğitiminde kullanılan içeriklerin evrensel bir temele dayandığını kanıtlar niteliktedir.

BÖLÜM V

SONUÇ VE ÖNERİLER

5.1. Sonuç

Bu çalışma, çocuklara yabancı dil olarak Türkçe ve İngilizce öğretiminde kullanılan okuma metnlerinin değerler eğitimi bağlamında inceleyip karşılaştırarak, metinlerde geçen değerlerin öğretimi hakkında farklı bakış açıları sunmayı amaçlamıştır. Yabancı dil eğitimi, yalnızca dilsel becerilerin kazandırılması anlamına gelmemektedir. Yabancı dil, aynı zamanda bir kültür aktarım yoludur. Yabancı dil öğretimi ile öğrencilere, temel insani değerlerin aktarılmakta ve kültürel farkındalık geliştirilmektedir. Bu kapsamda, çalışmada hem İngilizce hem de Türkçe okuma metinleri incelenmiştir.

Çalışmada yabancı dil olarak Türkçe ve İngilizce metinlerin farklı kültürel, pedagojik ve değer aktarımı yaklaşımlarını nasıl yansıttığını ortaya koyulduğu incelenmiştir. Yabancı dil öğretiminde kullanılan okuma metnlerinin içerik, dil kullanımı ve öğreticilik boyutları, değerler eğitimi bağlamında ele alınmış ve karşılaştırmalı bir inceleme yapılmıştır. Bu analizler sonucunda yabancı dil olarak İngilizce ve Türkçe öğretmeyi hedefleyen okuma metnlerinin benzer ve farklılıkları karşılaştırılmıştır. Buna ek olarak, hem Türkçe hem de İngilizce okuma metnlerinin güçlü yönleri ile gelişime açık yönleri belirlenmiş ve bu bulgular ışığında çeşitli öneriler sunulmuştur.

5.1.1. Paylaşmak Değeri

Bu çalışmaya konu olan yabancı dil olarak İngilizce kitap seti içerisinde birden fazla “paylaşma” örneği görülürken, yabancı dil olarak Türkçe kaynağında bu konu üzerinde hiç durulmadığı görülmüş ve bu sebeple, bu alanda karşılaştırma yapılamamıştır. Yabancı dil olarak Türkçe metinlerinde bu temaya rastlanmaması, bu değerın Türkçe metinlerde işlenmediği anlamına gelmemekle birlikte, örneklem evrenindeki sınırlılığa işaret etmektedir. İngilizce metinlerin, paylaşmak temasını günlük hayatın içinden örneklerle ve empatiyi teşvik eden bir dil kullanarak aktardığı gözlemlenmiştir. Türkçe metinlerin bu değere ilişkin eksikliği, örneklem genişletilerek veya daha kapsamlı materyallerle ele alınabilir.

5.1.2.Yardımlaşma ve İş Birliği Değeri

Her iki dile ait metinlerde de bu temanın işlendiği görülmüştür. Yabancı dil olarak İngilizce metinlerinde daha evrensel ve kapsayıcı, her dil ve kültürde karşılığı olan öğeler üzerinden anlarını sağlandığı gözlemlenmiştir. Yabancı dil olarak Türkçe öğretmeyi hedefleyen metinlerin ise kültürel ve yerel öğelerle zenginleştirildiği görülmektedir. Türkçe metinler, kültürel bağlantıları daha belirgin bir biçimde sunmuş ve sosyal bağları vurgulamıştır. Ayrıca, Türkçe metinlerin daha ayrıntılı olarak ele alınmış olması, öğrencinin kültürel öğelerle daha güçlü bir bağ kurmasına olanak tanımaktadır. İngilizce metinlerde ise evrensel bir dil kullanımı ön plandadır. Detaylara az yer verilerek, öğrencinin hayal gücüne yer verilmesi sağlanmıştır.

5.1.3.Farklılıklara Saygı Değeri

Yabancı dil olarak İngilizce öğretim metinlerinde farklılıklara saygı değeri, bireysel ve toplumsal düzeyde hikâye kurgusu içerisinde verilirken, yabancı dil olarak Türkçe metinlerde daha çok bilgilendirme odaklı bir yaklaşım vardır. Bu durum, Türkçe metinlerin içerik olarak zenginleştirilmesi gerektiğini göstermektedir. Metinlerdeki değerlerin, küçük yaşta öğrencilerin ilgisini çekecek şekilde hikâyelendirilmesi, öğrencilerin değerler eğitimi kapsamında bu değeri öğrenmesi açısından oldukça önemlidir. Ayrıca, İngilizce metinlerin empati ve kapsayıcılığı doğal bir şekilde hikâyeye dahil ettiği görülmektedir. Türkçe metinlerin, bu değeri aktarmada daha etkili olabilmesi için, hikâye kurgusunun duygusal boyutlarla güçlendirilmesi önemlidir.

Bu değer karşılaştırılması yapılırken öne çıkan bir başka fark ise yabancı dil olarak Türkçe metinlerinde farklılıklara saygı değerinin, engelli bireyler ve onların hakları üzerinden aktarıldığı görülmektedir. Oysa aynı değer, yabancı dil olarak İngilizce metinlerinde engelli bireylere saygının yanı sıra farklı kültürden ve topluluklardan gelen bireyleri de ele almaktadır. İngilizce metinlerde “topluluk” vurgusu sıklıkla yapılmakta, her topluluğun kendine özgü farklı kültürel veya yerel gelenekleri ve uygulamaları olduğu aktarılmaktadır. Türkçe metinlerde ise farklılık, yalnızca engelli bireylerle sınırlanmıştır. Bu durum, yabancı dil olarak Türkçe öğrenen küçük yaşta öğrenciler tarafından yalnızca engelli bireyler ile ilgili anlaşılacağından, Türkçe metinlerin içerik anlamında zenginleştirilmesi ve daha kapsayıcı bir yaklaşım sunması şarttır.

5.1.4.Doğaya Saygı Değeri

Her iki dilde de doğaya saygı temaları ele alınmış ve evrensel değerler öne çıkartılmıştır. Yabancı dil olarak İngilizce metinleri iklim krizi, küresel ısınma gibi evrensel konulara vurgu yaparken, yabancı dil olarak Türkçe metinleri çöp toplama, çevre bilinci gibi daha yerel ve uygulanabilir temaları işlemiştir. Bu açıdan her ikisinin de öğreticiliği önemlidir. Ancak bireyler hem iklim krizini bilmeli hem de çöpleri yere atmamanın önemini öğrenmelidir. Bu bağlamda her iki dildeki metinlerin de içeriğinin zenginleştirilmesi önemlidir.

Çalışmada yer alan İngilizce metinler, bireysel farkındalık ve sorumluluğu artırmayı hedeflemektedir. Çalışmadaki Türkçe metinler ise daha çok toplumsal dayanışma ve doğrudan uygulanabilir davranışlara odaklanmaktadır. Ayrıca İngilizce metinler, daha kapsayıcı bir çevre bilinci geliştirmeye odaklanırken, Türkçe metinlerin daha çok somut eylemleri ön plana çıkardığı gözlenmiştir. Bu farklılık, her iki metin türünün öğretim hedeflerini ve pedagojik önceliklerini yansıtmaktadır.

5.1.5.Ailevi Değerler

Hem Türkçe hem de İngilizce metinler ailevi değerlere odaklanmış olup, bu değerler her iki dilde farklı bakış açılarıyla sunulmuştur. Bu durum, kültürel farklılıklardan kaynaklanmaktadır. Aile, toplumun en küçük yapı taşı olarak anılır. Bu bağlamda her aile, içinde bulunduğu toplumun kültürel ve yöresel değerlerini yansıtır. Bu sebeple metinlerde farklı bakış açıları sunulmuş olması oldukça olağandır.

Çalışmada yer alan Türkçe metinlerde geleneksel unsurlar ve toplumsal bağlar daha belirginken, İngilizce metinler bireysel duygu ve yaşantıya odaklanmaktadır. Yabancı dil olarak Türkçe öğretim metinlerinin, ailevi bağların önemini daha geniş bir kültürel bağlamda ele aldığı gözlemlenmiştir. Çalışmadaki yabancı dil olarak İngilizce öğretim metinlerinin ise çocuklara bireysel ilişkilerin önemi ile ilgili mesajlar içerdiği görülmektedir. Her iki dildeki metinlerde sade ve anlaşılır bir dil kullanılmıştır. Bu durum, küçük yaştaki öğrencilerin okuma ve anlamasını kolaylaştırmaktadır. Bununla birlikte, ailevi değerlerin hikâye içerisinde sunulması, öğrencilerin bu değerleri benimsemesine imkân sağlamaktadır.

5.2.Öneriler

Yapılan çalışma ile yabancı dil olarak Türkçe ve İngilizce metinlerinde çeşitli eksiklikler ortaya çıkmıştır. Çalışma sonucunda bu eksik yönleri tamamlamak ve geliştirmek için çeşitli öneriler düşünülmüştür. Bu konular ile ilgili tamamlanabilecek eksiklikler aşağıda verilmiştir:

1. Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde kullanılan okuma metinleri, çocukların daha çok ilgi göstereceği temalarla zenginleştirilebilir. İçerik anlamında öğrencilerin daha çok duygusal bağ kurabileceği olay ve karakterler tasarlanabilir. Paylaşmak değerini içeren hikâyeler hazırlanabilir. Ayrıca, metinlerde yerel unsurların yanı sıra daha geniş kapsamlı ve evrensel değerleri de içeren bölümlerin yer alması gereklidir.

2. Hem İngilizce hem de Türkçe metinlerinde evrensel değerlerle kültürel öğeler arasında bir denge kurulmalıdır. Bu, küçük yaştaki yabancı dil öğrencilerinin hem yeni bir dili hem de o dile ait kültürü kavramalarına yardımcı olacaktır. Özellikle farklılıklara saygı ve kapsayıcılık gibi değerlerin bu metinlerde daha geniş yer bulması önerilmektedir. Bu durum daha çok yabancı dil olarak Türkçe metinlerinde görüldüğünden özellikle o alanda eksikliklerin giderilmesi önemlidir.

3. Çalışmadan anlaşıldığı üzere, yabancı dil olarak Türkçe ve İngilizce metinlerinin değerler eğitimi bakımından geliştirilmesi gerekmektedir. Hem bireysel hem de toplumsal değerleri kapsayan ve farklı yaş gruplarının ihtiyaçlarına uygun yeni materyaller geliştirilmelidir. Bu materyaller, hikâye kurgusu ve kültürel öğelerle zenginleştirilerek daha etkili bir öğrenim sağlanabilir. Her iki dilde de içeriklerin zenginleştirilmesi ve öğrencilerin duygusal bağ kurabilecekleri bir anlatım tarzı sağlanması önerilmektedir.

4. Yabancı dil olarak Türkçe öğretim metinlerinin hikâye kurgusu, daha akıcı ve çocukların hayal gücünü harekete geçirecek şekilde düzenlenebilir. Farklılıklara saygı gibi temalar, bilgilendirici bir mesaj olarak verilmek yerine, hikâye içerisinde karakterlerin yaşadıkları olaylar ve hissettikleri, duyguların aktarımıyla öğrenim, daha etkili hale getirilebilir. Bunun yanı sıra, yabancı dil olarak İngilizce öğretim metinlerinde daha fazla yerel ve kültürel öğeye yer verilmesi, dile ait öğrenci ilgisini canlı tutacaktır.

5. Değerler eğitimi bağlamında, iki dilin metinleri bir arada kullanılarak çocuklara farklı kültürlerin benzer ve farklı yönleri gösterilebilir. Bu uygulama hem dil öğrenimini hem de kültürler arası empatiyi geliştirecektir. Öğrencilere her iki dilde de aynı değeri işleyen metinlerin sunulması ve iki dilin ortak kullanıldığı bir öğrenme ortamı oluşturulması, öğrenme sürecini de destekleyecek, öğrenimin kalıcı hale gelmesine yardımcı olacaktır.

6. Gelecekte yapılacak çalışmalar için daha geniş bir araştırma evreni oluşturularak, daha fazla okuma metni incelenmesi daha uygun olacaktır. Bu durum, yabancı dil olarak Türkçe ğretimi alanında yazılan okuma metnlerinin sayısının, yabancı dil olarak İngilizce okuma metinlerine göre oldukça az olduğunu ortaya çıkarmıştır. Bu sebeple yabancı dil olarak Türkçe alanında var olan kaynakların ve okuma metnlerinin sayılarının arttırılması ve içeriklerinin zenginleştirilmesi şarttır. Araştırma evreninin genişletilmesi, öğrencilere değerlerin farklı kültürel ve dilsel bağlamlarda nasıl işlendiği konusunda daha kapsamlı bir bakış açısı sunabilir.

KAYNAKÇA

- Ağdemir, S. (1991). Aile ve Eğitim. *Sosyal Politika Çalışmaları Dergisi*, 1(1).
<https://doi.org/10.21560/spcd.25017>
- Akbaba, S. (2024). *Áşık Murat Çobanoğlu'nun Şiirlerinin Dilin Dört Temel Becerisi Açısından İncelenmesi* [Yüksek lisans tezi, Kafkas Üniversitesi]. Ulusal Tez Merkezi.
- Akbaş, O. (2008). Değer Eğitimi Akımlarına Genel Bir Bakış. *Değerler Eğitimi Dergisi*, 6(16), 9-27.
- Aksan, G. (2016). Max Weber ve Değerler Dosyolojisi: Bir Metodolojik İkilemin Düşündürdükleri / Max Weber and Sociology of Values: Reflections on a Methodological Dilemma. *Selçuk Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dergisi* (35), 427-446. <https://doi.org/10.21497/sefad.35126>
- Arıkan, A. (2019). Değerler Eğitiminin Tanımı, Önemi ve Kapsamı. *Okulöncesi Dönemde Değerler Eğitimi* (s. 1-28). Anadolu Üniversitesi Açık Öğretim Fakültesi.
- Asal, U. Y. ve Asal, U. Y. (2017). Ticari Bir Kavram Olarak Misafirperverlik: Girişimcilik Ekseninde Yeniden Yapılanma. *İstanbul Ticaret Üniversitesi Girişimcilik Dergisi*, 1(1), 73-90.
- Aslan, N. (2019). Türklerde Aile Anlayışı ve Çocuk. *Türk Dünyası Araştırmaları*. 121(239), 457-464.
- Avrupa Konseyi. (2021). *Diller İçin Avrupa Ortak Başvuru Metni: Öğrenme, Öğretme ve Değerlendirme – Tamamlayıcı Cilt*. Milli Eğitim Bakanlığı. https://ttkb.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2022_01/04144518_CEFR_TR.pdf
- Bektaş Karabatak, N. (2018). İmece Kültürü ve İmece Kelimesi Üzerine. *The Journal of Turk-Islam World Social Studies*, (18), 490-501. DOI: [10.16989/TIDSAD.1607](https://doi.org/10.16989/TIDSAD.1607)
- Çevik, N. ve Akıncılar, A. (2019). *Aslı Kütüphanede*. Türk Eğitim Sisteminde Çocuklar İçin Kapsayıcı Eğitimin Desteklenmesi Projesi (PIKTES)
- Çevik, N. ve Akıncılar, A. (2019). *Aslı Tiyatroya Gidiyor*. Türk Eğitim Sisteminde Çocuklar İçin Kapsayıcı Eğitimin Desteklenmesi Projesi (PIKTES)

- Çevik, N. ve Akıncılar, A. (2019). *Aslı Trafik Kurallarını Öğreniyor*. Türk Eğitim Sisteminde Çocuklar İçin Kapsayıcı Eğitimin Desteklenmesi Projesi (PIKTES)
- Çevik, N. ve Akıncılar, A. (2019). *Aslı Uçurtma Şenliğine Gidiyor*. Türk Eğitim Sisteminde Çocuklar İçin Kapsayıcı Eğitimin Desteklenmesi Projesi (PIKTES)
- Çevik, N. ve Akıncılar, A. (2019). *Aslı Yıl Sonu Gösterisinde*. Türk Eğitim Sisteminde Çocuklar İçin Kapsayıcı Eğitimin Desteklenmesi Projesi (PIKTES)
- Çevik, N. ve Akıncılar, A. (2019). *Aslı'nın Hayvan Dostları*. Türk Eğitim Sisteminde Çocuklar İçin Kapsayıcı Eğitimin Desteklenmesi Projesi (PIKTES)
- Çevik, N. ve Akıncılar, A. (2019). *Aslı'nın Mevsimler Hayali*. Türk Eğitim Sisteminde Çocuklar İçin Kapsayıcı Eğitimin Desteklenmesi Projesi (PIKTES)
- Çevik, N. ve Akıncılar, A. (2019). *Aslı'nın Sürprizi*. Türk Eğitim Sisteminde Çocuklar İçin Kapsayıcı Eğitimin Desteklenmesi Projesi (PIKTES)
- Çevik, N. ve Akıncılar, A. (2019). *Aslı'nın Uzay Yolculuğu*. Türk Eğitim Sisteminde Çocuklar İçin Kapsayıcı Eğitimin Desteklenmesi Projesi (PIKTES)
- Çevik, N. ve Akıncılar, A. (2019). *Aslı'nın Yeni Arkadaşları*. Türk Eğitim Sisteminde Çocuklar İçin Kapsayıcı Eğitimin Desteklenmesi Projesi (PIKTES)
- Council of Europe. (2020). *Common European Framework of Reference for Languages: Learning, teaching, assessment – Companion volume*. Council of Europe Publishing, Strasbourg, www.coe.int/lang-cefr.
- Değirmenci, E. ve Demirli, C. (2019). Çekirdek veya Geniş Ailede Yetişen Bireylerde Sosyal Onay İhtiyacı ile Benliğin Farklılaşması Arasındaki İlişkinin İncelenmesi. *Akademik Platform Eğitim Ve Değişim Dergisi*, 2(1), 79-95.
- Drury, P. (2020). Cambridge Primary Reading Anthologies 3. *The Last Leaf on the Tree* (s. 31-35). Cambridge University Press.
- Dundon, K. (2020). Cambridge Primary Reading Anthologies 3. *King Liam and the Treasure of Tutankhamun* (s. 91). Cambridge University Press.
- Edgar, J. (Adapt.) (2020). Cambridge Primary Reading Anthologies 1. *The Giant Turnip* (s. 83-85). Cambridge University Press.

- Erçetin, C., Durmaz, B., & Aksoy, Ç. (2022). Akıllı Kent, Erişilebilirlik ve Mekansal Veri Tabanı İlişkisi Üzerine Engeller Analizi: Ankara Örneği. İDEALKENT, 13(36), 487-518. <https://doi.org/10.31198/idealkent.1076597>
- Fitzgerald, K. (2020) Cambridge Primary Reading Anthologies 5. *Jaynie of the Daintree* (s. 81-85). Cambridge University Press.
- İsimsiz. (2020). Cambridge Primary Reading Anthologies 1. *A Very Special Person in My Life* (s.13-15). Cambridge University Press.
- İsimsiz. (2020). Cambridge Primary Reading Anthologies 3. *What's Your Community?* (s. 11-13). Cambridge University Press.
- Kilen, S. (2020) Cambridge Primary Reading Anthologies 5. *Everybody's Park* (s. 5-9). Cambridge University Press.
- Kilen, S. (2020). Cambridge Primary Reading Anthologies 3. *Together Under the Moon* (s. 5). Cambridge University Press.
- Mahmutoğlu, A. (2009). Etik ve Ahlak, Benzerlikler, Farklılıklar ve İlişkiler. *Türk İdare Dergisi*, 81(463-464), 225-249.
- Milne, K. (2020) Cambridge Primary Reading Anthologies 5. *The Twisted Tale of the Golden Goose* (s. 54). Cambridge University Press.
- Şahin, M. M. (2022). *Yabancı Dil Olarak Türkçenin Öğretiminde Kullanılan Ders Kitaplarında Kültürel Değerlerin Aktarımı* [Yüksek lisans tezi, Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi]. Ulusal Tez Merkezi.
- Şahin, Ö. F. (2016). *Kars Türkülerinin Dilin Dört Temel Becerisi Açısından İncelenmesi* [Yüksek lisans tezi, Atatürk Üniversitesi]. Ulusal Tez Merkezi.
- Şahin, Y. (2017). *Okul Öncesi Çocuklarda Değerler Eğitimi Kapsamında Yardımlaşma ve Paylaşma Değerleri* [Yüksek lisans tezi, Atatürk Üniversitesi]. Ulusal Tez Merkezi.
- Steinberg, S. (2020). Cambridge Primary Reading Anthologies 1. *A Class for Kitties* (s. 20). Cambridge University Press.
- Steinberg, S. (2020). Cambridge Primary Reading Anthologies 1. *Imagine That!* (s. 95). Cambridge University Press.

- Steinberg, S. (2020). Cambridge Primary Reading Anthologies 6. *All the Way into the City* (s. 63-67). Cambridge University Press.
- Timur, M., Aydoğan, R., Aydın, D. A. & Şimşek, F. (2023). Değerler Eğitimine Genel Bir Bakış. *Journal of Social, Humanities and Administrative Sciences*, 9(65), 3003-3011. DOI: <http://dx.doi.org/10.29228/JOSH.AS.70368>
- Toğrul, D. (2024). *PİKTES projesi Kapsamında Hazırlanan "Aslı Hikâye Serisi" nin Kültürel Ekileőim ve Değerler Eğitimi Açısından İncelenmesi* [Yüksek lisans tezi, Hacı Bayram Vali Üniversitesi]. Ulusal Tez Merkezi.
- Topçubaşı, T. (2016). Farklılıklara Saygı Eğitiminde Öğrenme Ortamının Düzenlenmesi ve Öğrencilerle Yürütülebilecek Etkinlikler. *International Journal Of Eurasian Education And Culture*, (1).
- Türkiye Cumhuriyeti Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı – Aile Eğitim Programı. (2017). *Değerlerin Edinilmesinde Ailenin Rolü*. https://www.aile.gov.tr/media/92203/01_06_degerlerin-edinilmesinde-ailenin-rolu.pdf?utm
- Ulusoy, K. (2010). Değer Eğitimi: Davranıőçı ve Yapılandırmacı Yaklaőıma Göre Hazırlanan Tarih Programlarında Değer Aktarımı. *Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 12(1), 32-51.
- United Nations. *Sustainability*. <https://www.un.org/en/academic-impact/sustainability>
- Vatandaş, C. (2003). Toplumsal Bir Değer Olarak "Yardımlaşma" ve Dilenciler. *Sosyal Bilimler Dergisi*, 5(1).
- Wilde, O. (t.y) Cambridge Primary Reading Anthologies 1. L. Payne (Ed.) *The Selfish Giant* (s. 47-51). Cambridge University Press.
- Yavuz, S. ve Yüceőahin, M. M. (2012). Türkiye'de Hanehalkı Kompozisyonlarında Deđiőimler ve Bölgesel Farklılaőmalar. *Sosyoloji Araştırmaları Dergisi*, 15(1), 76-118.
- Yıldırım, İ. (2022). Őırnak'ta Misafirperverlik Kültürü Üzerine Bir Araştırma. *Kültür Araştırmaları Dergisi*, (14), 122-152. DOI:[10.46250/kulturder.11453671](https://doi.org/10.46250/kulturder.11453671)
- Yıldırım, S. G. ve Demirel, M. (2019). Türk Tarihinde Değerler ve Değerler Eğitimi Üzerine Bir İnceleme. *Journal of Education, Theory and Practical Research*, 5(1), 92-99.

Yılmaz, Ö. (2019). *İlköğretim Yabancı Dil Öğretiminde Akran Eğitiminin Öğrencilerin Başarısına ve Tutumlarına Etkisi* [Yüksek lisans tezi, Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi]. Ulusal Tez Merkezi.

EKLER

EK 1. ÖĞRENCİNİN AKADEMİK ÖZGEÇMİŞİ

Kişisel Bilgiler			
Adı ve Soyadı	Rumeysa Rabia YENGEÇ		
E-postası/Web Sayfası			
Bildiği Yabancı Diller	İngilizce		
Uzmanlık Alanı	Mütercim Tercüman / İngilizce Öğretmeni / Yabancı Dil Olarak Türkçe Uzmanı		
Öğrenim Bilgileri			
	Üniversite	Bölüm	Yıl
Lisans	Dokuz Eylül Üniversitesi	İngilizce Mütercim Tercümanlık	2015 – 2019
Tez Başlığı	Çocuklara Yabancı Dil Olarak Türkçe ve İngilizce Öğretiminde Kullanılan Okuma Metinlerinin Değerler Eğitimi Bakımından İncelenmesi		
Tez Danışmanı	Prof. Dr. Kuthan KAHRAMANTÜRK		
Akademik Eserler			
(Makale, kitap, kitap bölümü, bildiri, poster, sergi, konser vb. eserlerden kaynakça yazım kurallarına göre en fazla 10 eser yazılmalıdır.) Tezden üretilen yayınlar * ile işaretlenmelidir.			
-			
Alanıyla İlgili Bilimsel Kuruluşlara Üyelikler			
-			
Alanıyla İlgili Aldığı Ödüller			
-			